

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 277

**Ankara Milletvekili Orhan Yegin ve 45 Milletvekilinin
Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde
Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3740) ile
Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• **2/3740 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Katılma Yazıları 5

- Genel Gerekçesi 6

- Madde Gerekçeleri 7

• **Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu 12**

• **Muhalefet Şerhleri 20**

• **Teklif Metni 104**

• **Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 104**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Orhan Yegin</i>	<i>Abdullah Nejat Koçer</i>	<i>İbrahim Aydemir</i>
Ankara	Gaziantep	Erzurum
<i>Abdullah Güler</i>	<i>Ahmet Aydın</i>	<i>İbrahim Halil Fırat</i>
İstanbul	Adıyaman	Adıyaman
<i>Muhammed Fatih Toprak</i>	<i>Yakup Taş</i>	<i>İsmail Güneş</i>
Adıyaman	Adıyaman	Uşak
<i>Halil Etyemez</i>	<i>Ramazan Can</i>	<i>İsmail Kaya</i>
Konya	Kırkkale	Osmaniye
<i>Fehmi Alpay Özalan</i>	<i>İsmail Tamer</i>	<i>Salih Cora</i>
İzmir	Kayseri	Trabzon
<i>İsmail Emrah Karayel</i>	<i>Burhan Çakır</i>	<i>İrfan Kartal</i>
Kayseri	Erzincan	Van
<i>Mehmet Cihat Sezal</i>	<i>Refik Özen</i>	<i>Arzu Aydın</i>
Kahramanmaraş	Bursa	Bolu
<i>Hülya Nergis</i>	<i>Yelda Erol Gökcan</i>	<i>Belgin Uygur</i>
Kayseri	Muğla	Balıkesir
<i>Mustafa Esgin</i>	<i>Radiye Sezer Katırcioğlu</i>	<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i>
Bursa	Kocaeli	Hatay
<i>Cihan Pektaş</i>	<i>Hüseyin Şanverdi</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>
Gümüşhane	Hatay	Aydın
<i>Osman Ören</i>	<i>Cengiz Demirkaya</i>	<i>Jülide İskenderoğlu</i>
Siirt	Mardin	Çanakkale
<i>Mustafa Demir</i>	<i>Yusuf Ziya Yılmaz</i>	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>
İstanbul	Samsun	Osmaniye
<i>İmran Kılıç</i>	<i>Vildan Yılmaz Gürel</i>	<i>Adnan Günnar</i>
Kahramanmaraş	Bursa	Trabzon
<i>Yavuz Subaşı</i>	<i>Şamil Ayrım</i>	<i>Şirin Ünal</i>
Balıkesir	İstanbul	İstanbul
<i>İbrahim Aydın</i>	<i>Süleyman Karaman</i>	<i>Recep Özel</i>
Antalya	Erzincan	Isparta
	<i>Abdulahat Arvas</i>	
	Van	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Ekrem Çelebi

Ağrı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 09.07.2021 tarihinde sunulan 2/3740 esas numaralı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi”ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

12.07.2021

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3740 esas numaralı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

09.07.2021

Zehra Taşkesenlioğlu Ban

Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

12.07.2021

Fatih Süleyman Denizolgun

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

3740 esas nolu “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne imzayı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

09.07.2021

Selim Gültekin

Niğde

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzayı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Recep Uncuoğlu

Sakarya

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3740)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Hazırlanan Kanun Teklifiyle, kamu kurum ve kuruluşlarımızın ihtiyaçları ile son dönemde vatandaşlarımızdan gelen taleplerin karşılanması amacıyla çeşitli konularda kanuni düzenlemelerin hayata geçirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda toplam 18 farklı kanun ve 2 kanun hükmünde kararnemede değişiklik yapılmaktadır. Kanun Teklifi ile;

- Güvenlik korucularının aylık ücretlerinin, asgari ücretin altına düşmesi halinde aradaki farkın tazminat olarak ödenmesi,

- Diş protez laboratuvarlarında diş protez teknisyenleri ve diş protez teknikerlerine ait iş ve işlemlerde yardımcı olmak üzere 31/12/2011 ile 23/11/2015 tarihleri arasında Sağlık ve Milli Eğitim Bakanlıkları arasında düzenlenmiş olan protokol kapsamında eğitim almış olan kişilerin yardımcı personel olarak çalışabilmesi,

- Kambiyo mevzuatı uyarınca faaliyet gösterecek firmalara, faaliyet izni veya yetki belgesi verilmesi aşamasında, hem katılımcıların mali gücünün tespiti hem de piyasaya girişlerin kontrolü amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığına ücret alma yetkisi verilmesi,

- 2020 yılında meydana gelen depremlerde, binaları zarar gören vatandaşlarımız için Devletin konut kredisi açma ve bina yaptırmaya yükümlülükleri ile ilgili yapılacak iş ve işlemlerde olası mağduriyetlerin giderilerek hak kayıplarının söz konusu olmaması, afetzedelere eşit ölçüde yardım eli uzatılabilmesi ve uygulama birliğinin sağlanması,

- Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunda tabip ve eczacı olarak çalışanların başka kurumlara geçişini önlemek ve kurumsal hafızayı daim kılmak amacıyla bu personele döner sermayeden ek ödeme yapılması,

- Kooperatif yönetim kurullarında üniversiteler dahil her ortağın yönetime seçilme açısından eşit olması,

- Rekabet Kurulunun ve Rekabet Kurumunun tarafsızlığına yönelebilecek olası tereddütleri gidermek amacıyla Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurumun bazı personeline, görevden ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde yürüttükleri soruşturmaların konusu olan sektörlerde faaliyet gösteren tüzel kişilerde görev yasağı getirilmesi,

- 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Türkiye İstatistik Kurumunun “özel bütçeli” kuruluş olarak teşkilatlandırılması sebebiyle ilgili mevzuatta teknik değişikliklerin yapılması,

- Terörle mücadelenin etkin bir şekilde sürdürülebilmesi amacıyla Anayasal güvence altındaki temel hak ve özgürlükler korunarak soruşturma ve kovuşturmalar ile disiplin soruşturmaları bakımından ihtiyaç duyulan tedbirlerin düzenlendiği 7145 sayılı Kanundaki sürelerin uzatılması,

- Tarım ve Orman Bakanlığında yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara yönelik cezanın yürürlük tarihinin 1/1/2022 tarihine ertelenmesi,

- Gümrük hizmetleri ve kaçakçılıkla mücadele görevleri kapsamında yüksek hizmetleri görülenler ile olağanüstü durumlarda yaşamını ortaya koyarak büyük yararlıklar gösteren gümrük muhafaza personelinin ödüllendirilebilmesi,

- Ayrıca, diğer bazı konulara ilişkin olarak ihtiyaç duyulan kanuni düzenlemelerin hayata geçirilmesi, amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Güvenlik korucularının aylık ücretlerinin belirlenmesinde esas alınan 11.500 gösterge rakamı (2016 yılından bu yana bu rakam 14.640 olarak uygulansa bile) nedeniyle güvenlik korucularına ödenen ücret asgari ücretin altında kalmaktadır. Madde ile güvenlik korucularına ödenen ücretin asgari ücrete tamamlanması amaçlanmaktadır.

Madde 2- Madde ile dış protez laboratuvarlarında dış protez teknisyenleri ve dış protez teknikerlerine ait iş ve işlemlerde yardımcı olmak üzere, 31/12/2011 ile 23/11/2015 tarihleri arasında Sağlık Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı arasında düzenlenmiş olan protokol kapsamında eğitim almış olanların dış protez laboratuvar sahibi ve mesul müdürü olmamak üzere, yardımcı personel olarak çalışabilmesine imkan tanınmaktadır.

Madde 3- Kambiyo mevzuatı uyarınca farklı alanlarda düzenlemeler yapılmakta ve bu alanlarda faaliyet gösterecek firmalara faaliyet izni veya yetki belgesi verilebilmektedir. Bu alanlar düzenlenirken hem katılımcıların mali gücünün tespiti hem de piyasaya girişlerin belli bir şekilde kontrol altında tutulması gerekmektedir. Ayrıca, Hazine ve Maliye Bakanlığı kambiyo mevzuatında birçok özel sektör paydaşının yer alacağı bilgi sistemlerini de kullanıma sunabilmektedir. Bu sebeplerle madde ile bu alanlarda yapılacak başvuru, verilecek izin ve belgeler için yönetmelikte belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ücret alma yetkisinin Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmesi öngörülmektedir.

Madde 4- Üretim süreçleri ve teknolojilerinde meydana gelen gelişim, endüstriyel gazlara olan ihtiyacı artırmıştır. Havanın bileşenleri olan oksijen, azot ve argon farklı endüstriyel sektörlerde yaygın olarak kullanılmaktadır. Madde ile endüstriyel sektörün gelişmesi için fabrikalarda kullanılan oksijen, azot ve argon ihtiyacını karşılayacak hava ayırıştırma tesislerinin ormanlık alanlarda kurulabilmesine izin verme yetkisi Tarım ve Orman Bakanlığına verilmektedir.

Madde 5- 2020 yılında meydana gelen depremlerde, binaları zarar gören vatandaşlarımız için Devletin konut kredisi açma ve bina yaptırma yükümlülükleri ile ilgili yapılacak iş ve işlemlerde olası mağduriyetlerin giderilerek hak kayıplarının söz konusu olmaması, afetzedelere eşit ölçüde yardım eli uzatılabilmesi ve uygulama birliği sağlanması amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Madde 6- Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu personelinin başka kurumlara geçişini önlemek ve kurumsal hafızayı daim kılmak amacıyla Kurumda tabip ve eczacı olarak çalışanlara döner sermayeden ek ödeme yapılması öngörülmektedir.

Madde 7- Sağlık Bakanlığının, götürü bedel üzerinden sağlık hizmeti sunmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile protokol yapmasına imkân veren 209 sayılı Kanunun geçici 8 inci maddesindeki süre 26 Mart 2020 tarihinde sona ermiştir. Belirli hal ve şartlarda sağlık hizmetlerinin, götürü bedel üzerinden sunulabilmesi daha pratik ve uygun olduğundan madde ile buna ilişkin daimi düzenleme yapılmaktadır.

Madde 8- Üniversitelerin, ortaklığının bulunduğu kooperatiflerin yönetim kurullarında etkinlik sağlayabilmelerine yönelik olarak düzenlenen 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun ek 4 üncü maddesi, 2014 yılında 6525 sayılı Kanunla eklenmiştir. Ancak, maddenin yürürlüğe girdiğinden bu yana anasözleşme değişikliği yalnızca bir üniversite tarafından talep edilmiş olup, maddeden beklenen amaç bugüne kadar hasıl olmamıştır. Bu minvalde söz konusu maddenin yürürlükten kaldırılması suretiyle, kooperatiflerde üniversitelere yönelik bu özel uygulamadan vazgeçilerek üniversiteler dahil her ortağın yönetime seçilme açısından eşit olması amaçlanmaktadır. Bu sebeplerle madde ile 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun ek 4 üncü maddesinin yürürlükten kaldırılması amaçlanmaktadır.

Madde 9- Teklif ile, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun ek 4 üncü maddesinin yürürlükten kaldırılması öngörüldüğünden, söz konusu ek maddenin uygulamasını belirlemek üzere düzenlenen geçici maddenin de yürürlükten kaldırılması amaçlanmaktadır.

Madde 10- Madde ile Banka Meclisi üyeliği ile birleşen görevler arasında Devlet üniversitelerindeki öğretim üyeliği de eklenmektedir. Bu suretle, öğretim üyelerinin akademik birikimlerinden ve bakış açılarından Bankanın en üst karar organında yararlanılmasına imkân amaçlanmaktadır. Ayrıca Banka Meclisi üyeliğine seçilen öğretim üyelerine yalnızca Meclis üyeleri için öngörülen aylık ve tazminatların ödenmesi, ayrıca üniversitelerindeki öğretim üyeliği kadrolarına bağlı herhangi bir ödeme yapılmaması öngörülmektedir.

Madde 11- Gerek 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanunun 10 uncu maddesinde gerekse 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesinde yol, meydan, otopark, çocuk bahçesi, yeşil alan, ibadet yeri ve benzeri yerlerin bedelsiz terkin edileceğine dair hususlar benzerlik gösterse de mahiyet itibarıyla farklı uygulamalardır. 3194 sayılı Kanun kapsamında yapılan imar planları ile getirilen kullanım kararları sonucunda oluşan değer artışı karşılığında kesilen düzenleme ortaklık payları, uygulamaya giren her bir parselden eşit olarak kesilmektedir. Bu uygulamayla imar planında umumi hizmetlere ayrılan yerler kamuya bedelsiz kazandırılırken; plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun yaşam kalitesi yüksek yaşam alanları oluşturulmaktadır. 2981 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi kapsamında yapılan kesinti ise sadece zaruri ihtiyaçlar için fiili olarak zeminde bırakılan yol, park ve

benzeri alanların kamuya terk edilmesidir. Madde ile 3194 sayılı Kanunun amacına uygun olarak sağlıklı yerleşim alanları oluşturabilmek amacıyla bu alanlarda yapılacak imar planlarının uygulanmasında 2981 sayılı Kanun kapsamında yapılan söz konusu kesintiyi %45'e tamamlayan fark kadar düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılması hükme bağlanmaktadır.

Madde 12- Terörle mücadelenin etkin bir şekilde sürdürülmesi amacıyla gözaltı sürelerinin, bazı suçlarla ilgili olarak yeniden düzenlenmesine ve ek gözaltı süreleri getirilmesine ilişkin hükümlerin uygulaması 31/7/2021 tarihinden itibaren üç yıl uzatılmaktadır.

Madde 13- Madde ile Rekabet Kurulunun ve Rekabet Kurumunun tarafsızlığına yönelebilecek olası tereddütleri gidermek, soruşturma esnasında teşebbüslerden elde edilen rekabete hassas bilgilerin aynı sektörde faaliyet gösteren rakiplerin lehine ve aleyhine kullanılmasını engellemek amacıyla Kurul Başkan ve üyelerinin; üyeliklerinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle, görevden ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde 4054 sayılı Kanun kapsamında gerçekleştirilen soruşturmaların konusu sektörlerde faaliyet gösteren tüzel kişilerde görev almaları ve bu nitelikteki gerçek ve tüzel kişileri bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili idari süreçlerde Kurum nezdinde temsil etmeleri yasaklanmaktadır. Benzer şekilde, görevden ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde soruşturmada raportör olarak görevlendirilen meslek personeli ile bu süre içinde 4054 sayılı Kanunun 43 üncü maddesi uyarınca anılan personelin gözetiminden sorumlu daire başkanının ve ilgili başkan yardımcısının, Kurumdan ayrılmalarından itibaren iki yıl süreyle, ilgili soruşturmaların konusu olan sektörlerde faaliyet gösteren tüzel kişilerde görev almaları ve bu nitelikteki gerçek ve tüzel kişileri 4054 sayılı Kanunun uygulanmasıyla ilgili idari süreçlerde Kurum nezdinde temsil etmeleri de yasaklanmaktadır.

Madde 14- 4458 sayılı Gümrük Kanununun 211 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan düzenleme ile; yükümlülerin, ticaret politikası önlemlerinden kaçınmak için kendi beyanlarıyla eşyanın gümrük kıymetini artırmalarını müteakiben ödenmiş veya tahakkuk ettirilmiş vergilerin geri verilmesi veya kaldırılması önlenerek, Dünya piyasa fiyatlarından daha düşük fiyatlardan ithal edilen eşyaların gözetim uygulaması kapsamında izlenmesi ve ticaret politikası önlemlerinin etkisizleştirilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 15- Türkiye İstatistik Kurumu 30/6/2021 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle özel bütçeli bir kamu idaresi olarak yeniden teşkilatlandırılmıştır. Madde ile 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde bu doğrultuda gerekli değişikliğin yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 16- Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinde düzenlenen erişilebilirliğin sağlanabilmesi için yapılacak yükümlülüklerin Covid-19 salgını sebebiyle yerine getirilememesi nedeniyle, ilk kez denetlenerek eksikliği olduğu tespit edilenler ile daha önce süre verilenlere, yükümlülüklerinin maliyet ve niteliğine göre ilave süre verilebilmesine imkan tanınması amaçlanmaktadır.

Madde 17- 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanunla 5941 sayılı Çek Kanununa eklenen geçici 5 inci madde uyarınca, 24/3/2020 tarihine kadar işlenen karşılıksız çek düzenleme suçundan mahkûm olanların cezalarının infazı durdurulmuş, hükümlünün (borçlu) tahliye tarihinden itibaren en geç üç ay içinde çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini alacaklıya ödemek zorunda olduğu belirtilmiştir. Kalan kısmının üç aylık sürenin bitiminden itibaren ikişer ay arayla on beş eşit taksitle ödenmesi durumunda mahkemece ceza mahkûmiyetinin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına karar verileceği düzenlenmiştir. 18/6/2020 tarihli ve 7247 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle, maddenin birinci fıkrasında yer alan ödemeye ilişkin üç aylık süre, bir yıla çıkarılmıştır. Covid-19 salgın hastalığının etkisinin halen devam etmesi ve düzenlemede yer alan bir yıllık ödeme süresinin dolması nedeniyle borçlulara yeni bir ödeme imkânı vermek amacıyla düzenleme yapılması ihtiyacı doğmuştur.

Maddeyle, önceki hükümde yer alan 24/3/2020 tarihi, 30/4/2021 olarak değiştirilmek suretiyle düzenlemeden yararlanacakların kapsamı genişletilirken, çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini ödemek için öngörülen süre 30/6/2022 tarihine kadar uzatılmaktadır. Böylelikle, borçluların bu süre içinde ekonomik faaliyetlerini gerçekleştirerek ödeme imkânına ulaşması ve alacaklıların da alacaklarını tahsil etme imkânına kavuşmaları amaçlanmaktadır. Maddenin değişiklikten önceki hükümlerinden faydalanmış olan hükümlülerin cezasının infazı, ödeme sürecinin geldiği aşama dikkate alınmaksızın yeni düzenlemeye göre yapılacaktır. Ayrıca, maddenin ilk halinden faydalanamayan veya faydalanmış olup da taksitlerini aksatan hükümlülere yeni bir fırsat tanınmaktadır. Bu fıkra uygulamasında çek bedelinin ödenmeyen kısmının belirlenmesinde ister haricen ödeme yapılmış olsun, ister icra dosyasına ödeme yapılmış olsun, isterse bu fıkranın uygulanması suretiyle daha önce herhangi bir ödeme yapılmış olsun, yapılan bu ödemelerin hepsi dikkate alınacak ve ödenen bu miktarlar düşüldükten sonra kalan miktar üzerinden onda birin hesabı yapılacak ve buna göre taksit miktarları belirlenecektir.

Ayrıca bu fıkra hükümlerinin, henüz yargılamasına başlanmamış veya yargılaması devam eden, başka bir ifadeyle henüz infaz aşamasına geçilmemiş suçlar bakımından, bu fıkrada belirtilen şartlara ve sürelerle uyulmak koşuluyla uygulanabilmesine imkân tanınmaktadır. Buna göre, 30/4/2021 tarihine kadar işlenmiş ve henüz infaz aşamasına geçilmemiş suçlarda borçlunun, çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini 30/6/2022 tarihine kadar ve kalan kısmını ise 30/6/2022 tarihinden itibaren ikişer ay arayla on beş eşit taksitle ödemesi durumunda, mahkûmiyet kararı daha sonra verilmiş veya kesinleşmiş olsa bile taksitlerin geldiği aşama dikkate alınarak mahkemece infazın durdurulmasına veya ceza mahkûmiyetinin bütün sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmasına karar verilecektir. Düzenleme, kovuşturma evresinin ilerlemesine ilişkin herhangi bir etki doğurmayacak olup, yargılamaya devam edilerek hüküm kurulacaktır. Düzenlemeden faydalanmak isteyenlerin, ceza yargılamasının sonuçlanmasını beklemeden, birinci fıkrada belirtilen koşullara uygun olarak süresinde, kendiliğinden ödemelerini yapması gerekmektedir. Bu husus infaz aşamasında dikkate alınarak hükümlünün bu düzenlemeden faydalanıp faydalanamayacağına karar verilecektir.

Belirtmek gerekir ki, hükümlünün herhangi bir tebligat beklemeden birinci fıkrada belirtilen sürelerle kendiliğinden uyması ve ödemelerini yapması gerekmektedir. Aksi takdirde bu düzenlemeden faydalanamayacak ve cezası infaz edilecektir.

Son olarak, maddede yer alan düzenlemelerin, infaz rejimine ilişkin olduğu ve Türk Ceza Kanununun 7 nci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında derhal uygulanacak hüküm mahiyetinde bulunduğu da dikkate alınmalıdır.

Madde 18- Madde ile Tarım ve Orman Bakanlığında yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara yönelik getirilen cezanın yürürlük tarihinin 1/1/2022 tarihine ertelenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 19- 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atanmasına ilişkin hükmün, 31/7/2021 tarihinden itibaren üç yıl daha uygulanması amaçlanmaktadır. Ayrıca bu üç yıllık süre zarfında, terör suçları bakımından yürütülen soruşturma veya kovuşturmalarda kayyım atanmasına karar verildiği takdirde, kayyımlık görevinin Fon tarafından yerine getirilmesi öngörülmektedir.

Madde 20- 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu kapsamındaki genel kurul toplantıları, 31/7/2020 tarihine kadar ertelenmiş ve ilgili bakanlıklara üçer aylık sürelerle üç defaya kadar bu sürenin uzatılabilmesi

yetkisi verilmiştir. Bu kapsamda kooperatif genel kurul toplantıları Ticaret Bakanlığınca önce 31/10/2020, akabinde 31/1/2021 ve son olarak da 30/4/2021 tarihleri sonrasına ertelenmiştir. Bakanlıkça yapılan ertelemeyle Kanunda tanınan erteleme yetkisi sona ermiş olup mevcut durumda kooperatiflerin 31/7/2021 tarihine kadar genel kurullarını gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, salgın koşulları dikkate alınarak belirlenen kapanma döneminde kooperatif genel kurulları da dahil olmak üzere geniş katılımlı toplantıların gerçekleştirilmesi ileri tarihlere ertelenmiş ve kooperatiflerin 15/6/2021 tarihine kadar genel kurul yapması mümkün olmamıştır. Bu tarihten sonra 31/7/2021 tarihine kadar olan 45 günlük sürede binlerce kooperatifin genel kurulunun gerçekleştirilmesi hem uygulayıcı Bakanlık hem de kooperatifler açısından çeşitli zorlukları beraberinde getirecektir. Geriye kalan kısa sürede ifa edilmesi gereken bu yasal zorunluluk, başta esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri olmak üzere ortak sayısı yüzlerle ifade edilen birçok kooperatifin erteleme talebi iletilmesine neden olmuştur. Bu kapsamda öngörülen değişikliklerle, Covid-19 ile mücadele kapsamında kooperatif ortakları bakımından riskin en aza indirilmesi ve yasal zorunluluktan kaynaklanabilecek olası problemlerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede kooperatiflere, genel kurullarını 31/10/2021 tarihine kadar yapabilme imkânı getirilmektedir.

Madde 21- Türkiye İstatistik Kurumu 30/6/2021 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilişkili bir kamu idaresi olarak yeniden teşkilatlandırılmıştır. Madde ile, Kurum personelinin mali haklarının mevcut haliyle devamının sağlanması için 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 10 uncu maddesinde gerekli değişiklik yapılmaktadır.

Madde 22- Terör örgütleriyle mücadele kapsamında kamu görevlilerinin görevden uzaklaştırılması, ihracı, rütbelerin geri alınması, mesleğe ilişkin unvanların kullanılmaması gibi ihtiyaç duyulan birtakım tedbirlere ilişkin düzenlemelerin süresi ihtiyaca binaen 31/7/2021 tarihinden itibaren üç yıl uzatılmaktadır.

Madde 23- Ticaret Bakanlığı bünyesinde başta hudut kapıları olmak üzere ülke genelinde kaçakçılıkla mücadele görevi yürüten ve gümrüklü sahalarda kamu düzeninin sağlanmasından sorumlu olan gümrük muhafaza personeli, silahlı ve üniformalı olarak yedi gün yirmi dört saat nöbet esasına göre hizmet vermektedir. Ülkemizin güvenliği, ekonomik çıkarları, çevre ve toplum sağlığı ile doğal ve kültürel mirasın korunması kapsamında uyuşturucu, silah, tarihi eser, akaryakıt, tütün ve alkol ürünleri dahil her türlü kaçakçılıkla mücadele görevini yürütmek için istihbari ve operasyonel faaliyetleri yerine getirmektedir. Yasadışı ticaretin önlenmesi ve güvenli bir ticaret ortamının temini amacıyla görev yapmakta olan gümrük muhafaza personeli, sağlığı olumsuz etkileyen zorlu saha ve koşullarda çalışmakta, görevleri nedeniyle bedensel ve zihinsel yıpranmanın yanı sıra, hayati tehlikelere maruz kalmakta, zaman zaman terör saldırılarının hedefi olabilmektedir.

Bu itibarla, madde ile gümrük hizmetleri ve kaçakçılıkla mücadele görevleri kapsamında yüksek hizmetleri görülenler ile olağanüstü durumlarda yaşamını ortaya koyarak büyük yararlıklar gösteren gümrük muhafaza personelinin; ülkemizdeki diğer adli kolluk birimleri olan Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı personeline benzer şekilde para verilerek gecikmeksizin ödüllendirilebilmesine imkân verilmekte ve bu suretle personelin moral ve motivasyonuna katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 24- Yürürlük maddesidir.

Madde 25- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

14/7/2021

Esas No: 2/3740

Karar No: 10

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3740 esas numaralı, “*Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*” Komisyonumuzun 12/7/2021 ve 13/7/2021 tarihlerinde yaptığı 34 üncü ve 35 inci birleşimlerinde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Ankara Milletvekili Orhan YEGİN ile 45 milletvekili tarafından 9/7/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/3740 esas numaralı '*Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*', Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Adalet Komisyonu, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 12/7/2021 ve 13/7/2021 tarihlerinde yaptığı 34 üncü ve 35 inci birleşimlerinde 2/3740 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Ankara Milletvekili Orhan YEGİN ile Cumhurbaşkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Rekabet Kurumu, Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye İş Kurumu, Yükseköğretim Kurulu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Türkiye İstatistik Kurumu, Orman Genel Müdürlüğü, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK), Türkiye Barolar Birliği ile Anadolu Güvenlik Korucuları ve Şehit Aileleri Konfederasyonu temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. 2/3740 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/3740 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- Güvenlik korucularının aylık ücretlerinin belirlenmesinde esas alınan 11.500 gösterge rakamı nedeniyle güvenlik korucularına ödenen ücretin asgari ücretin altında kalması nedeniyle, güvenlik korucularına ödenen ücretin asgari ücrete tamamlanmasına,

- 31/12/2011 ilâ 23/11/2015 tarihleri arasında Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında düzenlenmiş olan protokol kapsamında eğitim alan ve dış protez laboratuvarlarında dış protez teknisyeni ve dış protez teknikerlerine ait iş ve işlemlerde yardımcı olmak üzere çalışan kişilere, "yardımcı personel" olarak çalışma imkânı verilmesine,

- Hazine ve Maliye Bakanlığının kambyo mevzuatı uyarınca belirlenen alanlarda faaliyet izni veya yetki belgesi verilecek firmaların mali gücünün tespiti ve piyasaya girişlerin belli bir şekilde kontrol altında tutulması ile Bakanlık tarafından geliştirilen bilgi sistemlerinin sistem kullanıcılarına sunumu kapsamında, her bir başvuru, izin, belge veya sistem sunumu için bir mali yıl içerisinde altı milyon Türk lirasını geçmemek üzere yönetmelikte belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ücret almaya yetkili kılınmasına ve bu ücretin her yıl yeniden değerlendirilmesine,

- Endüstriyel sektörün gelişmesi amacıyla, fabrikalarda kullanılan oksijen, azot ve argon ihtiyacını karşılayacak hava ayırıştırma tesislerinin ormanlık alanlarda kurulabilmesine izin verme yetkisinin Tarım ve Orman Bakanlığına verilmesine,

- 2020 yılında meydana gelen depremlerde, binaları zarar gören vatandaşlarımız için Devletin konut kredisi açma ve bina yaptıma yükümlülükleri ile ilgili yapılacak iş ve işlemlerde olası mağduriyetlerin giderilerek hak kayıplarının söz konusu olmaması, afetzedelere eşit ölçüde yardım eli uzatılabilmesi ve uygulama birliğinin sağlanmasına,

- Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunda tabip ve eczacı olarak çalışanlara döner sermayeden ek ödeme yapılmasına,

- Sağlık Bakanlığının, götürü bedel üzerinden sağlık hizmeti sunmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile protokol yapmasına imkân veren ve 26 Mart 2020 tarihinde süresi dolan 209 sayılı Kanunun geçici 8 inci maddesindeki düzenlemenin, kalıcı bir düzenleme olarak 209 sayılı Kanuna eklenmesine,

- Kooperatif yönetim kurullarında üniversitelerin üye bulundurmasına yönelik olarak meri mevzuattaki farklı uygulamadan vazgeçilerek üniversiteler dâhil her ortağının yönetime seçilme açısından eşit olması amacıyla ilgili maddenin yürürlükten kaldırılmasına,

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Banka Meclisi üyeliği ile birleşen görevler arasına devlet üniversitelerindeki öğretim üyeliğinin de eklenmesine, ayrıca Banka Meclisi üyeliğine seçilen öğretim üyelerine yalnızca Meclis üyeleri için öngörülen aylık ve tazminatların ödenmesi, ayrıca üniversitelerindeki öğretim üyeliği kadrolarına bağlı herhangi bir ödeme yapılmamasına,

- 3194 sayılı İmar Kanununun amacına uygun olarak sağlıklı yerleşim alanları oluşturabilmek amacıyla bu alanlarda yapılacak imar planlarının uygulanmasında 2981 sayılı Kanun kapsamında yapılan söz konusu kesintiyi %45'e tamamlayan fark kadar düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılmasına,

- Terörle mücadelenin etkin bir şekilde sürdürülmesi amacıyla gözaltı sürelerinin, bazı suçlarla ilgili olarak yeniden düzenlenmesine ve ek gözaltı süreleri getirilmesine ilişkin hükümlerin uygulamasının 31/7/2021 tarihinden itibaren üç yıl uzatılmasına,

- Rekabet Kurulu başkan ve üyeleri ile Rekabet Kurumunda raportör olarak görev yapan meslek personeli ile onların gözetiminden sorumlu daire başkanlarının, üyelikten veya Kurumdan ayrılmalarından itibaren iki yıl süreyle, görevden ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde 4054 sayılı Kanun kapsamında gerçekleştirilen soruşturmaların konusu sektörlerde faaliyet gösteren tüzel kişilerde görev almamaları, ve bu nitelikteki gerçek ve tüzel kişileri 4054 sayılı Kanunun uygulanmasıyla ilgili idari süreçlerde Kurum nezdinde temsil etmelerinin yasaklanmasına,

- Dünya piyasa fiyatlarından daha düşük fiyatlardan ithal edilen eşyaların gözetim uygulaması kapsamında izlenmesi ve ticaret politikası önlemlerinin etkisizleştirilmesinin önüne geçilmesi amacıyla, yükümlülerin ticaret politikası önlemlerinden kaçınmak için kendi beyanlarıyla eşyanın gümrük kıymetini artırmalarını müteakiben ödenmiş veya tahakkuk ettirilmiş vergilerin geri verilmesinin veya kaldırılmasının önlenmesine,

- Türkiye İstatistik Kurumunun 30/6/2021 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle özel bütçeli bir kamu idaresi olarak yeniden teşkilatlandırılmış olması nedeniyle, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde bu doğrultuda gerekli değişikliğin yapılmasına,

- Türkiye İstatistik Kurumunun 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilişkili bir kamu idaresi olarak yeniden teşkilatlandırılmış olması nedeniyle, Kurum personelinin mali haklarının mevcut haliyle devamının sağlanması amacıyla 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 10 uncu maddesinde gerekli değişikliğin yapılmasına,

- Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinde düzenlenen erişilebilirliğin sağlanabilmesi için yapılacak yükümlülüklerin Covid-19 salgını sebebiyle yerine getirilememesi nedeniyle, ilk kez denetlenerek eksikliği olduğu tespit edilenler ile daha önce süre verilenlere, yükümlülüklerinin maliyet ve niteliğine göre ilave süre verilebilmesine imkân tanınmasına,

- 5941 sayılı ek Kanununun geçici 5 inci maddesindeki karşılıksız çeklerin borularına ilişkin dzenlemenin sresinin uzatılması ve kapsamının genişletilmesine,

- Tarım ve Orman Bakanlığından yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara ynelik getirilen cezanın yurlük tarihinin 1/1/2022 tarihine ertelenmesine,

- 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Dzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hkümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atanmasına ilişkin hkümün, 31/7/2021 tarihinden itibaren üç yıl daha uygulanmasına,

- Covid-19 ile mücadele kapsamında kooperatif ortakları bakımından riskin en aza indirilmesi ve yasal zorunluluktan kaynaklanabilecek olası problemlerin önüne geçilmesi amacıyla, kooperatiflere, genel kurullarını 31/10/2021 tarihine kadar yapabilme imkânı getirilmesine,

- Terör örgütleriyle mücadele kapsamında, terör örgütleriyle iltisakı bulunan kamu görevlilerine uygulanacak tedbirlere ilişkin dzenlemelerin sresinin ihtiyaca binaen 31/7/2021 tarihinden itibaren üç yıl uzatılmasına,

yönelik dzenlemelerin yer aldığı görölmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Kanun teklifinde OHAL döneminde yurlüğe konulan bazı dzenlemelerinin uygulama sreslerinin uzatılmasının sakıncalı olabileceği, bazı anayasal temel hak ve özgürlükler ile ilgili bu dzenlemelerin 15 Temmuz darbe girişimi sonrası OHAL döneminde olağanüstü Şartlarda yurlüğe girdiği, ilgili maddelerdeki dzenlemelerin Anayasa'ya göre ancak olağanüstü dönemde uygulanabileceği, bu dzenlemelerin olağan süreçte uygulanmasının kanun ile anayasal hükümlerin önüne geçerek normlar hiyerarşisini bozacağı, olağanüstü hukuk normlarının olağan dönemde uygulanmasının hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayacağı,

- Köy korucularının ücret ve emekliliklerinin belirli bir maaş yerine sabit bir gösterge rakamı üzerinden belirlendiği, bu durumun korucuların statü ve hakları konusunda belirsizliğe neden olduğu, ayrıca köy korucularının çalışma alanı olan köylerin Büyükşehir Belediyesi Kanunu kapsamında büyükşehirlerde mahalle haline gelerek köy mevzuatının dışına çıktığı, bu nedenle dzenlemenin büyükşehirlerde mahalle statüsünde görevli korucular için mağduriyet yaşatabileceği,

- Tütün ile ilgili dzenleme yaparken soruna kalıcı bir çözümün geliştirilmesi gerektiği, bölgede tarım ve hayvancılığın gerilemesi nedeniyle halihazırda refah kaybının yaşandığı, bölge için önemli bir geçim kaynağı olan tütün üretiminde küçük üreticinin büyük üreticiler karşısında rekabet gücünün zayıfladığı, bu nedenle yapılacak dzenlemelerde küçük üreticinin haklarının korunmasına dikkat edilmesi gerektiği,

- Görevinde bağımsız olması gereken TCMB Banka Meclisi üyelerinin hem TCMB hem de üniversitede üst yöneticisi olmasının bu bağımsızlığa olumsuz etki edebileceği, halihazırda mevzuata göre Banka Meclisi üyesinin üniversitelerde ders vermesinde veya görevine geri dönmesinde bir problem yaşanmayacağı,

- Ormanlık bölgelerde hava ayırıtırma tesislerinin kurulmasına imkân sağlayan dzenlemenin suistimal edilerek orman bölgelerinde tahribatı artırabileceği, bu tesislerin hangi firmalar tarafından hangi büyüklükte kurulabileceğinin belirli olması gerektiği,

- Rekabet Kurulu üyeleri ve Rekabet Kurumu personelinin Kurul tarafından yapılan soruşturmaların konusu sektörlerde faaliyet gösteren tüzel kişilerde görev almalarının yasaklanmasının olumlu bulunduğu, ilgili düzenlemenin Rekabet Kurumu ile sınırlı kalmaması gerektiği, diğer düzenleyici ve denetleyici kurumları da kapsayacak şekilde bir düzenleme yapılmasının daha doğru olacağı,

- Engellilerin toplu taşıma araçlarına erişilebilirliğinin sağlanması için ilgililerin yükümlülüklerini yerine getirme süresinin uzatılmasının engellilerin bu hizmetlere ulaşma sürecini uzatarak mağduriyet yarattığı, pandeminin bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için uygun bir ortam yarattığı, bu ertelemelerin müeyyide içermediğinden sürekli bir erteleme beklentisi yaratarak düzenlemenin uygulamaya geçmesinin önünde engel teşkil ettiği

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Teklifin ilk imza sahibi Ankara Milletvekili Orhan YEGİN ve ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Ulusal güvenlik konusunda çeşitli ülkelerin mevzuatında terör örgütü üyelerine karşı tutukluluk ve yargılama konusunda benzer düzenlemelerin bulunduğu, OHAL süresinin üzerinden belli bir zaman geçmesine rağmen halihazırda soruşturma, yargılama ve değerlendirmelerin devam etmesinden dolayı ilgili düzenlemelerin süresinin uzatılmasının amaçlandığı, çeşitli terör örgütleri üzerindeki adli süreçlerin devam ettiği, terörle mücadelenin sekteye uğramaması ve devamlılığının sağlanması için düzenlemelerin sürelerinin uzatılmasının gerekli olduğu,

- Güvenlik korucularının aylık ücretlerinin asgari ücretin altında kalmasından dolayı oluşacak farkın asgari ücrete tamamlanması amacıyla düzenleme yapıldığı, bu şekilde asgari ücretteki artışın ek göstergedeki artışın altında kalması nedeniyle oluşacak mağduriyetlerin giderilmesinin amaçlandığı, büyükşehirlerde mahalle statüsünde çalışan köy korucularının ilgili kanunlarda hakları saklı tutulduğundan dolayı köylerde çalışan korucular ile eşit haklara sahip olacağı, bu nedenle herhangi bir mağduriyet yaşanmayacağı,

- Daha önce TCMB Banka Meclisi üyeliği yapan öğretim üyelerinin bu görevi yapabilmek için emekliye ayrıldıkları ya da üniversitedeki görevlerini bıraktıkları, bazı üyelerin görevlerine geri dönmek için üniversiteler ile dava süreci yaşadığı, bu nedenle Banka Meclisi üyesi olacak akademisyenlerin ek ödeme almadan, üniversitedeki kadroları saklı kalacak şekilde akademik görevleriyle TCMB Banka Meclisi görevlerinin birleştirilebilmesinin amaçlandığı, bu şekilde öğretim üyelerinin akademik birikimleri ve bakış açılarından TCMB'nin üst yönetiminde faydalanılabileceği,

- Tütün ticaretinde yetki belgesi istenmesindeki amacın küçük üreticiyi koruma olduğu, yetki belgesiyle üretim yapan küçük üreticinin ürünlerini yasal bir şekilde satabileceği, bu şekilde yurt içine kaçak şekilde sokulan tütün satışının engelleneceği, ayrıca düzenleme ile üreticilerin kooperatifleşmesinin teşvik edildiği, bu şekilde üreticinin üretim maliyetinin düşürülerek kârlılığının artırılmasının sağlanacağı, bu durumun yerli üreticiyi ve üretimi teşvik edeceği,

- Hava ayırıştırma tesislerinin ormanlık alanlara kurulmasının istisnai bir durum olduğu, önceden kurulan fabrikaların çevresindeki alanın orman kadastro suna girmesinden dolayı çevresinde yapılaşma imkânı kalmamasından dolayı düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulduğu, bu tesislerin ormana veya çevreye herhangi bir zararının bulunmadığı, endüstri sektöründe, özellikle metalurji alanında hizmet veren bakır, alüminyum, demir-çelik fabrikalarında kullanılan bu tesislerin kurulumu için ÇED raporunun gerekli olacağı, bu durumun keyfiyet ve suistimali engelleyeceği,

- Engellilerin büyükşehirlerde raylı sistemlere, otobüs ve özel otobüslere erişiminin büyük oranda sağlandığı, ancak engelliler için erişilebilirlik mevzuatları öncesi üretilen dolmuş ve gemilerde engellerin erişimini sağlayacak yapısal değişikliklerin zaman ve maddi külfet gerektirdiği, pandemi sürecinde ekonomik alanda zorluk çeken taşıma sektörüne bu düzenlemeleri uygulamak için ek süre verildiği

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır. Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 1, 2, 3 ve 4

Teklifin çerçeve 1, 2, 3 ve 4 üncü maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 5

Teklifin çerçeve 5 inci maddesi; Van ili Tuşba ilçesi ve çevresinde 15/12/2020 tarihinde meydana gelen deprem nedeniyle zarar gören vatandaşların mağduriyetinin giderilmesi amacıyla değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 6, 7, 8, ve 9

Teklifin çerçeve 6, 7, 8 ve 9 uncu maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 10

Teklifin çerçeve 10 uncu maddesi; teklif metninden çıkarılmıştır.

Madde 11 ve 12

Teklifin çerçeve 11 ve 12 nci maddeleri; sırasıyla 10 ve 11 inci maddeleri olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 13

Teklifin çerçeve 13 üncü maddesi; Rekabet Kurumu soruşturmalarında raportör olarak görevlendirilen personel ile bu personelin gözetiminden sorumlu daire başkanı ve başkan yardımcılarının, getirilen yasak hükmüne aykırı hareket etmeleri halinde 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinde belirtilen cezalara tabi olmasını sağlamak amacıyla değiştirilmek suretiyle teklifin 12 nci maddesi olarak kabul edilmiştir.

Madde 14, 15 ve 16

Teklifin çerçeve 14 ve 15 ve 16 ncı maddeleri; sırasıyla 13, 14 ve 15 inci maddeleri olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

İşverenlerin işgücü maliyetlerini düşürerek istihdamı korumaları ve artırmalarını destekleyen ve 2016 yılından 2020 yılı sonuna kadar verilmiş olan asgari ücret desteğinin 2021 yılında da verilmesi yönündeki düzenleme Teklife yeni çerçeve 16 ncı madde olarak eklenmiştir.

Madde 17

Teklifin çerçeve 17 nci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

BDDK tarafından tasfiyesine karar verilen şirketlerin tasfiye sürecinin ihtisas kurumu olması ve tasfiye sürecindeki etkinliği nedeniyle TMSF tarafından yerine getirilmesi, bu şekilde tasfiye karar verme yetkisi ve tasfiye sürecinin aynı kurum bünyesinde toplanması yönündeki düzenleme Teklife yeni çerçeve 18 inci madde olarak eklenmiştir.

Madde 18, 19, 20, 21, 22 ve 23

Teklifin çerçeve 18, 19, 20, 21, 22 ve 23 üncü maddeleri; sırasıyla 19, 20, 21, 22, 23 ve 24 üncü maddeleri olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 24

Teklifin yürürlüğe ilişkin 24 üncü maddesi; 25 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 25

Teklifin yürütmeye ilişkin 25 inci maddesi; 26 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından Teklifin tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. ÖZEL SÖZCÜLER

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Ağrı Milletvekili Ekrem ÇELEBİ,
 - Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
 - Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN,
 - Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,
 - Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
 - Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
 - Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,
 - Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat KOÇER,
 - Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK,
 - İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
 - İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL,
 - Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
 - Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR,
 - Trabzon Milletvekili Salih CORA,
 - Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ
- özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan <i>Cevdet Yılmaz</i> Bingöl	Başkanvekili <i>İsmail Faruk Aksu</i> İstanbul	Sözcü <i>Abdullah Nejat Koçer</i> Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsü)
Kâtip <i>Şirin Ünal</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Ekrem Çelebi</i> Ağrı (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Bülent Kuşoğlu</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Durmuş Yılmaz</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Orhan Yegin</i> Ankara (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Cavit Arı</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Bekir Kuvvet Erim</i> Aydın (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Necdet İpekyüz</i> Batman (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İbrahim Aydın</i> Antalya (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Nilgün Ök</i> Denizli (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Garı Paylan</i> Diyarbakır (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Kılıç</i> Bursa (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Cemal Öztürk</i> Giresun (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Mehmet Bekaroğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Emine Gülizar Emecan</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Erol Katırcıoğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Kamil Okyay Sındır</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Kalaycı</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Abdullatif Şener</i> Konya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Uğur Aydemir</i> Manisa (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Süleyman Girgin</i> Muğla (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Salih Cora</i> Trabzon (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Erhan Usta</i> Samsun (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İsmail Güneş</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsü)	

MUHALEFET ŞERHİ

(2/3740) esas numaralı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

Genel değerlendirme

Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen (2/3740) esas “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 19 ayrı Kanun ve 2 Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik yapan 26¹ maddeden oluşan bir torba kanun teklifidir.

Kanun teklifinde; kooperatifler, gümrük, kambiyo, BDDK tarafından tasfiyesine karar verilen tasarruf finansman şirketlerinin tasfiye süreci, Rekabet Kurulu üyelerinin ve personelinin görevden ayrıldıktan sonra yapamayacakları işler,, TÜİK'in teşkilatlanması, hava ayırıştırma tesislerinin ormanda kurulmasına izin verilmesi, , OHAL düzenlemelerinin uzatılması, tütün üretim ve satışı ile ilgili yasaklar vb.gibi biri biri ile ilgisiz ve ilintisiz konularda çok geniş bir alanı ilgilendiren düzenlemeler yer almıştır.

Söz konusu kanun teklifi geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan, yaklaşık üç yıllık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi (?) olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı tablosunun mahzurlarını ortaya konulmasına örnek teşkil edebilecek bir mini torba kanun teklifi hüviyetinde bulunmaktadır.

Söz konusu torba kanun teklifinin T.B.M.M.'nin Ekim 2021 ayına kadar çalışmalarına ara vereceğinin belli olmasından sonra acele ile T.B.M.M.'ye sunulması da ayrı bir yasama kurnazlığına işaret etmektedir.

Kanun teklifinin 15. maddesi; 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanununun geçici 3 üncü maddesinin altıncı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer

¹ Söz konusu kanun teklifi komisyona sunulduğu anda 25 maddeden oluştuğu halde görüşmeler sırasında verilen 3 adet önerge ile teklifteki bir madde metinden çıkarılmış, iki ayrı maddenin metne ilavesi ile madde sayısı 26'ya yükselmiştir.

alan sürelerin bir kez daha ötelenmesi ile ilgili düzenlemeyi içermektedir. Söz konusu düzenleme engellilerin yaşam standartlarının yükseltilmesi için yerine getirilecek yükümlülöklere yönelik olan ve Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren torba yasalarla birkaç kez uzatılan ek sürenin (07.07.2021 tarihinde biten) bir kez daha uzatılması ile ilgilidir.

Kanun teklifinin 16. maddesi; 2016 yılından beri uygulamada olan her yıl torba yasalara konularak geçici madde ihdası yöntemiyle sürdürölen işverenlere asgari ücret desteği uygulaması ile ilgilidir. Komisyondaki görüşmeler sırasında verilen son dakika önergesiyle teklif metnine eklenen bu madde ile, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa geçici bir madde ilavesi suretiyle, işverenlere 2021 yılında da, finansmanı işsizlik sigortası fonundan karşılanacak şekilde, ödeyecekleri sigorta priminden mahsup edilerek günlük 2,50 TL aylık 75 TL. asgari ücret desteği sağlanmaktadır.

Kanun teklifinin 17. maddesi; Bir torba yasa hüviyetinde bulunan 25.03.2020 tarih ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 49. maddesiyle ihdas olunan 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanununun geçici 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan sürelerin değiştirilmesi ile ilgilidir. Bu maddede yapılan düzenleme 24/3/2020 ile 30/4/2021 tarihleri arasındaki karşılıksız çek suçlarının da 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanunla 5941 sayılı Çek Kanununa eklenen geçici 5 inci madde kapsamına alınması, çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini ödemek için öngörölen sürenin de 30/6/2022 tarihine kadar uzatılması ile ilgilidir.

Kanun teklifinin 19. maddesi; 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 123 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan, yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara yönelik getirilen cezanın yürürlük tarihini içeren ve Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren torba yasalarla birkaç kez uzatılan sürenin (01.07.2021 tarihinde biten) bir kez daha 01.01.2022'ye kadar uzatılması ile ilgilidir.

Yukarıda bahsedilen konularla ilgili kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, T.B.M.M'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle

bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine neden olmaktadır.

Yukarıda yer alan tespitler; TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan torba kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının tüm mahsurlarını da ortaya koymaktadır.

OHAL DÖNEMİ DÜZENLEMELERİ KALICI HALE GETİRİLMEKTEDİR

Kanun teklifinde en önemli düzenlemeler 11, 20 ve 23. Maddelerde yer almaktadır.

Kanun teklifinin 11, 20 ve 23. maddelerinde yer alan süre uzatımı hükümleri OHAL döneminde mevzuatımıza giren ve hâlâ yürürlükte olan kurallar ve kurumlarla birlikte değerlendirmek gerekir.

Kanun teklifinin 11. maddesiyle bazı suçlar bakımından gözaltı sürelerini uzatan ve tutukluluğa itiraz ve tahliye taleplerini düzenleyen 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun geçici 19. maddesindeki uygulama süresi 25/7/2024 tarihine kadar uzatılmaktadır.

Kanun teklifinin 20. maddesiyle; 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek, terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı nedeniyle ilgili mevzuatı uyarınca şirketlere ve varlıklara kayyım atanmasına karar verilmesi durumunda , kayyım olarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun atanacağına ilişkin kanunda yer alan hükmün süresinin 31.07.2021 tarihinden itibaren 3 yıl daha uzatılmaktadır.

Kanun teklifinin 23. maddesiyle; 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 35. maddesinin (A), (B), (C), (Ç), (D) ve (G) fıkralarında yer alan kamu görevlilerinin görevden uzaklaştırılması, ihracı, rütbelerin geri alınması, mesleğe ilişkin unvanların kullanılmaması vb. tedbirlerin geçerlilik süresinin 31.07.2018 tarihinden itibaren 3 yıldan 6 yıla uzatılması yönünde değişiklik yapılmaktadır.

OHAL'in 18 Temmuz 2018 tarihinde kendiliğinden sona ermesinin hemen ardından 27. yasama döneminin ilk kanun teklifi olarak görüşülen ve 25/7/2018'de kabul edilen 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile "yasa yoluyla OHAL" dönemine geçilmiştir.

Bu Kanun ile üç yıl süre ile OHAL hukuksuzluklarının devam ettirilmesi öngörülmekteydi. Mevcut teklifin 11., 20. ve 23. maddeleri, 7145 sayılı yasanın 3 yıllık uygulama süresi dolan maddelerinin 3 yıl daha uzatılmasını düzenlemektedir. Bir diğer ifade ile, yasa yoluyla, Anayasa dışı örtülü OHAL'in 3 yıl daha uzatılması teklif edilmektedir.

Bu üç maddenin gerekçesindeki ortak ifade ise "Terörle mücadelenin etkin bir şekilde sürdürülmesi" şeklindeki hamasetten başka bir şey değildir. 7145 sayılı yasanın 13., 26. ve geçici 1. maddeleri, bu teklifteki üç maddenin değişiklik yaptığı düzenlemelerdir.

Gerekçede, bu maddelerin üç yıllık uygulamasının sonuçlarına ilişkin hiçbir veriye rastlanılmamaktadır.

Geçtiğimiz hafta oylanan ve kabul edilen "4. yargı paketi" ve sık sık topluma pazarlanan reform sürecine karşın, gözaltı uygulamasını Anayasa'ya aykırı bir şekilde adeta fiili tutukluluğa dönüştüren yasanın üç yıl daha uygulanmasının istenmesi, reformdan bahsedenlerin gerçek yüzünü teşhir etmektedir.

Hukuksuzluk öylesine aşıkardır ki; Anayasa'nın olağanüstü hal yönetimine ilişkin 119. maddesinin 5. fıkrası uyarınca, "*Olağanüstü hallerde ... 15 inci maddedeki ilkeler doğrultusunda temel hak ve hürriyetlerin nasıl sınırlandırılacağı veya geçici olarak durdurulacağı, hangi hükümlerin uygulanacağı ve işlemlerin nasıl yürütüleceği kanunla düzenlenir*". Ancak, Devlet, Anayasa'nın 119. maddesi çerçevesinde olağanüstü hal ilan etmediği gibi, AİHS m.15 çerçevesinde Avrupa Konseyi'ne bir bildirimde bulunmuş da değildir. Kanun teklifinin 11., 20. ve 23. maddeleri; usulüne uygun şekilde ilan edilmiş bir olağanüstü hal rejiminin yokluğunda, başta gözaltı sürelerinin uzatılması gelmek üzere, gözaltı ve tutuklulukla ilgili olarak olağan hukuk rejiminin (ve esasen olağanüstü hal rejiminin dahi) ötesine geçen ama anayasal temelden yoksun, ağır hak sınırlamaları öngörmektedir.

Terörizmle mücadele gerekçesi, devletin Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle tanımlanmış temel hak ve özgürlüklerine saygı gösterme yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, örneğin, ifade özgürlüğü bağlamında; terörizmle mücadeleye ilişkin zorlukların, devletleri Sözleşme'nin 10. maddesinde kaynağını bulan yükümlülüklerden azat etmediğini ifade etmektedir (AİHM, Döner ve diğerleri-Türkiye, başvuru no: 29994/02, 07/03/2017, § 102).

7145 sayılı yasa ile neler öngörmüştü?

1. Valiye şüpheli gördüğü kişiyi 15 gün şehirden atma yetkisi.
2. Valiye toplantı ve gösterileri engelleme yetkisi.
3. Generaller dahil tüm askeri personele karargaha girişte detektörden geçme şartı.
4. Eğer detektör sinyal verirse üst arama şartı.
5. Komutanlara karargahta erbaş ve erlerin özel eşyalarını arama yetkisi.
6. Kamuya açık alanlarda gece vaktinin başlamasıyla, kapalı alanlarda 24.00'ten sonra toplantıların yasaklanması.
7. Gece vaktinin başlamasıyla toplantıların devam edebilmesi için valilik izni şartı.
8. Tüm şahıs ve kurumlara uygulanan arabuluculuk şartının MİT'e uygulanmaması.
9. Bakanlar ve Cumhurbaşkanı yardımcısı, ancak Cumhurbaşkanı'nın izniyle soruşturulabilecek. Vekillere soruşturma iznini Meclis başkanı, generallere, Genelkurmay Başkanı, bakan yardımcılara bakanlar, valilere İçişleri Bakanı izin verecek. Yüksek yargı erkânı hakkında ise soruşturma iznini özel kanunlara göre yetkili kurullar verecek.
10. Yüksek öğretim kurumlarından ihraç edilenler, eski kurumlarına dönemeyecek.
11. KHK ile ya da yeni getirilen yasa ile kamudan ihraç edilenler, komisyon kararıyla tekrar kamuya alınan kişiler, eski görevlerine atanmayacak. Asker ve polisler kamudan ihraç edildikten sonra geri alınsalar bile kilit görevlere atanmayacak, araştırma bölümlerine verilecekler.
12. Göreve iadesine karar verilen kişiler tazminat talebinde bulunmayacak.
13. İlgili kamu kuruluşları üç yıl süre ile, Anayasa'daki güvencelere uymadan kamudan ihraç işlemlerine devam edebilecek.

Teklifte yer alan 3 madde ile OHAL'deki birçok uygulamanın yasalastırılması olan 7145 sayılı Kanun'un süre kaydı olan maddelerde öngörülen sürelerin uzatılması öneriliyor. Bu maddeler neleri düzenliyor?

-Gözaltı süreleri Anayasa madde 19'daki kısıtlamayı aşacak şekilde üç yıl için düzenlenmiştir; bu süre üç yıl daha uzatılarak altı yıla çıkarılmaktadır.

-İlgili kamu kuruluşlarının, Anayasa'daki güvencelere uymadan kamudan ihraç işlemlerine üç yıl daha devam edebilmesi düzenleniyor.

-TMSF'nin OHAL ve terör iltisakı sebebiyle şirketlere kayıym olarak atanmasının üç yıl daha uzatılması önerisidir.

Bu süre uzatımı öngören maddeleri, OHAL döneminde mevzuatımıza giren ve hala yürürlükte olan kurallar ve kurumlarla birlikte değerlendirmek gerekir.

Kanun teklifinin, olağanüstü hal normlarını olağan hukuka çeviren söz konusu düzenlemeleri üç yıl daha uygulamaya yönelik bu yaklaşımı itibariyle; önümüzdeki genel seçimlerin, Cumhurbaşkanı seçiminin ve yerel seçimlerin, örtülü bir olağanüstü hal rejimi dahilinde gerçekleştirilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Böylece, 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında gerçekleştirilen anayasal darbenin ve parti başkanlığı yoluyla tek adam yönetiminin ayakta tutulması için, hukuk devletine yeni bir darbe vurulması tasarlanmaktadır.

FETÖ'nün siyasi ayağının ortaya çıkarılması veya kamu kurumlarından FETÖ'cülerin ayıklanması bir yana, yeni düzenlemeyle tam tersine iki yıllık OHAL uygulaması ve üç yıllık parti Başkanlığı yoluyla devlet ve yürütme Başkanlığı uygulamasında görüldüğü üzere saraya ve Cumhuriyet partilerine muhalif olarak görülen demokrasi aktörleri, demokratik kitle kuruluşları ve meslek örgütleri ile sivil toplum örgütlerinin hedef almaya devam edileceği yönünde bir irade ortaya çıkmaktadır.

Söz konusu maddeler Anayasa'nın birçok maddesine aykırılık içermektedir.

Covid-19 krizi Türkiye ekonomisini, geçirmiş bulunduğu ağır ekonomik buhranla birlikte sarsıcı bir boyutta etkilerken, Plan ve Bütçe Komisyonuna getirilen yasa tekliflerinde bu durumdan etkilenen toplum kesimlerinin problemlerini gidecek esaslı çözüm önerilerine ilişkin yasal önermeler bulunmamakta, gündemden ilgisiz konuları içeren acil olmayan konularla ilgili yasa değişikliği önerilerine ağırlık verilmemekte veya acele ile getirilen son dakika önerileri ile biri birinden kopuk yanlış sonuçlar doğuran anın değişiklikleri yapılmaktadır. Muhalefet partilerine üye olan milletvekilleri bu konularda tarafından verilmiş bulunan yasa teklifleri komisyonların gündemine dahi alınmamaktadır. Muhalefet partilerinin bu konulardaki çabaları engellenmektedir.

Covid-19 pandemisi öncesi başlayan ekonomik kriz ve pandemiyle de giderek ağırlaşan ekonomik sorunlar ve özellikle de pandeminin belli sektörler üzerinde yarattığı ve belli kesimler üzerinde yarattığı ağırlaşan sorunlar detaylı olarak Plan ve Bütçe Komisyonunda tartışılmamakta, yüzeysel, günlük politika tercihlerini içeren yasal düzenlemeler komisyondan geçirilmektedir.

Söz konusu kanun teklifi kamuoyuna ekonomik alanda düzenlemeler içeren bir kanun teklifi olarak lanse edilmesine karşın, kanun teklifinde ekonomik yaşamı ilgilendiren birkaç düzenleme bulunmaktadır.

Covid-19 salgını ile tetiklenen hatta bir buhrana dönüşen krizin ekonomik, sosyal etkilerini de en aza indirgeyecek gerçekçi gelir ve maliye politikalarını tasarlayarak gerekli yasal düzenlemeleri içeren kanun tekliflerini iktidar ve muhalefet olarak hep birlikte bir an önce yasalaştırmak zorundayız.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi(?) ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa’nın “Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi” başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.’nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yaklaşık 36 aydan beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 79 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerinin, “atanmış bakan” müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

“İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması”, Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

2018 seçimlerinden sonra geçen otuz altı aylık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM’de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla “torba yasa” biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metninin içeriğinden dahi habersiz olduğu, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

24 haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin tümü neredeyse torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi diye bir sistem yoktur, böyle bir realite, yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından torba kanun adı verilen yöntem ile çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin otuz altı aylık uygulaması, “tek adam yönetiminin” sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, “Cumhurbaşkanı’nın yürütme ile özdeşleşmiş olması”, nedeniyle yürütme “tek kişi” yönetimine indirgenmiştir.

Komisyona tevdi edilen kanun teklifi metninin ilk halinde yer alan ve Merkez Bankası Kanununun 19. maddesinde değişiklik öneren 10. maddede yer alan düzenleme bu duruma örnek temsil etmekte idi.

Komisyunun muhalif partilere ait üyelerinin ısrarlı uyarıları da dikkate alınarak Kanun teklifinden daha ayrıntılı bir değerlendirme yapılması gerekçe gösterilerek tekriri müzakere sonucunda verilen önerge ile çıkarılan düzenleme; Merkez Bankası Banka Meclisi üyeliği ile birleşen görevler arasına devlet üniversitelerindeki öğretim üyeliğinin de eklenmesi, Banka Meclisi üyeliğine seçilen öğretim üyelerine yalnızca Meclis üyeleri

için öngörülen aylık ve tazminatların ödenmesi, ayrıca üniversitelerindeki öğretim üyeliği kadrolarına bağlı herhangi bir ödeme yapılmamasının sağlanması ile ilgilidir.

Söz konusu hükme benzer bir düzenleme Merkez Bankası Banka Meclisine seçilen bir üyenin konumuna yasal dayanak oluşturması için 16.05.2020 tarih ve 62 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yapılmaya çalışılmıştır

Ancak söz konusu düzenleme Cumhuriyet Halk Partisinin başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesinin 18.03.2021 tarih ve E:2020/58, K:2021/19 sayılı Kararı ile, kanun ile düzenlenmesi gereken konulardan olması nedeniyle Anayasanın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM'de Cumhurbaşkanı'nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM' üyelerine aittir. Ne var ki, yaklaşık otuz dört aylık uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM'nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanamadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM'de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul'da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM'de oylanan kanunların çoğunluğu, Anayasa'ya aykırı bir biçimde hazırlanan "torba yasa" tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır. Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Bütün demokratik ülkelerde temel kuraldır, parlamentolar yasama yetkisi konusunda ortaksızdır ve yasama yetkisi sadece parlamentolar tarafından kullanılır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri² vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

24 Haziran 2018 tarihinden itibaren T.B.M.M.'nde yasama faaliyeti açısından gözlemlenen gelişmeler bu sistemin sürdürülemez olduğunu ortaya koymaktadır.

Ankara Milletvekili ve 45 Milletvekili tarafından verilen (2/3740) esas numaralı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” nin T.B.M.M.’ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

1. Anayasa'ya aykırılık savlarımız değerlendirilmemiştir.

1.1 Kanun Teklifinin bütününün Anayasa'ya uygunluk açısından değerlendirilmesi yapılmamıştır.

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere birden çok Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmayan ve üstelik torba öneri tarzında hazırlanan ve kabul edilen yasalar, Anayasaya aykırıdır.

- İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmemiştir:

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” (İçtüzük, md.38).

² Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 12.07.2021 tarihine kadar Cumhurbaşkanı tarafından 2439 maddeden oluşan 79 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. Bu ön sorun çözülmeden komisyon, görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya red kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk, hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece red hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2 Torba yasa uygulamasının anayasaya uygunluğunun da sorgulanması gerekir.

Söz konusu 26³ maddelik torba kanun teklifi toplam biri birinden farklı 19 ayrı Kanunda ve 2 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır.

³ Söz konusu kanun teklifi komisyona sunulduğu anda 25 maddeden oluştuğu halde görüşmeler sırasında verilen 3 adet önerge ile bir madde teklif metninden çıkarılmış, iki ayrı madde teklif metnine eklenmiş, bu nedenle teklifteki madde sayısı 26'ya yükselmiştir.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri (CBK) yoluyla bir tür “paralel yasama”ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıda Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini iki yıldır askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa’ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Cumhur İttifakı dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesinin denetimi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özellikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama insiyatifi TBMM tekeline bir yetki olarak öngörüldüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadır.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM’ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama insiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de, bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde- torba yasa uygulamasını yerinde kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi’nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa’ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa’nın 7. maddesine göre; *“Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez”*

“Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” (md.11).

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir

Kanun teklifinin geneli üzerindeki görüşmelere başlarken toplam 19 ayrı Kanunda 2 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmakta olan 26⁴ maddeden oluşan ”mini torba kanun teklifi”nin bu haliyle anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.⁵

Ayrıca teklif maddelerinin görüşülmesi sırasında; **teklifin 3 maddesinin** Anayasa’ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır.

1.3 Kanun teklifinin 4. maddesinin Anayasa’ya aykırılığı

Teklifin 4.maddesi Orman Kanununun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasının ilk cümlesinde “doğalgaz” ibaresinden sonra “hava ayrıştırma” ibaresi eklenmektedir.

Bu düzenleme ile Tarım ve Orman Bakanlığı, fabrikaların endüstriyel gaz ihtiyacını karşılayacak olan ve havadaki oksijen, azot, argonu ayrıştırma işlevi gören “hava ayrıştırma” tesislerinin devlet ormanları üzerinde kurulmasına izin verme yetkisini haiz olacaktır.

Maddenin gerekçesinde;

“Üretim süreçleri ve teknolojilerinde meydana gelen gelişim, endüstriyel gazlara olan ihtiyacı artırmıştır. Havanın bileşenleri olan oksijen, azot ve argon farklı endüstriyel sektörlerde yaygın olarak kullanılmaktadır. Endüstriyel sektörün gelişmesi

⁴ Söz konusu kanun teklifi komisyona sunulduğu anda 25 maddeden oluştuğu halde görüşmeler sırasında verilen 3 adet önerge ile teklifteki bir madde metinden çıkarılmış, iki ayrı maddenin metne ilavesi ile madde sayısı 26’ya yükselmiştir.

⁵ Bu konudaki geniş değerlendirmeler 196 sıra sayılı Denizli Milletvekili Nilgün Ök ile 46 Milletvekilinin” Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin (2/2633)” ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun 30 ila 35. Sahifeleri ile İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar ve Düzce Milletvekili Ayşe Keşir ile 2 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3037) ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun 22 ila 28. Sahifelerinde yer almaktadır.

için fabrikalarda kullanılan oksijen, azot ve argon ihtiyacını karşılayacak hava ayırıştırma tesislerinin ormanlık alanlarda kurulabilmesine izin verme yetkisi Tarım ve Orman Bakanlığına verilmektedir.”

açıklaması yer almaktadır.

Anayasa'nın 169. maddesi, ormanların korunmasına ilişkin, kapsamlı bir madde olup, üçüncü fıkrasında “Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsadde edilemez” hükmü yer almaktadır.

Bu mutlak yasağın da, kamu yararı vb. hiçbir istisnası yoktur. Bu bağlamda; söz konusu tesislerin ormanlık alanda kurulabilmesi, ormanlara tesis yapımının yaratacağı tahribat ve bu tür tesislerin endüstriyel faaliyetlerinin orman çevresine olası etkileri de dikkate alındığında, teklif edilen maddenin Anayasa'nın “Ormanların Korunması ve geliştirilmesi” başlıklı 169. ve “Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması” başlıklı 56. maddesinin “Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir” hükmünü içeren 2. fıkrasına aykırı olduğu düşünülmektedir.

1.4 Kanun teklifinin 11. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Kanun teklifinin 11. maddesiyle bazı suçlar bakımından gözaltı sürelerini uzatan ve tutukluluğa itiraz ve tahliye taleplerini düzenleyen 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun geçici 19. maddesindeki uygulama süresi 25/7/2024 tarihine kadar uzatılmaktadır.

Olağanüstü hal kökenli bu düzenlemenin zaman bakımından uygulanırlığına ilişkin bu değişiklik sonucunda; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar veya örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bakımından; gözaltı süresi ve bu sürenin uzatılması, şüphelinin aynı olayla ilgili olarak yeniden ifadesinin alınması ihtiyacı ortaya çıktığında bu işlemin Cumhuriyet savcısı veya Cumhuriyet savcısının yazılı emri üzerine kolluk tarafından yapılabileceği, tutukluluğa itiraz ve tahliye taleplerinin dosya üzerinden karara bağlanabileceği, tahliye taleplerinin en geç otuzar günlük sürelerle tutukluluğun incelenmesi ile birlikte dosya üzerinden karara bağlanabileceği ve Ceza Muhakemesi Kanununun 108. maddesi uyarınca yapılan tutukluluğun incelenmesinin en geç otuzar

günlük sürelerle dosya üzerinden ve doksanar günlük sürelerle kişi veya müdafii dinlenilmek suretiyle resen yapılacağı kuralları üç yıl daha uygulanacaktır.

Amaçla bağılıktan ölçülülük ilkesine kadar çok sayıda hak sınırlama ölçütünü de çiğneyen teklif konusu madde; Anayasa'nın 2. maddesinde tanımını bulan hukuk devleti ilkesine, Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğüne dair 11'inci maddesi, ölçülülük ilkesini düzenleyen 13'üncü maddesi, hak ve özgürlük sınırlamalarının kötüye kullanılmasını yasaklayan 14'üncü maddesi, ancak olağanüstü hâllerde yönetimde kullanılacak özgürlük sınırlamaları itibarıyla 15'inci maddesi, tutuklamaya dair kanunilik ilkesi; 17'nci maddesi, tutuklama koşulları; 19'uncu maddesi, adil yargılanma; 36'ncı maddesi, etkili başvuru hakkı; 40'inci maddesi ve ayrıca, olağanüstü hali düzenleyen Anayasa'nın 119'uncu maddelerine aykırıdır.

Anayasa'ya aykırılıkta özellikle ölçülülük ilkesi öne çıkmaktadır. Şu nedenle; eğer Anayasa madde 119 gereği ilan edilmiş ve uygulanmakta olan bir OHAL yürürlükte olsa idi, TBMM, "dört ayı geçmemek üzere süreyi uzatabil"me yetkisine sahip olacaktı (md.119/4). Kanun teklifi ile öngörülen 3 yıllık uzatma süresi, 4 aylık uzatma süresi bakımından tamamen ölçüsüzdür.

1.5 Kanun teklifinin 20. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Kanun teklifinin 20. maddesiyle; 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek, terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı nedeniyle ilgili mevzuatı uyarınca şirketlere ve varlıklara kayyım atanmasına karar verilmesi durumunda , kayyım olarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun atanacağına ilişkin kanunda yer alan hükmün süresinin 31.07.2021 tarihinden itibaren 3 yıl daha uzatılmaktadır.

Teklif konusu maddeyle, 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek, bu maddenin uygulamasının 3 yıl daha uzatılması önerilmektedir.

Teklifin bu maddesiyle de, yine olağanüstü hal kökenli bir düzenlemeyle olağan zaman hukuku dizaynedilmek istenmektedir. Mülkiyet hakkı ve girişim özgürlüğü güvencelerini sağlamaktan uzak olan maddenin uygulamasının, suç örgütü başının videolarında ortaya çıkan gerçeklerde ne şekilde kötüye kullanıldığına tüm toplum

tanık olmuştur. İrtibat ve iltisak gibi muğlak kavramlarla insanların mülklerine yönelik tehdit oluşturulması, hukuki güvencelerin sağlanmaması, hukuki ve objektif ölçütlere dayanmayan süreçlerin şantaj vesilesine dönmesi, bu açıdan dikkate alınmalıdır. Anılan maddenin uygulamasının mafya tabiri ile “çökme” aracı olarak kullanılması ve siyaset-mafya-yargı ortaklığı ile sürecin işletildiği gerçekliğine dikkat edildiğinde, maddenin terörle mücadele ile değil servet aktarımı ile ilgili olduğu açıkça görülebilir.

Amaçla bağlılıktan ölçülülük ilkesine kadar çok sayıda hak sınırlama ölçütünü de çiğneyen teklif konusu madde; Anayasa'nın 2., 11., 13., 14., 15., 35. ve 48. maddelerine aykırıdır.

1.6 Kanun teklifinin 23. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Kanun teklifinin 23. maddesiyle; 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 35. maddesinin (A), (B), (C), (Ç), (D) ve (G) fıkralarında yer alan kamu görevlilerinin görevden uzaklaştırılması, ihracı, rütbelerin geri alınması, mesleğe ilişkin unvanların kullanılmaması vb. tedbirlerin geçerlilik süresinin 31.07.2018 tarihinden itibaren 3 yıldan 6 yıla uzatılması yönünde değişiklik yapılmaktadır.

Teklif ile uygulaması üç yıl uzatılan bir diğer madde de: **“Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle; terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen” (...)** kişiler meslekten çıkarılır“ şeklindeki maddedir.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 35. maddesi hemen hemen bütün kamu kurumları yelpazesini yansıtmakta olup, adeta iki yıl süre ile çıkarılan OHAL/KHK yasaklar demetinin bir özeti niteliğindedir. Benzer hukuki yanlışlıklar ve Anayasa'ya aykırı tanım ve kayıtlar devam etmektedir.

Kuşkusuz, aykırılıklar, Anayasa'nın ilgili maddeleri ile sınırlı olmayıp, daha genel olarak, madde 2 (insan haklarına saygılı demokratik hukuk devleti) ve madde 11 (Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı), açıkça ihlal edilmektedir. (Madde 23, Avrupa Sözleşmesi açısından da aykırılıklar zincirini beraberinde getirmektedir).

OHAL KHK'lerinin ek listelerinde isimleri yer alan ve mağdur edilen yaklaşık 125 bin kişinin mahkemeye ve hukuka erişemediği gerçekliği durmaktayken ve Olağanüstü

Hal işlerini İnceleme Komisyonu'nun (OHALİK) mağduriyetleri pekiştirdiği gerçekliği de ortadayken, bu maddenin üç yıl daha uygulanmak istenmesi; kamudaki keyfi ve hukuksuz sürece devam etme arzusunu göstermektedir. Kamu görevine girişte güvenlik soruşturması uygulaması, mesleğin uygulamasında da keyfi olarak meslekten çıkarılma ile kamuda liyakat yerine, partizan kadrolar oluşturma iradesidir. Muhalif her türlü fikrin terörize edildiği bir ortamda yurttaşlara yaşam alanı tanımama eğilimidir.

Amaçla bağlılıktan ölçülülük ilkesine kadar çok sayıda hak sınırlama ölçütünü de çiğneyen teklif konusu madde; Anayasa'nın, 2., 11., 13., 14., 15., 23., 36., 38., 70. ve 153. maddeleri başta olmak üzere, birçok maddesine aykırıdır.

Teklifin yukarıda belirtilen maddeleri ile getirilen düzenlemeler hakkında Anayasanın yukarıda belirtilen ilgili maddelerine aykırılık yönündeki iddiamız komisyon görüşmeleri sırasında ileri sürülmüş, ancak bu durum dikkate alınmayarak iç tüzük gereği gereken işlem yapılmamıştır.

Oysa Meclis İç Tüzüğü'nün 38. maddesi “ Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder“ hükmünü taşımakta olup bu sorun bu madde uyarınca çözüme bağlanmadan tasarı görüşmelerine geçilemez.

Buna karşın Anayasa'ya aykırılık iddiası karara bağlanmadan maddeler üzerinde görüşmelere geçilmesi İçtüzüğe aykırıdır.

2. Yaklaşık üç yıllık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmaktadır.

Bu alışkanlık Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27. Dönemin 4. Yasama döneminde de ısrarla sürdürülmektedir. Daha önce de Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek

yasalaştırılan 26.07.2018 tarih ve 7146 sayılı "Askerlik Kanunu ile Diğer Bazı Kanunlarda ve 663 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", "11.10.2018 tarih ve 7147 sayılı "Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun", 27.12.2018 tarih ve 7159 sayılı "Karayolları Trafik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı "Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 18.01.2019 tarih ve 7162 sayılı "Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 21.02.2019 tarih ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30.05.2019 tarih ve 7176 sayılı "Bazı Kanunlar ile 635 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 17.07.2019 tarih ve 7186 sayılı "Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 05.12.2019 tarih ve 7194 sayılı Digital Hizmet Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 21.12.2019 tarih ve 7201 sayılı "Kamulaştırma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 20.02.2020 tarih ve 7222 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 25.03.2020 tarih ve 7226 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılması Hakkında Kanun", 16.04.2020 tarih ve 7244 sayılı "Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 18.06.2020 tarih ve 7247 sayılı "Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 23.07.2020 tarih ve 7252 sayılı "Digital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 16.10.2020 tarih ve 7254 sayılı "Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" 11.11.2021 tarih ve 7256 sayılı "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 15.04.2021 tarih ve 7316 sayılı numaralı "Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı "Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 20.05.2021 tarih ve 7319 sayılı "Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükümünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 03.06.2021 tarih ve 7326 sayılı "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun" gibi Ankara Milletvekili Orhan

Yeğin ve 45 Milletvekili tarafından verilen (2/3740) esas numaralı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” de geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan 26⁶ maddelik mini torba yasa hüviyetinde bulunmaktadır.

Söz konusu kanun teklifinin sivil toplum kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin ve ilgili kamu kuruluşlarının geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Söz konusu torba kanun teklifi 09.07.2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak da Adalet, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına sevk edilmiştir.

Kanun teklifi diğer bazı ihtisas komisyonlarının ilgi ve çalışma alanlarına giren bazı düzenlemeleri içermesine rağmen başkaca herhangi bir tali komisyona sevk edilmemiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Komisyonun 12.07.2021 günü saat 10.00’da Plan ve Bütçe Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığının yine 09.07.2021 tarih ve Z-13922241-130.02-841876 sayılı yazıları ile komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Adalet, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarında gündeme alınıp görüşülmediği öğrenilmiştir.

Kanun teklif metninin Komisyonunda görüşülmesine başlanılmadan önce tarafımızca yapılan mutlaka yasalaşması gereken ivedi düzenlemelerle, detaylı teknik çalışmayı gerektirmeyen maddelerle ilgili çalışmanın teklifin diğer maddelerinden ayrılarak süratle yasalaştırılması, diğer maddeler ile ilgili olarak daha detaylı bir çalışmanın yapılması yönündeki önerimiz kabul görmemiştir.

Kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonunun 12.07.2021 günü saat 10.00’da ve 13.07.2021 tarihli saat 11.00’de başlayan toplantılarında yaklaşık 23 saatlik aralıksız

⁶ Söz konusu kanun teklifi komisyona sunulduğu anda 25 maddeden oluştuğu halde görüşmeler sırasında verilen 3 adet önerge ile teklifteki bir madde metinden çıkarılmış, iki ayrı maddenin metne ilavesi ile madde sayısı 26’ya yükselmiştir.

bir çalışma süreci sonunda bir maddenin çıkarılması iki ayrı maddenin ilavesi ile kabul edilmiştir.

Geçmiş dönemlerde kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenerek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılmasına ve tartışılmasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanamamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olunmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal

güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi esnasında tüm maddelerle ilgili detaylı herhangi bir mali yük tablosu komisyon üyelerinin dikkatine sunulmamıştır. Ayrıca bazı kanun maddeleri ile getirilen uzatma taleplerine ilişkin düzenlemelerin geçmiş dönem performansları hakkında da komisyon çalışmaları sırasında tatminkar bilgiler verilmemiştir.

5018 sayılı Kanununun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla (?) kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

Komisyonu sevk edildiği sırada 25 maddeden oluşan bilahare komisyonda verilen önergelerle bir maddenin çıkarılması ve iki madde ilavesi ile 26 maddeye ulaşan söz konusu mini torba kanun teklifinin;

-1. maddesinin İçişleri Komisyonunda,

-2, 6, 7, 15, 16. maddelerinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda,

- 4 ve 19 maddelerinin Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunda,
 - 4. Maddesinin ayrıca Çevre Komisyonunda,
 - 5 ve 10. maddelerinin Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda,
 - 8, 9, 12, 13, 17, 21 ve 24. Maddelerinin Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda,
 - 11, 20 ve 23. maddelerinin Adalet ve Anayasa Komisyonlarında,
- ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İktüzüğünün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İktüzüğün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İktüzükle uygun olacaktır.

Söz konusu 26 maddelik mini torba kanun teklifi toplam 19 ayrı Kanun ve 2 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

Teklif Maddesi	Kanun / KHK Sıra No.	Düzenleme Yaptığı Kanun
1	1	18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanunu 'nun 74 üncü maddesinin altıncı fıkrasına ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümle eklenmesi.
2	2	11/4/1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun 'a geçici madde eklenmesi.
3	3	20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun 'un mülga 4 üncü maddesinin yeniden düzenlenmesi.
4	4	31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu 'nun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesine "doğalgaz," ibaresinden sonra gelmek üzere "hava ayrıştırma," ibaresinin eklenmesi.
5	5	15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun 'un geçici 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına ibareler eklenmesi.
6	6	4/1/1961 tarihli ve 209 sayılı Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun 'un 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine ibare eklenmesi.
7		209 sayılı Kanuna ek madde eklenmesi.
8	7	24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu 'nun ek 4 üncü maddesinin yürürlükten kaldırılması.
9		1163 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesinin yürürlükten kaldırılması.
10	8	3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu 'nun 18 inci maddesinin yedinci fıkrasının ikinci cümlesine "önceki değerinden az olmaması kaydıyla," ibaresinden sonra gelmek üzere "daha önceki imar uygulamalarında yapılan terk veya kesintiler dikkate alınmak suretiyle" ibaresinin ve maddeye yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere yeni fıkra eklenmesi.
11	9	12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu 'nun geçici 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "üç yıl" ibaresinin "altı yıl" şeklinde değiştirilmesi.
12	10	7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun 'un 25 inci maddesine fıkra eklenmesi.
13	11	27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu 'nun 211 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci paragrafına "kasten yaptığı bir tahrifat" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya ticaret politikası önlemlerine tabi eşyanın gümrük kıymetinin yükümlünün kendi beyanı ile artırılması" ibaresinin eklenmesi.

14	12	10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu 'na ekli (I) sayılı Cetvelin 35 inci sırası bu Cetvelden çıkarılmış ve ekli (II) sayılı Cetvelin "B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER" bölümüne aşağıdaki 43 üncü sıranın eklenmesi. "43) Türkiye İstatistik Kurumu"
15	13	1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun 'un geçici 3 üncü maddesinin altıncı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "üç yılı" ibaresinin "altı yılı" şeklinde değiştirilmesi.
16	14	31.05.2016 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu 'na geçici madde eklenmesi
17	15	14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanunu 'nun geçici 5 inci maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi.
18	16	21.11.2012 tarih ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu 'nun 50/A maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarının değiştirilmesi ve üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "tasfiye komisyonu" ibaresinin "Tasarruf Mevduat Fonu" şeklinde değiştirilmesi
19	17	28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 'un 123 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "1/7/2021 " ibaresinin "1/1/2022" şeklinde değiştirilmesi.
20	18	25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 'un geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "üç yıl" ibaresinin "altı yıl" şeklinde değiştirilmesi.
21	19	16/4/2020 tarihli ve 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin üçüncü cümlesinde yer alan "üç ay" ibaresi "altı ay" şeklinde değiştirilmiştir.
22	1	27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 'nin ek 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına "Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu," ibaresinden sonra gelmek üzere "Türkiye İstatistik Kurumu," ibaresinin eklenmesi.
23		375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnemenin geçici 35 inci maddesinin (A), (B), (C), (Ç), (D) ve (G) fıkralarında yer alan "üç yıl" ibarelerinin "altı yıl" şeklinde değiştirilmesi.
24	2	3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 'ye ek madde eklenmesi.
25		Yürürlük maddesi.
26		Yürütme maddesi.

26 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu mini torba kanun teklifinin, 7 maddesi Ticaret Bakanlığını 3 maddesi Sağlık Bakanlığını, 2 maddesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığını, 2 maddesi Tarım ve Orman Bakanlığını, 1 maddesi İçişleri Bakanlığını, 2 maddesi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunu, maddesi Türkiye İstatistik Kurumunu, 1 maddesi Hazine ve Maliye Bakanlığını, 1 maddesi Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığını, 1 maddesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını ve Türkiye İş Kurumunu, 1 maddesi Adalet Bakanlığını, 1 maddesi de tüm Bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşlarını ilgilendiren hususlardan oluşmaktadır.

26 maddelik Kanun Teklifinde;

-Güvenlik Korucularının aylık ücretlerinin asgari ücret miktarına yaklaştırılması,

-31/12/2011 ile 23/11/2015 tarihleri arasında Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında düzenlenmiş olan protokol kapsamında eğitim almış olanların dış protez laboratuvarlarında dış protez teknisyenleri ve dış protez teknikerlerine ait iş ve işlemlerde yardımcı olmak üzere yardımcı personel olarak çalışabilmesine olanak sağlanması,

-Kambiyo mevzuatı uyarınca başvurusu alınacak, düzenlenecek veya onaylanacak her türlü izin veya belge ile Bakanlık tarafından geliştirilen bilgi sistemlerinin sistem kullanıcılarına sunumu kapsamında, her bir başvuru, izin, belge veya sistem sunumu için bir mali yıl içerisinde 6 milyon Türk Lirasını geçmemek üzere yönetmelikte belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ücret alma yetkisinin Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmesi,

-Havadaki oksijen, azot, argonu ayrıştırma işlevi gören "hava ayrıştırma" tesislerinin devlet ormanları üzerinde kurulmasına izin verilmesi,

-2020 yılında deprem geçirmiş ancak henüz kapsama alınmamış bulunan Elazığ, Malatya, Erzincan, Bitlis, İzmir ve Siirt'in bazı ilçelerinin de ve devletin uygun faizli kredi kullandırma veya konut yaptırmaya yükümlülüğü olanaklarından yararlanmak üzere 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun kapsamına alınması,

-Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunda tabip ve eczacı olarak çalışanlara döner sermayeden ek ödeme yapılmasının sağlanması,

-Sağlık Bakanlığına, götürü bedel üzerinden sağlık hizmeti sunmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile protokol yapmasına imkân verilmesi,

-Üniversitelerin ortak olduğu kooperatiflerin yönetim kurullarında kendilerini temsil etmesi amacıyla, tercih ettikleri üyeyi kooperatif genel kuruluna önerme ve onu seçtirerek yönetim kurulunda bulundurma haklarının ortadan kaldırılması,

-Üniversitelerin, 2014 öncesinde olduğu gibi, ortağı olduğu kooperatifin yönetim kuruluna seçilme bakımından her ortakla eşit usullere tabi olmasının sağlanması,

-Gecekonduklara tapu verilmesine ilişkin 2981 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesinde geçen ve o bölgedeki umumi hizmetler için idarenin kullanacağı alanları genişletme amacıyla "düzenleme ortaklık payları" kesintisini 3194 sayılı İmar Kanunundaki kesinti oranlarıyla "uyumlu" biçimde yüzde 45'e kadar yükseltilmesine olanak tanınması,

-Bazı suçlar bakımından gözaltı sürelerini uzatan ve tutukluluğa itiraz ve tahliye taleplerini düzenleyen 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun geçici 19. maddesindeki uygulama süresinin 25/7/2024 tarihine kadar uzatılması,

-Rekabet Kurulu üyeleri ile kurum başkan ve başkan yardımcılarının, daire başkanlarının ve raportörlerinin; görevlerinin sona ermesinden itibaren 2 yıl süreyle, görevden ayrıldıkları tarihten önceki 2 yıl içinde yaptıkları işlerle ilgili gerçek ve tüzel kişilerde veya ilgili sektörlerde görev almaları ve bunları kurum nezdinde temsil etmelerinin yasaklanması,

-Gümrük Vergisi uygulamasında vergi yükümlüsünün, ticaret politikası önlemlerinden kaçınmak için bir eşyanın gümrük kıymetini kendi beyanıyla artırdığı tespit edilmesi halinde de artık bu vergilerin devlet tarafından geri ödenmemesi veya bu vergilerin kaldırılmasına ilişkin taleplerin kabul edilmemesi,

- Türkiye İstatistik Kurumunun genel bütçeli bir kuruluş iken özel bütçeli bir kuruluş haline getirilmesi nedeniyle gerekli uyum düzenlemesinin yapılması,

-Engellilerin yaşam standartlarının yükseltilmesi için yerine getirilecek yükümlülöklere yönelik ek sürenin 3 yıldan 6 yıla çıkartılması,

- İşverenlere 2021 yılında da, finansmanı işsizlik sigortası fonundan karşılanacak şekilde, ödeyecekleri sigorta priminden mahsup edilerek günlük 2,50 TL aylık 75 TL asgari ücret desteği sağlanması,

-24/3/2020 ile 30/4/2021 tarihleri arasındaki karşılıksız çek suçlarının da 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanunla 5941 sayılı Çek Kanununa eklenen geçici 5 inci madde kapsamına alınması, çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini ödemek için öngörülen sürenin de 30/6/2022 tarihine kadar uzatılması,

-BDDK tarafından tasfiyesine karar verilen tasarruf finansman şirketlerinin tasfiye sürecinin de TMSF tarafından yerine getirilmesinin sağlanması

-Tarım ve Orman Bakanlığında yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara yönelik getirilen cezanın yürürlük tarihinin 1/7/2021 tarihinden 1/1/2022 tarihine ötelenmesi,

-Terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı nedeniyle ilgili mevzuatı uyarınca şirketlere ve varlıklara kayyım atanmasına karar verilmesi durumunda , kayyım olarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun atanacağına ilişkin kanunda yer alan hükmün süresinin 3107.2021 tarihinden itibaren 3 yıl daha uzatılması,

-Covid 19 Pandemisi nedeniyle ertelenen Kooperatifler Kanunu kapsamındaki genel kurul toplantılarının, ertelenen sona erdiği tarihten itibaren 3 ay yerine 6 ay içinde yapılmasına olanak sağlanması,

-76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilişkili bir kamu idaresi olarak yeniden teşkilatlandırılan TÜİK personelinin mali haklarının (ücret, tazminat vd.) mevcut durumuyla sürmesinin sağlanması,

-Terör örgütleriyle mücadele amacıyla 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 35. Maddesinin (A), (B), (C), (Ç), (D) ve (G) fıkralarında yer alan kamu görevlilerinin görevden uzaklaştırılması, ihracı, rütbelerin geri alınması, mesleğe ilişkin unvanların kullanılmaması vb. tedbirlerin geçerlilik süresinin 31.07.2018 tarihinden itibaren 3 yıldan 6 yıla uzatılması,

-Gümrük muhafaza personeline, görevinde üstün başarı göstermesi halinde maaşıyla orantılı para ödülü verilmesinin sağlanması,

gibi yaklaşık biri birinden farklı 24 ayrı konuda, toplam 19 ayrı Kanunda ve 2 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişikliklerin de yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe alt komisyonunda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Birbiriyle ilgili bulunmayan toplam 19 adet Kanun ve 2 adet Kanun Hükmünde Kararname metninde değişiklik yapan 26 maddelik söz konusu teklif, aynı zamanda mini torba yasa teklifi hüviyetindedir.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda ve Kanun Hükmünde Kararnamede aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temelinde dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılabilmesi, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan İçtüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu mini torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılammaktadır. Konu ve kapsam itibarıyla biri biriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İctüzüğünün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracığı kanaatindeyiz.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili içtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak herhangi bir etki analizi çalışması yapılmamıştır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

3. Kanun teklifinin maddeleri üzerindeki görüşlerimiz.

19 ayrı Kanun ve 2 Kanun Hükmünde Kararname metninde ayrıntılı değişiklik yapan 26 maddelik yasa teklifinin maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

3.1 Teklifin 1. maddesinin değerlendirilmesi:

18.03.1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanununda; köy sınırı içinde herkesin ırzını, canını ve malını korumak için köy korucularının bulundurulacağı hususu düzenlenmiş, kanunun 74. maddesinde de 1985 yılında yapılan değişiklikle Cumhurbaşkanınca tespit edilecek illerde; olağanüstü hal ilanını gerektiren sebeplere ve şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin köyde veya çevrede ortaya çıkması veya her ne sebeple olursa olsun köylünün canına ve malına tecavüz hareketlerinin artması hallerinde, valinin teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile yeteri kadar güvenlik korucusu görevlendirilmesi olanağı getirilerek, "güvenlik korucusu" müessesesi ihdas edilmiş ve bunlarla ilgili mali haklar düzenlenmiştir.

Teklifin 1. maddesiyle 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesine ekleme yapılarak; değiştirilerek güvenlik korucularına ödenen ücretin asgari ücretin altında kalması halinde, aradaki farkın tazminat olarak ayrıca ödenmesine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Maddenin gerekçesinde; *"Güvenlik korucularının aylık ücretlerinin belirlenmesinde esas alınan 11.500 gösterge rakamı (2016 yılından bu yana bu rakam 14.640 olarak uygulanırsa bile) nedeniyle güvenlik korucularına ödenen ücret asgari*

ücretin altında kalmaktadır. Madde ile güvenlik korucularına ödenen ücretin asgari ücrete tamamlanması amaçlanmaktadır”. açıklaması yer almaktadır.

Mevcut durumda Güvenlik korucularına 14.640 gösterge rakamı ile 2021 yılı için 0,179797 olan memur aylık katsayısı çarpımı sonucu aylık 2.632,22 TL ücret ödenmektedir. 2021 yılı asgari ücreti 2.825,90 TL olduğundan aradaki fark 193,68 TL'dir.

Komisyonadaki görüşmelerde, bu tutarın bu yıl için ocak ayında 2.427 TL artı, 190 lira bölge tazminatıyla beraber, 2.617 TL. olduğu, Temmuz ayı maaşının 2.632, artı, tazminatla beraber 2.822 TL.'sine ulaştığı, yani bir nevi asgari ücreti yakaladığı, ancak her yıl asgari ücret artış oranlarının farklı olabileceği dikkate alınarak bu oranların artışıyla beraber ek gösterge çarpımıyla eksik kalan bir kısım olursa miktarın asgari ücrete tamamlanacağı ifade olunmuştur.

Maddenin görüşülmesi sırasında komisyonda açıklamalarda bulunan Anadolu Güvenlik Korucuları Ve Şehit Aileleri Konfederasyonu Genel Başkanı, güvenlik korucularının maaşlarının asgari ücrete endekslenmesi yerine, en düşük devlet memuru maaşına endekslenmesi,46,25 TL.lik günlük yurt içi görev harcırahlarının yetersiz olduğunu, ayrıca emeklilik talepleri olduğunu beyan etmiştir.

İçişleri Komisyonunda yapılacak bir çalışma ile güvenlik koruculuğu sisteminin bir bütün olarak ele alınarak güvenlik korucularının mevcut statülerinin gözden geçirilmesi, ücret ve diğer mali ve sosyal haklarının diğer güvenlik personelinin mali ve sosyal hakları da dikkate alınarak sorunlarının daha detaylı bir çalışma ile çözümlenmesi gerekmektedir.

3.2 Teklifin 2. maddesinin değerlendirilmesi:

Madde ile 11/4/1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna geçici madde eklenerek, diş protez laboratuvarlarında diş protez teknisyenleri ve diş protez teknikerlerine ait iş ve işlemlerde yardımcı olmak üzere, 31/12/2011 ile 23/11/2015 tarihleri arasında Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında düzenlenmiş olan protokol kapsamında gerçekleştirilmiş kurslarda eğitim almış olanların diş protez laboratuvar sahibi ve mesul müdürü olmamak üzere, yardımcı personel olarak çalışabilmesine olanak sağlanmaktadır.

Madde gerekçesinde bu değişikliğin nedeni çok açık bir şekilde ortaya konulmamış, hatta bu değişikliğin Bakanlığın geçmişte yayımlanan bir yönetmeliğe dayanarak Milli Eğitim Bakanlığıyla imzaladığı bir protokole istinaden verilen eğitime binaen eğitim alan vatandaşlara vermiş bulunduğu teknisyen yardımcılığı personel statüsünün diş protez teknikerleri ve teknisyenlerinden gelen itiraz üzerine Danıştay

tarafından iptal edilmesi ve ortaya çıkan mağduriyetin geçmişe yönelik olarak giderilmesi ile ilgili olduğu gerekçede gızlenmiştir..

Söz konusu düzenlemenin toplam 6100 kişiyi ilgilendirdiği, bunlardan 2.000'nin halen piyasada çalışmakta olduğu ifade edilmiştir.Türkiye'de 1450 adet diş protez laboaratuarının mevcut olduğu, 5419 adet diş teknikeri ve teknisyeni bulunduğu Bakanlık yetkilisince ifade edilmiştir.

Söz konusu düzenleme piyasada hali hazırda işgücü arzında bulunan diş teknikerlerinin ve teknisyenlerinin konumunu olumsuz olarak etkilemekte olduğu beyan edilmiştir. Söz konusu düzenleme ile ilgili olarak Diş Hekimleri Birliği ve Diş Teknikerleri Derneğinden de görüş alınmadığı anlaşılmıştır.

Madde yazılım şekli itibarıyla aynı zamanda tedvin zaafı içermektedir. Bu konudaki uyarılarımız komisyondaki görüşmeler sırasında dikkate alınmamıştır.

Söz konusu düzenlemenin, *"Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."* hükmünü taşıyan Anayasa'nın 138. maddesinin 4. fıkrası hükmü açısından da ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yukarıda özetlenen nedenlerle, söz konusu düzenlemenin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda konu ile ilgili sivil toplum temsilcilerinin de katılımıyla tüm boyutlarıyla ele alınmadan acele bir şekilde yasalaştırılması gayretini uygun görmüyoruz.

3.3 Teklifin 3. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanununun mülga 4 üncü maddesi yeniden düzenlenerek,; kambiyo mevzuatı uyarınca başvurusu alınacak, düzenlenecek veya onaylanacak her türlü izin veya belge ile Bakanlık tarafından geliştirilen bilgi sistemlerinin sistem kullanıcılarına sunumu kapsamında, her bir başvuru, izin, belge veya sistem sunumu için bir mali yıl içerisinde 6 milyon Türk Lirasını geçmemek üzere yönetmelikte belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ücret alma yetkisinin Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmesi öngörülmektedir.

Maddenin gerekçesinde;

"Kambiyo mevzuatı uyarınca farklı alanlarda düzenlemeler yapılmakta ve bu alanlarda faaliyet gösterecek firmalara faaliyet izni veya yetki belgesi verilebilmektedir. Bu alanlar düzenlenirken hem katılımcıların mali gücünün tespiti hem de piyasaya

girişlerin belli bir şekilde kontrol altında tutulması gerekmektedir. Ayrıca, Hazine ve Maliye Bakanlığı kambiyo mevzuatında birçok özel sektör paydaşının yer alacağı bilgi sistemlerini de kullanıma sunabilmektedir. Bu sebeplerle bu alanlarda yapılacak başvuru, verilecek izin ve belgeler için yönetmelikte belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ücret alma yetkisinin Hazine ve Maliye Bakanlığına verilmesi öngörülmektedir” açıklaması yer almaktadır.

Maddenin yazımından 6 milyon Türk Lirası olarak belirlenen yıllık üst sınırın “her bir başvuru, izin, belge veya sistem sunumu için” ayrı ayrı belirleneceği anlaşılmaktadır. Bu nedenle madde yer alan hususlar için alınabilecek bedellerin her bir kalem itibarıyla sınırlandırılmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu şekilde bu kadar yüksek belirlenmiş bir sınırın mevcut haliyle Anayasa’nın 2. maddesinde tanımını bulan hukuk devleti ilkesine de (belirlilik) aykırılık oluşturabileceği değerlendirilmektedir.

Maddenin komisyondaki görüşmelerinde; yetkili müesseseler için öngörülen başvuru ücretinin yönetmelik ve tebliğ gibi alt düzeyde düzenlemelerde yer alması nedeniyle açılan bazı davalar nedeniyle son dönemde yeni döviz bürosu açılmasına izin verilmediği, bu nedenle piyasada devirden kaynaklanan yüksek meblağlı arbitrajların olduğu ifade edilmiştir. Benzeri problemin altın alım-satımı, kıymetli madenlerin alım-satımı yapan kıymetli maden aracı kurumları açısından da geçerli olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun’da verilecek bu yetkiye istinaden yönetmelik ve tebliğ gibi alt düzenlemeler ile söz konusu sektörlerde düzenlenecek veya onaylanacak her türlü izin veya belgeyle bilgi sistemlerinin sistem kullanıcılarına sunumu kapsamında ücret alınmasının böylelikle mümkün hâle gelmiş olacağı beyan edilmiştir.

Söz konusu düzenlemede yer alan ücret almaya yetkisinin Yönetmelikle belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde belirlenmesinin Anayasal açıdan değerlendirilmesi, her türlü belirlemenin sınırları belirtilmeden Yönetmelikle idarenin takdirine bırakılmasının Anayasa’nın 2 ve 7. maddeleri açısından ayrıca değerlendirmeye tabi tutulması gerekir.

Komisyondaki görüşmeler sırasında söz konusu düzenlemelerin Anayasal açıdan taşıdığı sıkıntılar konusunda yönelttiğimiz sorulara; usul ve esasların Resmi Gazete yayımlanacak olan bir Yönetmelikle kamuoyuna duyurulması ile söz konusu sakıncanın ortadan kalkmış olacağı ifade edilerek cevap verilmiştir.

3.4 Teklifin 4. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin 4.maddesi Orman Kanununun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasının ilk cümlesinde “doğalgaz” ibaresinden sonra “hava ayrıştırma” ibaresi eklenmektedir.

Bu düzenleme ile Tarım ve Orman Bakanlığı, fabrikaların endüstriyel gaz ihtiyacını karşılayacak olan ve havadaki oksijen, azot, argonu ayrıştırma işlevi gören “hava ayrıştırma” tesislerinin devlet ormanları üzerinde kurulmasına izin verme yetkisini haiz olacaktır.

Bakanlık, mevcut Kanunda yer aldığı üzere, izin verirken bu tesislerin ormanlık sahada olması ya da yapılmasında kamu yararı ve zaruret olması hallerini gözetecek, gerçek ve tüzel kişilere bedel karşılığında izin verebilecek, İzin süresi 49 yılı geçemeyecek. Mevcut Kanunda yer aldığı üzere, Devletin yaptığı/işlettiği tesisten bedel alınmayacaktır.

Maddenin gerekçesinde;

“Üretim süreçleri ve teknolojilerinde meydana gelen gelişim, endüstriyel gazlara olan ihtiyacı artırmıştır. Havanın bileşenleri olan oksijen, azot ve argon farklı endüstriyel sektörlerde yaygın olarak kullanılmaktadır. Endüstriyel sektörün gelişmesi için fabrikalarda kullanılan oksijen, azot ve argon ihtiyacını karşılayacak hava ayrıştırma tesislerinin ormanlık alanlarda kurulabilmesine izin verme yetkisi Tarım ve Orman Bakanlığına verilmektedir.”

açıklaması yer almaktadır.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında söz konusu değişikliğin hali hazırda özel bir ihtiyaçtan mı kaynaklandığı, hava ayrıştırma tesislerinin orman alanlarında kurulmasında bir zorunluluk olup olmadığı, orman ekosistemine nasıl etkisi olacağı, ağaçların, yeşilin, floranın, orada yaşayan diğer canlıların, faunanın ve hayvanların yaşam alanında onların soludukları havada nasıl bir etki yaratacağı, yönündeki sorularımıza tatminkar yanıtlar verilmemiştir. Endüstri sektöründe, özellikle metalürji sektöründe bakır, alüminyum ve demir-çelik gibi fabrikalarda hava ayrıştırma tesislerinin var olduğu ifade edilmiştir.

Anayasa'nın 169. maddesi, ormanların korunmasına ilişkin, kapsamlı bir madde olup, üçüncü fıkrasında “Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eylem müsadde edilemez” hükmü yer almaktadır.

Bu mutlak yasağın da, kamu yararı vb. hiçbir istisnası yoktur. Bu bağlamda; söz konusu tesislerin ormanlık alanda kurulabilmesi, ormanlara tesis yapımının yaratacağı tahribat ve bu tür tesislerin endüstriyel faaliyetlerinin orman çevresine olası etkileri de dikkate alındığında, teklif edilen maddenin Anayasa'nın "Ormanların Korunması ve geliştirilmesi" başlıklı 169. ve "Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması" başlıklı 56. maddesinin "Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir" hükmünü içeren 2. fıkrasına aykırı olduğu düşünülmektedir.

Söz konusu düzenlemenin bütün boyutlarıyla Çevre ve Trım Komisyonlarında detaylı olarak tartışılmadan acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

3.5 Teklifin 10. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesi;

*"**MADDE 10-** 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesinin yedinci fıkrasının ikinci cümlesine "önceki değerinden az olmaması kaydıyla," ibaresinden sonra gelmek üzere "daha önceki imar uygulamalarında yapılan terk veya kesintiler dikkate alınmak suretiyle" ibaresi ve maddeye yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.*

"24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanunun 10 uncu maddesi kapsamında yapılan uygulamalarda; umumi hizmet alanları için yapılan her türlü terk ve kesintinin, parselasyon planındaki düzenleme ortaklık payı kesintisinden az olması durumunda önceki terk ve kesintilerin oranını parselasyon planındaki düzenleme ortaklık payı oranına tamamlayan fark kadar düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılabilir. Yapılan bu kesinti tamamlayıcı mahiyette olup mükerrer uygulama olarak değerlendirilmez. Ancak toplam kesinti oranı her halükarda %45'i geçemez."

hükmünü içermektedir.

Maddenin gerekçesinde;

"Gerek 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında

Kanunun 10 uncu maddesinde gerekse 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesinde yol, meydan, otopark, çocuk bahçesi, yeşil alan, ibadet yeri ve benzeri yerlerin bedelsiz terkin edileceğine dair hususlar benzerlik gösterse de mahiyet itibariyle farklı uygulamalardır. 3194 sayılı Kanunun amacına uygun olarak sağlıklı yerleşim alanları oluşturabilmek amacıyla bu alanlarda yapılacak imar planlarının uygulanmasında 2981 sayılı Kanun kapsamında yapılan söz konusu kesintiyi %45'e tamamlayan fark kadar düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılması hükme bağlanmaktadır”

açıklaması yer almaktadır.

Bu madde ile 3194 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin yedinci fıkrasının ikinci cümlesine yeni ibare eklenmekte, ayrıca yedinci fıkradan sonra eklenen yeni fıkrayla, da gecekondulara tapu verilmesine ilişkin 2981 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde geçen ve o bölgedeki umumi hizmetler için idarenin kullanacağı alanları genişletme amacıyla “düzenleme ortaklık payları” kesintisi oranı 3194 sayılı İmar Kanunundaki kesinti oranlarıyla “uyumlu” biçimde yüzde 45'e kadar yükseltilmektedir.

Teklif, gerekçesinde “3194 sayılı Kanunun amacına uygun biçimde, imar mevzuatına aykırı yapılarda ve gecekondular bölgesinde yapılacak imar planlarının uygulanmasında, 2981 sayılı Kanun kapsamında yapılan düzenleme ortaklık payı kesintisini %45'e tamamlayan fark kadar düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılabileceği”ni öngörmektedir.

Ne var ki, teklif, vatandaşa yeni bir kamulaştırma bedeli ödemeksizin, “düzenleme ortaklık payı” adı altında kesinti oranını artırarak idareye daha fazla alanın bedelsiz terkinini amaçlamaktadır.

3194 sayılı Kanununun 18 inci maddesinin 7 inci fıkrası, herhangi bir parselden bir defadan fazla düzenleme ortaklık payı alınmamasını esas saymış, istisnayı ise belirlemiştir.

Teklif, yeni eklenen fıkra yoluyla bu 2981 sayılı Kanunundaki düzenleme ortaklık paylarını 3194 sayılı Kanundaki istisnaya göre yüzde 45'e kadar genişletirken, kamulaştırma bedeli ödemeksizin idareye bırakılacak alanı artırmakta, aslında fiilen birden fazla düzenleme ortaklık payına yönelmektedir. Teklifin 7 inci fıkrasına eklenen “daha önceki imar uygulamalarında yapılan terk veya kesintiler dikkate alınmak suretiyle” ibaresi de bu düzenleme ortaklık payının artırılmasının altyapısıdır.

Yeni eklenen fıkrayla (3194 s. Kanun, m.18/5); 2981 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi kapsamındaki gecekondü bölgelerinde tapu verilmesine ilişkin uygulamalardaki düzenleme ortaklık payı kesintileri 3194 sayılı Kanundaki hükümlerle uyumlaştırılmaktadır. *Böylece, umumi hizmet alanları için yapılan her türlü terk ve kesintinin, parselasyon planındaki düzenleme ortaklık payı kesintisinden az olması durumunda önceki terk ve kesintilerin oranını parselasyon planındaki düzenleme ortaklık payı oranına tamamlayan fark kadar düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılabilecektir. Yapılan bu kesinti tamamlayıcı mahiyette olup mükerrer uygulama olarak değerlendirilmeyecek, ancak toplam kesinti oranı %45'i geçemeyecektir.*

İdare, gecekondü bölgelerinde arttırılacak olan düzenleme ortaklık payı kesintisi yoluyla yol, meydan, otopark, çocuk bahçesi, yeşil alan, ibadet yeri vb. kamusal kullanım alanlarını daha fazla yapabilecektir. Böylece idareye, %45'e kadar arttırılabilecek olan bu düzenleme ortaklık payı kesintisi yoluyla, daha fazla alanı bedelsiz olarak kazandırılacaktır. İdare, kamulaştırma bedeli ödemesi gereken yerlerde bu alanları artık düzenleme ortaklık payı kesintisinin yüzde 45'e kadar arttırılması sayesinde daha fazla oranda bedelsiz olacak olacaktır.

Söz konusu düzenlemenin Anayasamızın 35. maddesinde tanımını bulan "mülkiyet hakkı" açısından da değerlendirilmeye tabi tutulması gerekir.

Gerekçede bu düzenlemenin gecekondü bölgelerindeki dönüşüm sürecinde daha sağlıklı yerleşim alanları oluşturabilmek ve yol, park vb. kamunun ortak kullanımına açık alanların arttırılmasını sağlamak için getirildiği açıklanmaktadır.

2981 sayılı İmar ve Gecekondü Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun ile 3194 sayılı İmar Kanunu kıyaslandığında;

3194 sayılı Kanunun 18 inci maddesi, kesilen "düzenleme ortaklık payları"nın, bölgenin ihtiyacı olan umumi hizmet alanlarından oluşacağını, bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarla kullanılmayacağını öngörmektedir. Bu amaçla, ilgili bölgede yol, meydan, otopark, çocuk bahçesi, yeşil alan, ibadet yeri, karakol, okul, sağlık tesisi, pazar yeri, spor alanı, toplu taşıma istasyonu, durak, mezar, ağaçlandırma alanı, rekreasyon ve mesire alanı kurulabilecektir. 3194 sayılı Kanun kapsamında yapılan İmar planları ile getirilen kullanım kararları sonucunda oluşan değer artışı karşılığında kesilen düzenleme ortaklık payları, uygulamaya giren her bir

parselden eşit olarak kesilmektedir. Düzenleme ortaklık payı hesabıyla belirlenen yerler idareye bedelsiz terkin edilmektedir.

Mevcut 18 inci maddenin 2019 yılında değişmiş 7 inci fıkrası ise *“herhangi bir parselden bir defadan fazla düzenleme ortaklık payı alınmamasını esas saymakta, ancak her türlü imar planı kararı ile yapılaşma koşulunda ve nüfusta artış olması hâlinde, artış olan parsellerden, uygulama sonucunda oluşan değerinin önceki değerinden az olmaması kaydıyla, ilk uygulamadaki düzenleme ortaklık payı oranını % 45'e kadar tamamlamak üzere ilave düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılabileceği”* hükmünü içermektedir. Teklif, yedinci fıkradaki *“önceki değerinden az olmaması kaydıyla”* ibaresinden sonra, *“daha önceki imar uygulamalarında yapılan terk veya kesintilerin”* de dikkate alınacağını eklemektedir.

2981 sayılı Kanununun 10 uncu maddesi ise, bahse konu gecekondular alanlarındaki düzenleme ortaklık payı kesintilerinin sadece zaruri ihtiyaçlar için fiili olarak zeminde bırakılan yol, park vb alanların kamuya terkini içermekte, dolayısıyla idareye *“düzenleme ortaklık payı”* kesintilerinde sınırlı bir alan bırakmakta, bu da fen, sağlık ve çevre bakımından bölgenin planlanmasına ve ortak kullanım alanlarının daralmasına yol açmaktadır. İdare de bu alanların genişlemesi için kamulaştırma bedelleri ödemektedir.

Madde metnin komisyonunda görüşülmesi sırasında yapılan açıklamalardan - *3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesinin yedinci fıkrasının ikinci cümlesine “önceki değerinden az olmaması kaydıyla,” ibaresinden sonra gelmek üzere “daha önceki imar uygulamalarında yapılan terk veya kesintiler dikkate alınmak suretiyle” ibaresinin* ilavesinin bazı mahkemelerin birinci cümlede geçen *“Bu madde hükümlerine göre, herhangi bir parselden bir defadan fazla düzenleme ortaklık payı alınmaması esastır.”*dan hareketle geri ödeme ve tazminata karar vermesinin engellenmesi amacıyla yapıldığı bu düzenleme ile mülkiyet hakkının ihlal edilmediği beyan edilmiştir.

Ancak söz konusu düzenlemenin Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda tüm ayrıntılarıyla ve tüm tarafları da dinleyerek görüşülmeden acele ile yasalaştırılması gayretini uygun görmemekteyiz.

3.6 Teklifin 11. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 11. maddesiyle bazı suçlar bakımından gözaltı sürelerini uzatan ve tutukluluğa itiraz ve tahliye taleplerini düzenleyen 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun geçici 19. maddesindeki uygulama süresi 25/7/2024 tarihine kadar uzatılmaktadır.

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun geçici 19. Maddesi;

“Geçici Madde 19- *Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar veya örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bakımından:*

a) *Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç, yakalama anından itibaren kırk sekiz saati, toplu olarak işlenen suçlarda dört günü geçemez. Delillerin toplanmasındaki güçlük veya dosyanın kapsamlı olması nedeniyle gözaltı süresi, birinci cümlede belirtilen sürelerle bağlı kalmak kaydıyla, en fazla iki defa uzatılabilir. Gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin karar, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine yakalanan kişi dinlenilmek suretiyle hâkim tarafından verilir. Yakalama emri üzerine yakalanan kişi hakkında da bu bent hükümleri uygulanır.*

b) *Şüphelinin aynı olayla ilgili olarak yeniden ifadesinin alınması ihtiyacı ortaya çıktığında bu işlem, Cumhuriyet savcısı veya Cumhuriyet savcısının yazılı emri üzerine kolluk tarafından yapılabilir.*

c) *1. Tutukluluğa itiraz ve tahliye talepleri dosya üzerinden karara bağlanabilir.*

2. Tahliye talepleri en geç otuzar günlük sürelerle tutukluluğun incelenmesi ile birlikte dosya üzerinden karara bağlanabilir.

3. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 108 inci maddesi uyarınca yapılan tutukluluğun incelenmesi en geç, otuzar günlük sürelerle dosya üzerinden, doksanar günlük sürelerle kişi veya müdafî dinlenilmek suretiyle resen yapılır.”

hükümünü taşımaktadır.

Olağanüstü hal kökenli bu düzenlemenin zaman bakımından uygulanırlığına ilişkin bu değişiklik sonucunda; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar veya örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bakımından; gözaltı süresi ve bu sürenin uzatılması, şüphelinin aynı olayla ilgili olarak yeniden ifadesinin alınması ihtiyacı ortaya çıktığında bu işlemin Cumhuriyet savcısı veya Cumhuriyet savcısının yazılı emri üzerine kolluk tarafından yapılabileceği, tutukluluğa itiraz ve tahliye taleplerinin dosya üzerinden karara bağlanabileceği, tahliye taleplerinin en geç otuzar günlük sürelerle tutukluluğun incelenmesi ile birlikte dosya üzerinden karara bağlanabileceği ve Ceza Muhakemesi Kanununun 108. maddesi uyarınca yapılan tutukluluğun incelenmesinin en geç otuzar günlük sürelerle dosya üzerinden ve doksanar günlük sürelerle kişi veya müdafî dinlenilmek suretiyle resen yapılacağı kuralları üç yıl daha uygulanacaktır.

Süresi uzatılan Terörle Mücadele Kanunu'nun geçici 19. maddesi ile gözaltı süresi, en yakın hakim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç, yakalama anından itibaren 48 saati toplu olarak işlenen suçlarda 4 günü geçemez şeklindedir. Bu sürelerle bağlı kalmak koşuluyla gözaltı sürelerinin en fazla iki kez delil toplanmasında güçlük ve dosyanın kapsamının geniş olması gerekçeleriyle uzatılabileceği öngörülmüştür. Böylece, söz konusu süreler, 144 saate ve 12 güne uzayabilecektir. Uzatma kararı, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine yakalanan kişi dinlenilmek suretiyle hakim tarafından verilir şeklinde düzenlenmiştir.

Böylelikle, Anayasa madde 19 hükmünde yer alan gözaltı süreleri ve bu süreler dolduktan sonra kimsenin hakim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun bırakılamayacağı kuralı, örtülü biçimde de olsa ihlal edilebilecektir. Uzatma kararına ilişkin neden olarak delillerin toplanılması gösterilmiş olsa da, teknolojik gelişmelerin bilgi ve belgelere hızla ulaşma olanağını sağlaması, bu nedeni geçersiz kılmakta ve gözaltında geçen sürelerin uzaması, şüphelinin kötü muameleye uğrama olasılığını arttırmaktadır. Esasen, Boğaziçi gözaltılarında ve birçok toplumsal olayda yaşanan gözaltılarda, bu maddenin kötüye kullanımına tanık olunmuştur.

Uygulamada süresi uzayacak bir başka husus da; şüphelinin aynı olayla ilgili olarak *yeniden ifadesinin alınması* ihtiyacı ortaya çıkarsa, Cumhuriyet Savcısı veya Cumhuriyet savcısının yazılı emri üzerine kolluk tarafından yapılabilir. Bu durumun şüphelinin üzerinde bir baskı aracına dönebilme ihtimaline açıktır. CMK madde 91/6

düzenlemesinde aynı olayla ilgili yeniden ifade alınabilmesi, yalnızca yeni ve yeterli delilin olması durumunda ve Cumhuriyet Savcısı kararı ile mümkündür. TMK' da yapılan bu ekleme meşru bir amaca hizmet etmemektedir. Zira CMK düzenlemesinde Cumhuriyet Savcısı kararı ile yapılabilecek ve yeni delil koşulu aranmadan savcının yazılı emri ile kolluk tarafından yapılabilmesi, şüphelinin bu nedenle sürekli yakalanma tehdidini beraberinde getirecektir (Ayrıca, Terörle Mücadele Kanunu'nun yürürlükteki haliyle bile ne denli keyfi olarak uygulandığı da bilinmektedir).

Adil yargılanma hakkı bakımından: Tutukluluğa itiraz ve tahliye taleplerinin dosya üzerinden karara bağlanabilmesi hususu, mahkeme önünde dinlenilme hakkının ihlali anlamına geldiği gibi, CMK düzenlemesine de aykırıdır. Tahliye taleplerinin incelenmesi otuzar günlük sürelerle dosya üzerinden yapılırsa da, ancak doksanar günlük sürelerle kişi ve müdafinin dinlenilmesi suretiyle resen yapılması, adil yargılanma hakkını zedeleyen bir düzenlemedir. Kuşkusuz bu düzenlemeler, “*tutukluluk istisna; özgürlük kuraldır*” şeklindeki ceza hukuku ve özgürlükler hukuku ilkelerine aykırıdır.

Amaçla bağlantılıktan ölçülülük ilkesine kadar çok sayıda hak sınırlama ölçütünü de çiğneyen teklif konusu madde; Anayasa'nın 2. Maddesinde tanımını bulan hukuk devleti ilkesine, , Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğüne dair 11'inci maddesi, ölçülülük ilkesini düzenleyen 13'üncü maddesi, hak ve özgürlük sınırlamalarının kötüye kullanılmasını yasaklayan 14'üncü maddesi, ancak olağanüstü hâllerde yönetimde kullanılacak özgürlük sınırlamaları itibarıyla 15'inci maddesi, tutuklamaya dair kanunilik ilkesi; 17'nci maddesi, tutuklama koşulları; 19'uncu maddesi, adil yargılanma; 36'ncı maddesi, etkili başvuru hakkı; 40'ıncı maddesi ve ayrıca, olağanüstü hali düzenleyen Anayasa'nın 119'uncu maddelerine aykırıdır.

Anayasa'ya aykırılıkta özellikle ölçülülük ilkesi öne çıkmaktadır. Şu nedenle; eğer Anayasa madde 119 gereği ilan edilmiş ve uygulanmakta olan bir OHAL yürürlükte olsa idi, TBMM, “dört ayı geçmemek üzere süreyi uzatabil”me yetkisine sahip olacaktır (md.119/4). Kanun teklifi ile öngörülen 3 yıllık uzatma süresi, 4 aylık uzatma süresi bakımından tamamen ölçüsüzdür.

Bu düzenleme genel anlamda hukuk güvenliği açısından artık bir anlamda tartışma yaratır bir hâle dönüşmüştür.

Türkiye'nin olağan koşullarda yönetilmesi, idare edilmesi gereken bir ortamda OHAL yasalarıyla sürece devam edilmesi elbette demokratik hukuk devletinde yadırganacak bir hadisedir.

Bu düzenlemenin terörle mücadelenin etkin bir şekilde sürdürülmesiyle bağdaşır tarafı yoktur.

Zaten CHP tarafından Meclis'e sunulan ve 12 kanun teklifi 189 maddeden oluşan "Adil Yargılanma Hakkı Yasa Tekliflerinde" de Terörle Mücadele Kanununu Geçici 19. Maddenin yürürlükten kaldırılmasını önerilmektedir.

Bu maddedeki düzenlemenin Adalet ve Anayasa Komisyonlarında detaylı bir şekilde görüşülmeden acele bir şekilde Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilerek yasalaştırılması gayretini uygun bulmuyoruz.

3.7 Teklifin 12. maddesinin değerlendirilmesi:

. Teklifin bu maddesiyle; 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 25 inci maddesinde ilaveler yapılmak suretiyle, Kurul Başkan ve üyelerinin, üyeliklerinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle, görevden ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde 4054 sayılı Kanun kapsamında gerçekleştirilen soruşturmaların konusu sektörlerde faaliyet gösteren tüzel kişilerde görev almaları ve bu nitelikteki gerçek ve tüzel kişileri bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili idari süreçlerde Kurum nezdinde temsil etmeleri yasaklanmaktadır.

Benzer şekilde, görevden ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde soruşturmada raportör olarak görevlendirilen meslek personeli ile bu süre içinde anılan personelin gözetiminden sorumlu daire başkanının ve ilgili başkan yardımcısının, Kurumdan ayrılmalarından itibaren iki yıl süreyle, ilgili soruşturmanın konusu olan sektörlerde faaliyet gösteren tüzel kişilerde görev almaları ve bu nitelikteki gerçek ve tüzel kişileri 4054 sayılı Kanunun uygulanmasıyla ilgili idari süreçlerde Kurum nezdinde temsil etmeleri de yasaklanmaktadır.

Ancak bu uygulamanın, madde içinde ceza bakımından atıf yapılan 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanunun güncellenmesi yoluyla ve öncelikle tüm Düzenleyici ve Denetleyici Kurumları (Üst Kurulları) kapsayacak şekilde yapılmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca söz konusu kanunun uygulamasına ilişkin sağlıklı bir izleme de yapılmamaktadır. Bu bakımdan bu kanunun uygulanmasının etkinleştirilmesi hususunda da düzenleme gerekmektedir.

3.8 Teklifin 14 ve 22. maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin 14. maddesiyle; Türkiye İstatistik Kurumunun genel bütçeli bir kuruluş iken özel bütçeli bir kuruluş haline getirilmesi nedeniyle gerekli uyum düzenlemesi yapılmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 30/6/2021 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle özel bütçeli bir kamu idaresi olarak yeniden teşkilatlandırılmıştır. Madde ile 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde bu doğrultuda gerekli değişikliğin yapılması amaçlanmaktadır.

Teklifin 22. maddesiyle de; 375 sayılı KHK Ek Md.10/1.fıkrasına ibare eklenmek suretiyle 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilişkili bir kamu idaresi olarak yeniden teşkilatlandırılan TÜİK personelinin mali haklarının (ücret, tazminat vd.) mevcut durumuyla sürmesi temin edilmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumunun Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı bir kuruluş iken ilişkili kuruluş hale getirilmesi bir ölçüde olumlu bir adım sayılsa bile, anılan kuruluşun dünyadaki benzerleri dikkate alınarak daha özerk bir statüye kavuşturulması, verileri ile ilgili olarak kamuoyunda oluşan inanç düşüklüğünün giderilmesi açısından önemli bulunmaktadır.

3.9 Teklifin 15. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle; 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinin altıncı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “üç yılı” ibaresi “altı yılı” şeklinde değiştirilerek engellilerin yaşam standartlarının yükseltilmesi için yerine getirilecek yükümlülüklerle yönelik ek süre, 3 yıldan 6 yıla çıkartılmaktadır.

Teklifle 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun Geçici Md.3/6.F/3. cümlesinde yer alan “üç yılı” ibaresi; engellilerin erişebilirliğini sağlayacak yükümlülüklerin pandemi nedeniyle yerine getirilememesi sebebiyle, ilk kez denetlenerek eksikliği olduğu

belirlenenlerle daha önce süre verilenlere, yükümlülüklerinin maliyet ve niteliğine göre ek süre verilebilmesini teminen; "altı yılı" şeklinde değiştirilmektedir..

Bu düzenlemeye göre; Engelliler için toplu taşıma, yapılar vb.'nin erişilebilirliğinin artırılması için yapılacak yükümlülüklerle yönelik denetim sonucunda; ilgili belediye ve kamu kurum ve kuruluşları ile umuma açık hizmet veren her türlü yapıların ve açık alanların malikleri ile toplu taşıma araçlarının sahiplerine; eksikleri tamamlaması için birinci fıkrada belirtilen sürenin (sekiz yıllık süre ve 07.07.2018 tarihi) bitiminden itibaren verilecek 3 yıllık ek süre, 6 yıla çıkarılmaktadır.

Erişilebilirlik herkesin istediği her yere ve her hizmete bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi, bunları kullanabilmesidir. Erişilebilirlik sosyal hayata katılabilme açısından engelliler için son derece önemli bir konudur.

Toplumsal yaşamın her alanında engellilerin de yer alması, tedavi eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinden faydalanması, üretime katılması, sosyal kültürel ve sportif faaliyetlere katılması mekânların ve ulaşım sistemlerinin erişilebilir ve kullanışlı olarak düzenlenmesi ile doğrudan ilgilidir.

Bu nedenle fiziksel çevre ve ulaşım sistemleri; planlama ve tasarım aşamasından itibaren, engellilerin kullanım ve erişilebilirlik gereksinimlerini karşılayabilecek biçimde düzenlenmelidir.

Temmuz 2005'te yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un geçici 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile kamu kullanımına açık tüm binaların, açık alanların ve belediyelerin şehir içinde sundukları ya da denetledikleri toplu taşıma araçlarının sekiz yıl içinde erişilebilir olması zorunluluğu getirilmiştir. Verilen süreler önce 2012'de başlamak üzere mütemadiyen torba yasalara konulan hükümlerle uzatılmaktadır. Bu durum da kanunun hedefinden uzaklaşmasına, inandırıcılığını yitirmesine neden olmuştur.

Söz konusu düzenlemenin Covid 19 pandemisi gerekçe gösterilerek ertelenmesi inandırıcı bulunmamaktadır.

Engellilerimizin hayatlarını, kamusal hayata katılımını, hizmetlere daha kolay erişimini sağlayacak, istihdam edilmesini arttıracak sahici düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

Anayasamızın 10. ve 90. maddesi, Engelliler yasasının 14. maddesi, Birleşmiş Milletler Engelli Haklarına İlişkin Sözleşmenin 27. maddesi ve engelli haklarına ilişkin diğer tüm mevzuat gereğince engellilerin tüm çalışma hakları tanınmalı ve uygulanmalıdır.

Engellilerin insan ve yurttaş onuruna yakışır bir yaşam kurmasının ön koşulları: erişilebilir kentler, eşitlenebilir kamu hizmetleri, çalışma ve istihdam hakkının tanınması ve uygulanmasıdır. Bu konuda hiçbir erteleme kabul edilmemesi gerektiğine inanıyoruz.

3.10 Teklifin 16. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında teklife eklenen 16. madde ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa geçici madde eklenerek; 2016 yılından itibaren 2020 yılı sonuna kadar her yıl işverenlere verilen sigorta prim desteğinin 2021 yılı için de verilmesi hususu düzenlenmektedir.

Madde ile, 5510 sayılı Kanuna geçici 85 inci madde eklenerek; 2021 yılının tamamında, sektör ayırımı yapılmaksızın, finansmanı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak şekilde, işverenlere, ödeyecekleri sigorta priminden mahsup edilerek günlük 2,50 TL, aylık 75 TL asgari ücret desteği sağlanması düzenlenmektedir.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında söz konusu teşvikin neden sektörel veya bölgesel ayırım yapılarak uygulanmadığı konusundaki sorularımıza tatminkar cevap verilmemiştir.

Kısa çalışma ödeneğinin ödenme süresinin uzatılmamasına karşın 2016 yılından bu yana devam eden bu uygulamada ısrar edilmesinin nedeni anlaşılamamıştır.

Söz konusu uygulamanın yıllık faturasının 6.2 Milyar TL. olacağı komisyon çalışmaları sırasında ifade olunmuştur.

Komisyondaki görüşmeler sırasında söz konusu uygulamadan 2020 yılında ortalama 7 milyon sigortalının yararlanacağı ifade olunmuştur. Ancak söz konusu uygulamanın istihdamı artırıcı yönde etkisi olup olmadığı yönündeki sorularımıza tatminkar cevaplar verilmemiştir.

Söz konusu uygulamadan 2020 içinde 17.3 milyon kişinin yararlandığı yılı içerisinde 1 milyon 469 bin 695 iş yerine 9 milyar 324 milyon 358 bin TL tutarında destek sağlanmış olduğu da ifade olunmuştur.

Mayıs 2021 rakamlarına göre dar tanımlı işsiz sayısının Mayıs 2021'de 4 milyon 237 bin; geniş tanımlı işsiz sayısının 9,7 milyon; geniş tanımlı kadın işsizliği yüzde 33,7; 15-34 yaş grubu genç işsizlik oranının yüzde 34,7; 15- 24 yaş grubu genç işsizlik oranının yüzde 42,5. Olduğu bir durumda söz konusu uygulamanın istihdamı teşvik edici özelliğinin ön plana çıkarılması tarafımıza pek inandırıcı gelmemektedir.

Bu uygulamanın istihdamı artırıcı yöndeki etkisini ortaya koyan çalışmaların Bakanlık bünyesinde yapılıp yapılmadığı konusundaki sorularımız da yanıtız kalmıştır.

Söz konusu uygulamalar kredisiz ve teşviksiz ayakta duramayan üretim sektörü varlığına işaret etmektedir.

Söz konusu uygulamanın istihdamı artırıcı yönü olmadığı teşhisinden hareketle, asgari ücretin net 2.825 lira, açlık sınırının 2.8.64 lira olduğu da dikkate alınarak söz konusu tutarın yani 75 liranın doğrudan çalışana verilmesi veya bu olanağın kullanılarak İşsizlik Fonundan yararlanan sayısının artırılmasının çarpan etkisi dolayısıyla ekonomiye geri dönüşünün ve katkısının daha fazla olacağı düşünülmektedir.

Söz konusu ödemenin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmasını doğru bulmuyoruz.

Son göstergeler İşsizlik Sigortası Fonunun amaç dışı kullanımının fon kaynaklarının erimesine neden olduğunu göstermektedir. Bu uygulama devam ettirilecekse tutarın Merkezi Yönetim Bütçesine konulacak ödeneklerle karşılanmasının daha uygun olacağını düşünüyoruz.

3.11 Teklifin 17. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanununun geçici 5 inci maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek, 24/3/2020 ile 30/4/2021 tarihleri arasındaki karşılıksız çek suçlarının da 25/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanunla 5941 sayılı Çek Kanununa eklenen geçici 5 inci madde kapsamına alınması, çek bedelinin ödenmeyen

kısımının onda birini ödemek için öngörülen sürenin de 30/6/2022 tarihine kadar uzatılması sağlanmaktadır.

Söz konusu düzenleme tarafımızca da uygun bulunmakla birlikte, karşılıksız çek sorununun daha temelli bir çözüme kavuşturulması için gerekli çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

3.12 Teklifin 18. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında teklife eklenen 18. madde ile 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanununun 50/A maddesi değiştirilerek; BDDK tarafından tasfiyesine karar verilen tasarruf finansman şirketlerinin tasfiye sürecinin de TMSF tarafından yerine getirilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Teklifin 18. maddesi;

“MADDE 18 - 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanununun 50/A maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde ve üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “tasfiye komisyonu” ibaresi “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu” şeklinde değiştirilmiştir.

“(2) Kurul tarafından tasfiyesine karar verilen şirketler, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından atanacak en az üç kişilik tasfiye komisyonu tarafından tasfiye edilir. Tasfiye komisyonu üyeleri ile bu kişiler tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler 5411 sayılı Kanunun 127 nci maddesine tabidir.”

“(4) Faaliyet izni kaldırılarak tasfiyesine karar verilen şirketler hakkında 5411 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin ikinci, yedinci, dokuzuncu ve onuncu fıkraları, 108 inci, 109 uncu, 110 uncu, 132 nci, 133 üncü, 134 üncü, 137 nci, 138 inci, 140 ıncı, 141 inci ve 142 nci madde hükümleri kıyasen uygulanır. Faaliyet izni kaldırılarak tasfiyesine karar verilen tasarruf finansman şirketlerinin varlıklarının yükümlüklerini karşılamadığının tespiti halinde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulu kararına istinaden tasfiye komisyonu mahkmeden, bu şirketlerin iflasını talep edebilir. Hakkında iflas kararı verilen tasarruf finansman şirketinin iflas tasfiyesinde 5411 sayılı Kanunun 106 ncı maddesi kıyasen uygulanır. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulu, bu maddede düzenlenen tasfiyeye ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

hükmünü içermektedir.

Maddenin gerekçesinde;

“Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) finansal piyasalarda güven ve istikrarın sağlanmasına , kredi sistemin etkin bir şekilde çalışmasına, tasarruf sahiplerin hak ve menfaatlerinin korunması için usul ve esasları düzenlemek ve denetlemek amacıyla kurulmuş olup Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) ise faaliyet izni kaldırılmış bankanın tasfiyesi ve çözümlenmesiyle bu kapsamdaki alacakların takip ve tahsil işlemlerinin yürütülmesi için kurulmuştur. Önergeyle, bankalar dâhil, muhtelif şirketlerin çözümlenme, tasfiye ve yönetimi konusunda ihtisas kurumu olması ve tasfiyesi sürecini hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmesi bakımından BDDK tarafından tasfiyesine karar verilen şirketlerin tasfiye sürecinin TMSF tarafından yerine getirilmesi öngörülmektedir. Diğer taraftan, şirketlerin tasfiyesine karar verme yetkisiyle tasfiye sürecini yürütme yetkisinin aynı kurum bünyesinde toplanmamasının tasfiye sürecinin daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayacağı beklenmektedir”

açıklamasına yer verilmiştir.

Ancak madde metninde yer alan;”*Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulu, bu maddede düzenlenen tasfiyeye ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.*” şeklindeki düzenlemenin sınırların belli olmamasının Anayasa’nın 7. maddesi hükmü açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.

Teklif maddesinin görüşülmesi sırasında söz konusu düzenlemenin yakın geçmişte tasfiyesine karar verilen 21 adet tasarruf finansman şirketi ve bu alanda yapılacak düzenlemelerle ilgili olduğu anlaşılmıştır. Yapılan açıklamalardan, sistemde 35 şirketin bulunduğu, bunlardan 8 adedinin iradi tasfiyeye girdiği, geriye kalan 8 şirketten 2’sinin birleşerek 6 adete indiği, sektörde toplam 387.000 mudinin bulunduğu, bunlardan yaklaşık % 10’unun yani 40.000 kişinin mağdur durumunda bulunduğu, tasfiyesine karar verilen 21 şirketle ilgili olarak BDDK’nın eleman bulmakta zorlandığı, bu nedenle BDDK’nın tasfiye mekanizmasını bu konuda geçmiş dönemlerden deneyimi bulunan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devretmek istediği anlaşılmıştır.

Son dönemde tasarruf finansman şirketlerinin kontrolsüz bir şekilde artmasına karşın mevcut iktidar söz konusu sektörü düzenleyici ve denetleyici önlemleri almakta geç kalmış ve konunun topluma faturası artmış bulunmaktadır.

Söz konusu maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında; komisyonun Cumhuriyet Halk Partili üyelerinin İhlas Finans Kurumunun tasfiyesinin de TMSF tarafından yapılmasının sağlanmasına yönelik geçmişteki yasa girişim faaliyetleri hatırlatılarak, kamuoyunda "ihlas mağdurları" olarak bilinen vatandaşların mağduriyetinin giderilmesi amacı ile söz konusu maddenin İhlas Finans Kurumunun da tasfiyesinin TMSF tarafından yapılmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesi yönündeki önerimiz kabul görmemiştir.

3.13 Teklifin 19. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle; 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 123 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yapılan değişiklikle 7061 sayılı Kanunun yürürlük maddesinde değişiklik yapılmakta ve Tarım ve Orman Bakanlığında yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara yönelik olarak getirilen cezanın yürürlük tarihi 1/7/2021 tarihinden 1/1/2022 tarihine ötelenmektedir.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında yapılan açıklamalarda; 2017 yılında konu ile ilgili olarak yapılan yasal değişiklikle ilgili alt yapının henüz tam olarak kurulmaması, kooperatiflerin tam olarak faaliyete geçmemesi Tarım ve Orman Bakanlığında yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara yönelik olarak getirilen cezanın yürürlük tarihi 1/7/2021 tarihinden 1/1/2022 tarihine ötelenmesine gerekçe olarak gösterilmiştir.

Söz konusu problemler tütün üretimi, ticareti konusunda yıllar boyunca yapılan gerçekçilikten uzak, yabancı uluslararası tekel kuruluşları lehine, ancak yerli üretici aleyhine olan yasaklayıcı ve ceza getirici düzenlemelerden kaynaklanmaktadır. Olayı sadece kooperatif boyutuna da sıkıştırmamak gerekir.

Şu anda Türkiye'deki tütün rejimi, sistemi bütünü itibarıyla Türkiye'deki yabancı sigara şirketlerinin ve yabancı tütünün piyasa payını genişletmeye yönelik olarak dizayn edilmiş bulunmaktadır.

Tütün ile ilgili bazı göstergeler de bu savımızı destekler niteliktedir. Tütün üretici sayısı 2006'da 252 bin, iken 2019'da 50 bine düşmüştür. İç piyasaya arz edilen sigarada tütün kullanım oranı 2006'da 40 bin ton, iken 2017'de 16 bin ton, olarak gerçekleşmiştir. Yani o miktarda da düşüş gözlemlenmektedir. 2002'de tütün ihracatı,

ithalatının 2 katı durumundadır, bu trend 2011'e kadar sürdürülmüştür. 2011'den itibaren ihracaat sürekli azalmaya başlamış ve şu anda ihracat ve ithalat arasında ithalat lehine fark bulunmaktadır. Tütünle ilgili hangi rakamı alırsanız alın, Türkiye'de tütün üreticisi de tütün üretiminin de bir felakete doğru gittiği anlaşılacaktır. Sorun geçici olarak hapis cezasının ertelenmesi çözümlenemez boyuttadır.

Sorun son dönemlerde gözlemlenen gelişmeler doğrultusunda, konunun istihdam ve sosyal politika yönü de düşünülerek, tüm paydaşların görüşleri de dikkate alınarak yerli tütün üretim, ticareti konusunda ulusal çıkarları da gözeten, yerli üretimi de baskı ve sınırlamalardan kurtaracak olan düzenlemelerin yapılmasında zorunluluk bulunmaktadır.

3.14 Teklifin 20. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 20. maddesiyle; 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek, terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı nedeniyle ilgili mevzuatı uyarınca şirketlere ve varlıklara kayyım atanmasına karar verilmesi durumunda , kayyım olarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun atanacağına ilişkin kanunda yer alan hükmün süresinin 31.07.2021 tarihinden itibaren 3 yıl daha uzatılmaktadır.

25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası;

“10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atanmasına ilişkin hüküm, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle uygulanır...”

hükmünü taşımaktadır.

10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrası ise;

“Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra ve olağanüstü halin devamı süresince terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı nedeniyle Ceza Muhakemesi Kanununun 133 üncü maddesi uyarınca şirketlere ve bu Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca varlıklara kayyım atanmasına karar verildiği takdirde, kayyım olarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu atanır.”

hükmünü içermektedir.

Teklif konusu maddeyle, bu maddenin uygulamasının 3 yıl daha uzatılması önerilmektedir.

Söz konusu maddenin son üç yıllık uygulama sonuçları konusunda komisyon çalışmaları sırasında tarafımızca yöneltilen sorulara tatminkar yanıtlar verilmemiştir. Sadece Fonun, hâlihazırda Türkiye'nin 37 ilinde toplam 783 şirkette ve 103 gerçek kişinin mal varlığı değerlerinde kayyum olarak görev yapmakta olduğu, Fon'un kayyum olarak görevlendirdiği şirketlerden bugüne kadar da 420'sinin kayyumluk kararı yine mahkemeler tarafından tamamen kaldırılmış bulunduğu ifade edilmiştir.

Uygulamada söz konusu şirketler ve el konulan malvarlığının değişik yöntemlerle servet transferine neden olduğu, bu yöntemle servetlerin el değiştirildiği, ya da el konulan şirketlere yapılan kayyum atamalarında seçici davranılmadığı, partizanca davranıldığı, kayyum görevlendirmelerinde alınan ücretlerin bir nevi sebepsiz zenginleşmeye neden olduğu yönündeki eleştirilerimize de tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

Teklifin bu maddesiyle de, yine olağanüstü hal kökenli bir düzenlemeyle olağan zaman hukuku dizayn edilmek istenmektedir. Mülkiyet hakkı ve girişim özgürlüğü güvencelerini sağlamaktan uzak olan maddenin uygulamasının, suç örgütü başının videolarında ortaya çıkan gerçeklerde ne şekilde kötüye kullanıldığına tüm toplum tanık olmuştur.

İrtibat ve iltisak gibi muğlak kavramlarla insanların mülklerine yönelik tehdit oluşturulması, hukuki güvencelerin sağlanmaması, hukuki ve objektif ölçütlere dayanmayan süreçlerin şantaj vesilesine dönmesi, bu açıdan dikkate alınmalıdır. Anılan maddenin uygulamasının mafya tabiri ile “çökme” aracı olarak kullanılması ve siyaset-mafya-yargı ortaklığı ile sürecin işletildiği gerçekliğine dikkat edildiğinde, maddenin terörle mücadele ile değil servet aktarımı ile ilgili olduğu açıkça görülebilir.

Amaçla bağılıktan ölçülülük ilkesine kadar çok sayıda hak sınırlama ölçütünü de çığneyen teklif konusu madde; Anayasa'nın 2., 11., 13., 14., 15., 35. ve 48. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

Bu maddedeki düzenlemenin Adalet ve Anayasa Komisyonlarında detaylı bir şekilde görüşülmeden acele bir şekilde Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilerek yasalaştırılması gayretini uygun bulmuyoruz.

3.15 Teklifin 23. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 23. maddesiyle; 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 35. maddesinin (A), (B), (C), (Ç), (D) ve (G) fıkralarında yer alan kamu görevlilerinin görevden uzaklaştırılması, ihracı, rütbelerin geri alınması, mesleğe ilişkin unvanların kullanılmaması vb. tedbirlerin geçerlilik süresinin 31.07.2018 tarihinden itibaren 3 yıldan 6 yıla uzatılması yönünde değişiklik yapılmaktadır.

Teklif ile uygulaması üç yıl uzatılan bir diğer madde de: **"Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle; terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen" (...)** kişiler meslekten çıkarılır" şeklindeki maddedir.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 35. maddesi, hemen hemen bütün kamu kurumları yelpazesini yansıtmakta olup, adeta iki yıl süre ile çıkarılan OHAL/KHK yasaklar demetinin bir özeti niteliğindedir. Benzer hukuki yanlışlıklar ve Anayasa'ya aykırı tanım ve kayıtlar devam etmektedir.

Bu maddenin de son üç yıllık uygulama sonuçları konusunda tarafımızca yöneltilen sorulara tatminkar yanıtlar verilmemiştir. Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında Cumhurbaşkanlığı Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü yetkilisi tüm kamu kuruluşları ile ilgili gerekli istatistiki veriler konusunda biriminde herhangi bir bilgi bulunmadığını ifade etmiştir. İçişleri Bakanlığı yetkilisi de tüm kurumlara ait bilgilerin kendilerinde bulunmadığını beyan etmiştir.

İçişleri Bakanlığı yetkilisi maddenin uygulamasının uzatılması talebinin işlemleri devam eden, karar verme aşamasına gelmiş 5.422, idari soruşturmaları da devam

eden 8.168 olmak üzere toplam 13.590 personelin dosyasından kaynaklandığını, bu dosyalarla ilgili idari süreci tamamlayamamaları halinde bu sürede, eğer süre uzatılmazsa bunlarla ilgili bir disiplin işlemi yapma şanslarının kalmayacağını belirtmiştir.

Bu madde ile 3 yıl boyunca haklarında işlem yapılan kamu görevlilerinin sadece kendilerini değil, eşlerinin de pasaportları iptal edilebiliyor. Soruşturma açılan kamu görevlilerinin sadece kendileri değil hem eşlerinin hem de çocuklarının telefonlarının dinlenmesine izin veriliyor.

Kuşkusuz, aykırılıklar, Anayasa'nın ilgili maddeleri ile sınırlı olmayıp, daha genel olarak, madde 2 (insan haklarına saygılı demokratik hukuk devleti) ve madde 11 (Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı), açıkça ihlal edilmektedir. (Madde 23, Avrupa Sözleşmesi açısından da aykırılıklar zincirini beraberinde getirmektedir).

OHAL KHK'lerinin ek listelerinde isimleri yer alan ve mağdur edilen yaklaşık 125 bin kişinin mahkemeye ve hukuka erişemediği gerçekliği durmaktayken ve Olağanüstü Hal İşlerini İnceleme Komisyonu'nun (OHALİK) mağduriyetleri pekiştirdiği gerçekliği de ortadayken, bu maddenin üç yıl daha uygulanmak istenmesi; kamudaki keyfi ve hukuksuz sürece devam etme arzusunu göstermektedir. Kamu görevine girişte güvenlik soruşturması uygulaması, mesleğin uygulamasında da keyfi olarak meslekten çıkarılma ile kamuda liyakat yerine, partizan kadrolar oluşturma iradesidir. Muhafif her türlü fikrin terörize edildiği bir ortamda yurttaşlara yaşam alanı tanımama eğilimidir.

Bu aşamada **Anayasa Mahkemesi**'nin yeni tarihli bir kararına da bakmakta fayda görülmektedir. 7151 sayılı yasa ile güvenlik soruşturmasına takılan veya kamu görevinden çıkarılan hekimlerin özel sektörde çalışabilmesinin, devlet hizmet yükümlülük süresinin beklenilmesinin akabinde mümkün olacağı düzenlenmişti.

Cumhuriyet Halk Partisi bu düzenlemenin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Anayasa Mahkemesi, 2019/13 E. 2021/31 K. sayılı kararında Anayasa'nın 13 (gereklilik ve ölçülülük), 48 (çalışma hürriyeti) ve 49'uncu (devletin çalışanlara ilişkin yükümlülükleri) maddelerine aykırılığı sebebiyle iptal etmiştir.).

Yine basına yansıyan ve henüz yayınlanmayan yeni bir kararda Anayasa Mahkemesi, 7086 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'a ilişkin

verdiği kararda “olağan dönemde” devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara “üyeliği” ve “mensubiyeti” bulunanları, MGK’nın belirleyemeyeceği, bunun yargının yetkisine girdiği ifade edildiği öğrenilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, mevcut düzenlemenin anayasada güvence altına alınan masumiyet karinesine aykırı olduğunu, kimsenin suçsuzluğu mahkeme kararı olmaksızın suçlu ilan edilemeyeceği görüşündedir.

Karar dikkate alındığında, kamu görevine kabul ve kamu görevinden çıkarma süreçlerine ilişkin oturmuş AYM içtihatlarına karşın; masumiyet karinesi ve Anayasa’nın diğer birçok maddesini ihlal eden düzenlemelerden vazgeçilmelidir.

Amaçla bağlılıktan ölçülülük ilkesine kadar çok sayıda hak sınırlama ölçütünü de çiğneyen teklif konusu madde; Anayasa’nın, 2., 11., 13., 14., 15., 23., 36., 38., 70. Ve 153. maddeleri başta olmak üzere, birçok maddesine aykırı bulunmaktadır.

Bu maddedeki düzenlemenin Adalet ve Anayasa Komisyonlarında detaylı bir şekilde görüşülmeden acele bir şekilde Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilerek yasalaştırılması gayretini uygun bulmuyoruz.

3.16 Teklif metninin görüşülmesi sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekillerince Ek madde ihdasını isteyen 7 adet reddedilen önerenin değerlendirilmesi

Söz konusu teklif metninin görüşülmesi sırasında Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP’li üyeleri tarafından teklif metnine 7 adet maddenin eklenmesi yönünde verilen önergeler kabul edilmemiştir.

Bu önergelerden birincisi; 213 sayılı Vergi Usul Kanununun Kaçakçılık Suçları ve Cezaları” başlıklı 359’uncu maddesine fıkra ilave edilmesiyle, bu maddede yazılı vergi kaçakçılığı suçlarının icrası kapsamında değişik zamanlarda aynı neviden fiille aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, suçun her yıl için ayrı ayrı oluşması yerine tek suç kabul edilerek bir cezaya hükmedilmesinin sağlanarak, Türk Ceza Kanununun 43. maddesinde yer alan düzenlemeye paralellik sağlanmasını öngörmekte idi. Söz konusu düzenleme Yargıtay’da bulunan 11.000, Bölge Adalet Mahkemelerinde

bulunan 26.000 olmak üzere toplam 37.000 vatandaşımızın mağduriyetinin giderilmesi ile ilgilidir.

Bu önergelerden ikincisi; Pandemi ve enflasyon koşullarında ezilen emekli vatandaşlarımıza ödenen bayram ikramiyesi tutarının artırılmasının sağlanması için 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun Ek 18. Maddesinin birinci fıkrasında yer alan "1.100 TL" ibaresinin "2.000" TL. ye yükseltilmesini öngörmekte idi.

Bu önergelerden üçüncüsü; Çiftçilerin 30.06.2021 tarihi itibarıyla Ziraat Bankasına olan tarımsal kredi borçlarının faizlerinin silinerek sadece ana parasının 24 taksitte tahsilini ve Ziraat Bankasının bu nedenle uğrayacağı zararlarının Merkezi Yönetim Bütçesinden karşılanmasını öneren düzenlemeyi içermekte idi.

Bu önergelerden dördüncüsü 4857 sayılı İş Kanununa geçici bir madde eklenmesi suretiyle; Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun taraf olduğu rödovans sözleşmeleri kapsamında çalışanların ödenmemiş tazminat ve alacaklarının ödenerek yaşanan mağduriyetin giderilmesini amaçlayan düzenleme idi.

Bu önergelerden beşincisi; 4857 sayılı İş Kanununa geçici bir madde eklenmesi suretiyle; Manisa Soma'da maden işletmelerinde çalışan işçilerin de geçmiş dönemden kalan problemini çözecek olan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun taraf olduğu rödovans sözleşmeleri kapsamında Uyar Madencilik ile Tilaga Madencilğe ait ocaklarda çalışanların ödenmemiş tazminat ve alacaklarının ödenerek yaşanan mağduriyetin giderilmesi amaçlayan düzenlemeler idi.

Bu önergelerden altıncısı aynı mahiyette verilen 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun Geçici 12. maddesine lave bir fıkra eklenmesi suretiyle; Manisa Soma'da maden işletmelerinde çalışan işçilerin de geçmiş dönemden kalan problemini çözecek olan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumunun taraf olduğu rödovans sözleşmeleri kapsamında Uyar Madencilik ile Tilaga Madencilğe ait ocaklarda çalışanların ödenmemiş tazminat ve alacaklarının ödenerek yaşanan mağduriyetin giderilmesi amaçlayan düzenlemeler idi. Söz konusu önerge 888 işçi ailesinin geçmiş dönem mağduriyetinin 25 Milyon TL. ödenmesi suretiyle giderilmesini amaçlamaktaydı. Söz konusu önerge düzenlemesi; hazineden yapılacak ödemelerin yönetim kurulu üyelerine rücu edilerek alınması hususunu da düzenlenmiş bulunmaktadır.

Bu önergelerden yedincisi; Tek başına kıyılıp içilebilme vasfına sahip yeterli tütünün kaçak tütünden hukuk önünde ayırt edilmesi, üreticinin ağır hapis cezasının tehdidinden kurtarılarak yüz binlerce yerli tütün üreticisinin mağduriyetinin önlenmesini sağlanması için 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3. maddesinin 20. fıkrasında yer alan “bildirimde bulunmadan” ibaresinden sonra gelmek üzere, maddeye “Türkiye sınırları içerisinde yetiştirilen tek başına kıyılıp içilebilme vasfına sahip tütün hariç olmaz üzere,” ibaresinin eklenmesini öngörmekte idi.

Yedi önerge de komisyonda görev yapan çoğunluk partisi milletvekilleri ve çoğunluk partisini destekleyen 4. partinin milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Sonuç olarak; genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, 1’nci bölümde açıklanan nedenlerle torba yasa teklifi kimliği ve bazı maddelerinin Anayasaya aykırılık taşınması, 2’nci bölümünde açıklanan nedenlerle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM’de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan teklifin bütününe; 3’üncü bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de (2/3740) esas numaralı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Bülent Kuşoğlu
Ankara
Kamil Okyay Sındır
İzmir

Abdullatif Şener
Konya
Emine Gülizar Emecan
İstanbul
Süleyman Girgin
Muğla

Mehmet Bekaroğlu
İstanbul
Cavit Arı
Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

2/3740 Esas Numaralı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne ilişkin muhalefet şerhimiz ektedir.

Genel Değerlendirme

Tam Bir “Çorba Yasa”

2/3740 Sayılı yasa teklifi, içerdiği 26 maddeyle, yaklaşık 20 farklı yasada ve 2 Kanun Hükmünde Kararname'de değişiklik öngören bir torba yasadır. Yani neredeyse her bir maddesi farklı bir kanunda değişiklik öngören bir teklifle karşı karşıyayız. Yapılmak istenen düzenlemeler de birbiriyle alakasız yasalar hakkındadır. 2/3740 Sayılı yasa teklifi, yasama etiğini ayaklar altına alan torba yasa tekniğinin en kötü örneklerinden biridir. Dolayısıyla bu yasa teklifi hem teknik hem de içerik olarak tam bir “çorba yasa”dır.

Bu kadar farklı alanlarda düzenlemeler öngören bir yasa teklifinin komisyon gündemine getirilebilmiş olması, AKP-MHP Koalisyonu'nun alışkanlık haline getirdiği yasama etiği ihlalinin ulaştığı boyutu göstermesi açısından ibretliktir. Ekonomi alanında faaliyet göstermesi için kurulmuş bir ihtisas komisyonu olan Plan ve Bütçe Komisyonu'nun alanına girmeyen hususlarda düzenlemeler öngören karmakarışık bir torba yasanın komisyona getirilmiş olması, “yasama kurnazlığı”nın da başarılı bir örneğidir. AKP-MHP Koalisyonu, yasama faaliyetlerini “bunlar da arada kaynasın” mukabilinden komisyonların ihtisas alanına girmeyen torba yasa düzenlemeleriyle kotarmayı iş haline getirmiştir. Meclis kapatılmadan hemen birkaç gün önce muhalefete ve kamuoyuna üzerinde tartışma fırsatı vermeden hızlıca, birbiriyle ve komisyonun ihtisas alanıyla ilgisi olmayan bir yasa teklifi getirmek yasama ahlakına aykırıdır.

Dış protez teknisyenleri ve teknikerleri, hava ayırıştırma tesislerinin ormanlık alanlara kurulabilmesi, kooperatiflerin yönetim kurulları, gözaltı sürelerinin uzatılması ve OHAL uygulamalarına ilişkin düzenlemelerin Plan ve Bütçe Komisyonu'nun faaliyette bulunduğu ihtisas alanıyla hiçbir alakası yoktur. Bu düzenlemeler, yasama

kalitesi ve yasama etiği açısından kendi ihtisas alanlarının kapsamına giren komisyonlarda grlmelidir.

OHAL Düzenlemeleri Sivil Darbe Sürecinin Devam Edeceği Anlamına Geliyor

Bu torba yasadaki en önemli düzenlemeler, Şüphesiz OHAL’de kullanılan gözaltı sürelerinin 12 güne kadar uzatılmasına, “terörle irtibatlı” olduğu iddia edilen Şirketlere TMSF’nin kayyum olarak atanmasına ve kamudan ihraçların devam edebilmesine olanak sağlayan bazı yetkilerin 3 yıl daha uzatılması isteğidir. Hatta bu torba yasanın esas amacının bu OHAL düzenlemesi olduğunu söylemek mümkündür.

Bilindiği zere, 15 Temmuz 2016 darbe girişiminin ardından 20 Temmuz 2016’da ilan edilen OHAL, 18 Temmuz 2018’de sona ermişti. Fakat OHAL döneminde kullanılan yetkilerden bazılarının uygulama süresinin, çıkarılan bir torba kanundaki düzenlemelerle üç yıl daha yani 31 Temmuz 2021’e kadar uzatılması sağlanmıştı. Yani çok yakın zamanda OHAL sonrası çıkarılan torba kanun ile belirlenen bu üç yıllık süre de tamamlanmış olacak. Dolayısıyla bu ayın sonunda süresi dolacak olan bu yetkiler için AKP’nin, bu torba kanun teklifini hazırladığını söylemek mümkün. Buna göre getirilmek istenen düzenlemeyle, 15 Temmuz darbe girişiminin ardından ilan edilen OHAL’in kalkmasıyla 2018’de getirilen gözaltı sürelerinin 12 güne kadar uzatılması, “terörle irtibatlı” olduğu iddia edilen Şirketlere TMSF’nin kayyum olarak atanması ve kamudan ihraçların devam edebilmesine olanak sağlayan bazı OHAL yetkilerinde süre üç yıl daha yani 31 Temmuz 2024’e kadar uzatılmak istenmektedir.

İnsan Hakları Eylem Planı’nın dillerden düşmediği, AB’ye ve dünyaya bazı “demokrasi” mesajlarının verildiği bir dönemde, “terörle mücadelenin etkin bir Şekilde sürdürülebilmesi amacı” bahane edilerek OHAL yetkilerinin kalıcılaştırılmak istenmesi, AKP-MHP Koalisyonu’nun insan hakları, hukuk ve demokrasi iddialarının bomboş olduğunu göstermektedir. Getirilmek istenen bu düzenlemeler, iktidarın “Allah’ın bir lütfu” olarak değerlendirdiği 15 Temmuz’u, muhalefeti sindirmek ve ülkeyi baskıyla yönetmek için nasıl da kullanışlı bir alete dönüştürdüğünü göstermektedir. AKP, darbe mekaniği ve darbecilerle mücadele etmek yerine, 15 Temmuz mağduriyeti üzerinden sivil darbelerle ülkeyi dilediği gibi yönetebilmek için hukuku iptal etmektedir. 15

Temmuz'dan sadece 5 gün sonra çıkarılan kararnamelerle “darbe el değiştirmiş”, 15 Temmuz bir fırsata çevrilererek ülkedeki her türlü demokratik hak ve talebin önünün kesilmesi için bahane olarak kullanılmıştır. AKP, 15 Temmuz'la birlikte koalisyon kurduğu derin devlet yapılarıyla ve milliyetçi-faşist odaklarla ülkeyi muhalefetten arındırılmış “steril bir siyaset alanı” tanzim ederek yönetmek arzusundan vazgeçmemiştir.

AKP'nin demokrasiyle bir işinin olmadığı, demokrasiden hiç hoşlanmadığı getirilmek istenen bu fırsatçı düzenlemeyle bir kere daha ispatlanmış olmaktadır. AKP ve ittifak halinde olduğu milliyetçi-faşist yapılar, ülkeyi ağıktan ağığa kalıcı hale getirilmiş bir OHAL rejimi ile yönetmek istediğini bir kere göstermektedir. Çünkü AKP, hukuku bir ayak bağı olarak görmektedir. Unutulmamalıdır ki bir çeteyle bir devleti ayıran şey, devletin bir hukuka sahip olmasıdır. Hukuku iptal eden bir devlet, devlet olmaktan çıkar. Bir suç örgütüne dönüşür.

Öte yandan, getirilmek istenen bu OHAL düzenlemeleriyle birlikte AKP-MHP Koalisyonu'nun seçim kampanyasını da başlattığını söylemek mümkündür. AKP-MHP Koalisyonu, kazanamayacağını anladığı seçimlere OHAL yetkileriyle giderek seçimleri anti-demokratik uygulamalar, baskı ve zorla “kazanmak” istediğini ilan etmiş olmaktadır. Seçimlere giderken muhalefeti 15 Temmuz'u bahane ederek elde ettiği OHAL yetkileri sopasıyla sindirme planını devreye sokmak istemektedir. Yani getirilmek istenen bu düzenlemeyle muhalefete gözdağı verilerek bir sonraki seçimlerin antidemokratik bir ortamda geçeceği şimdiden duyurulmuş olmaktadır.

Erteleme Getiren Düzenlemeler Yasama Kalitesizliğini Gösteriyor

OHAL rejimini kalıcılaştırmak için getirilen bu torba yasa, aynı zamanda yasama kalitesizliğinin de iyi bir örneğidir. Zaten uzunca bir süredir ifade ettiğimiz gibi torba yasalar yasama kalitesizliğine yol ačan bir tekniktir. Bu teknik, ihtisas komisyonlarının gerektiği gibi faaliyet gösterememesine neden olmaktadır. Yasama faaliyetlerini hızlı olma takıntısına ve kurnazlığa kurban eden ve dolayısıyla muhalefetin görüşlerinin asla yansımadağı torba yasalarda yer alan düzenlemeler, bu kez kısa bir süre sonra uygulanamadığından tekrar düzeltilmesi için komisyon gündemine getirilmektedir. Bu

torba yasa içerisinde yer alan düzenlemelerin neredeyse tamamı Plan ve Bütçe Komisyonu'nda daha önceden görüşülmüştür. Hatta getirilmek istenen bu düzenlemelerin çoğu içerisinde bulunduğumuz yasama döneminde üzerinde değişiklik yapılmış düzenlemelerdir. Yangından mal kaçırıcısına jet hızıyla komisyondan geçerek Meclis Genel Kurulu'nda kabul edilen yasalarda yer alan düzenlemelerin, komisyonda ve kamuoyunda üzerinde yeterince tartışılmadığı için tekrar tekrar komisyonlara getiriliyor olması yasama kalitesizliğini göstermektedir. 2/3740 Sayılı torba yasada yer alan bazı düzenlemeler de yakın zamanda yasalaşmış olmalarına rağmen "süre uzatımı" bahanesiyle tekrardan komisyon gündemine getirilmiştir. Bunlar karşılıksız çek ve tütünde yetki belgesine ilişkin düzenlemelerdir.

Bu torba yasa teklifiyle Çek Kanunu'nda daha önce yapılan değişiklikle karşılıksız çek keşide edenlere getirilen infaz durdurma ve çek karşılığı ödeme düzenlemesi "yeniden" değiştirilmek isteniyor. Böylelikle aynı konuda 3. kez düzenlemeye gidilmek istenmiş oluyor. Buna göre, karşılıksız çek düzenleme suçundan mahkûm olanların cezalarının infazı 30 Nisan 2021'e kadar durdurulacak. Bilindiği üzere, zaten bu suçların infazı daha önceki yasal düzenlemeyle 24 Mart 2020'ye kadar durdurulmuştu. Böylece bu teklifle 24 Mart 2020 - 30 Nisan 2021 tarihleri arasındaki karşılıksız çek suçları kapsama alınacak. Çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini ödemek için öngörülen süre de 30 Haziran 2022'ye kadar uzatılacak. Kalan kısımlar, ikişer ay arayla 15 taksitte ödenebilecek. Ödemeler zamanında yapılırsa, ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılacak. Şayet bu alandaki düzenlemeler ilk kez 25 Mart 2020 tarihinde görüşüldüğünde HDP olarak bizlerin dile getirdiği uyarılar dikkate alınmış olsaydı, bu düzenleme tekrar komisyon gündemine gelmemiş olacaktı. Bizler ekonomik kriz nedeniyle ödemeler dengesinin bozulduğu bir dönemde 3 aylık erteleme süresinin yeterli olmayacağını, kapsamlı bir etki analizi temelinde bu düzenlemenin yeniden ele alınması gerektiğini söylemiştik.

Bu torba yasada yasama kalitesizliğinin göstergesi olan bir diğer düzenleme de Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara yönelik getirilen cezanın yürürlük tarihinin 1/1/2022 tarihine ertelenmesi düzenlemesidir. Bu uygulamanın ilk kez görüşüldüğü komisyon toplantılarında, söz konusu yetki belgesi zorunluluğunun yerli küçük tütün üreticilerinin

aleyhine, uluslararası sigara tekellerinin ise lehine olacağını gür bir şekilde söyleyerek düzenlemeye muhalefet etmiştik. Bu uygulamanın yerli tütün üreticisini bitireceğini ifade etmiştik. Aradan geçen zaman ne yazık ki iddialarımızı doğrulamış oldu. Uzunca bir zamandır ülkenin dört bir yanında tütün üreticileri bu düzenlemeye karşı eylemler yapmaktadırlar. Yapılması gereken bu yanlış düzenlemenin yürürlük tarihinin ötelenmesi değil, bu düzenlemeden tümüyle vazgeçilmesidir. Yerli tütün üreticileri, Çiftçi Kayıt Belgesi (ÇKS) ile %10-15 oranlarında bir vergi yüküyle tütün satabilmeyi talep etmektedirler. Yapılması gereken bu taleplerin yasalasmasıdır. Palyatif, günü kurtaran düzenlemeler değil sorunlara yapısal çözümler getirecek reformlar gerçekleştirilmelidir. Halkların Demokratik Partisi olarak uluslararası sigara kartellerinin çıkarları için getirilen yasal düzenlemeye karşı direnen tütün üreticilerinin yanında olduğumuzu bir kez daha bu vesileyle ifade ediyoruz.

Ekonomide ve Siyasette Muhteşem Bir Tekelleşme Var

OHAL yetkilerinin devamını sağlayarak siyaseti ve muhalefeti dizayn etmeye çalışan AKP, bunu muhteşem bir tekelleşme süreciyle otokrasi üzerinden gerçekleştirmektedir. Türkiye, adına Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi denilen sistemle birlikte gücün ve iktidarın muazzam bir biçimde temerküz edişine şahit olmaktadır. “Tek adam rejimi”, elde ettiği geniş yetkilerle her şeyi belirlemeye muktedir kadir-i mutlak bir otorite yaratarak toplumun üzerine karabasan gibi çökmek istemektedir. Oluşturulan iktidar tekeliyle demokrasinin rafa kalktığı, hukukun askıya alındığı, muhalefetsiz “steril” bir siyasal alanın ihdas edilmek istendiği bir dönemden geçmekteyiz.

Siyasetteki bu tekelleşme rasyonalitesi, hayatın tüm alanlarına ve özellikle ekonomiye de aktarılmıştır. Yeni bir rejim ihdas edilirken ekonomi de bu yeni rejimin gereklerine uygun bir biçimde yapılandırılmıştır. Yeni iktidar elitleri, kamusal kaynakların peşkeş çekilmesi üzerinden kendi sermayesini de oluşturmuştur. Kamuoyunda “5’li çete” olarak ifade edilen sermaye çevreleri, hükümetin oluşturup semirttiği bir sermayedir. Devasa kamu ihaleleriyle kamusal kaynakların haksız bir

biçimde söz konusu sermayeye aktarılmış olması, tekelci bir ekonominin bizzat ülkeyi yönetenler eliyle oluşturulduğunu gözler önüne sermektedir.

Tüm bu gerçekler, örneğin medyadaki muazzam tekelleşme, gün gibi ortadayken, bu yasa teklifiyle getirilmek istenen Rekabet Kurulu'nun işleyişinde “dostlar alışverişte görsün” mukabilinden bazı teknik düzenlemelere gitmeyi istemek inandırıcı değildir. Rekabet Kurumu, sadece özel sektörden değil, siyaset kurumundan gelecek baskılara karşı da dayanıklı ve güçlü olmak zorundadır. Ancak literatürdeki ismiyle ülkedeki tüm “bağımsız idari otoriteler”, üst kurullar, 17 Ağustos 2011 tarihli 649 sayılı “Avrupa Birliği Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname” ile ilgili bakanlıklara bağlanarak özerkliklerini kaybetmişlerdir. Rekabet Kurumu, bu nedenlerle varoluş sebebi olan temel görevini yerine getirememektedir. Tekelleşmelere karşı yetkilerini kullanacağı yerde, bilakis mevcut tekelci ekonomiye yol vermektedir. Yapılması gereken Rekabet Kurumu'nu kuruluş ayarlarına geri döndürerek özerkliğini tekrardan sağlamak, anti-tröst ruhunu geri kazandırmaktır. Halkların Demokratik Partisi, siyasette ve ekonomide tekelleşmelere, iktidar ve sermaye tekellerine karşıdır. İktidar tekelleri demokratik toplumun, tekelci ekonomi yurttaşların geçim ekonomisinin düşmanıdır.

İfade ettiğimiz tüm bu nedenlerle, sivil darbe sürecini devam ettirmek için acele bir biçimde kurnazlıkla getirilen bu torba yasaya onay vermiyoruz. AKP-MHP Koalisyonu'nun 15 Temmuz darbe girişiminin yıldönümünde Meclis iradesine ve demokratik siyasete darbe anlamına gelecek böyle bir torba yasa teklifini getirmiş olması, kalıcılaşmış bir OHAL rejimiyle ülkeyi yönetmek istediğinin açık bir ilanı niteliğindedir. Halkların Demokratik Partisi, askeri darbelere de, sivil darbelere de, belediyelere yapılan kayyum darbelerine de, milletvekillerinin dokunulmazlıklarını haksız bir biçimde kaldıran halk iradesine karşı yapılan iktidar darbelerine de karşıdır.

Madde Değerlendirmeleri

Madde 1- Madde ile güvenlik korucularına ödenen ücretin asgari ücrete tamamlanması amaçlanmaktadır.

1985'ten günümüze Bakanlar Kurulu kararı ile bölgede hayata geçirilen koruculuk sistemi zaman zaman isim değiştirse de Türkiye'de barışın egemen olmasındaki çözümsüzlük politikalarının bir bileşeni olarak varlığını sürdürmekte Kürt halkına yapılan zulmün aracı haline gelmektedir. Türkiye'de barış politikalarının kazanacağı bir gelecek için koruculuk sistemini güçlendirmeyi, emeklilik sistemine dahil etmeyi ve ücretlerini iyileştirmeyi konuşmak yerine koruculuk ve savaş dışında bir gelecek hazırlamak ve koruculuk sisteminin lağvedilmesini konuşmamız gerekir. "Geçici köy koruculuğu" adıyla şu anda devam eden koruculuk sistemi bir de "gönüllü geçici köy koruculuğu" adıyla genişletilmektedir. Geçici olan bir durum kalıcılaştırılmakta ve sistematik hale getirilmektedir. Başından beri geçici olan koruculuk sisteminin artık acilen sonlandırılması gerekmektedir. Bu nedenle maddenin tasarı metninden çıkarılması gerekmektedir.

Koruculuk sisteminin yaygın olduğu illerde istihdam çok düşük genç işsizliği çok yüksek oranlardadır. Bu yıllardır böyledir ve burada karşımıza çıkan bölgesel eşitsizlikler sistematik birimde korunmaktadır. Cumhuriyet tarihi boyunca, en düşük istihdam oranları ve en yüksek işsizlik oranları yine koruculuk sisteminin kurulduğu ve yaygınlaştırıldığı illerdir.

Madde, geri çekilip koruculuk sisteminin tamamen kaldırıldığı, barış koşullarının konuşulduğu, genç işsizliğinin çözümü için yeni yatırımlar yapıldığı, bölgesel eşitsizliklerin ortadan kaldırıldığı, istihdamın arttırıldığı bir sistemin inşası konuşulmalıdır. Türkiye halklarının asıl ihtiyacı olan bu barış, refah ve huzur toplumdur.

Madde 3- Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun yeniden düzenlenmiştir. Ülkede ciddi bir yolsuzluk ve rant sorunu varken ve bu durum araştırmaya soruşturmaya

kapalı iken paranın değerinin korunması da ekonominin düzelmesi de mümkün değildir. Ülke ekonomisine duyulan güvensizlik, aynı zamanda ülkede demokrasinin, insan haklarının ve özgürlüklerin her geçen gün saldırı altında olmasından da kaynaklıdır. Ekonomik krizle mücadele ve ülkeye döviz girişi amaçlanıyorsa, TL'nin değerinin korunması amaçlanıyorsa başta savaş politikalarından vazgeçilmeli, demokrasiye dönüşün önü açılmalı, ayrıştırıcı ve kutuplaştırıcı siyasetten vazgeçilmeli, muhaliflerine uygulanan baskı, şiddet ve yok etme kültürü bırakılmalıdır. Bulduğumuz koşullarda, ekonominin iyileşmesinin ve TL'nin değer kazanmasının temel çözümü ülkede barış, demokrasi, özgürlük ve adaletin egemen olmasıdır.

Madde 4- Bu madde ile yapılan değişiklik ormanlarda tahribat yaratma riski taşımaktadır ve Anayasa'ya aykırıdır. Anayasa'ya göre, ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilmemektedir. Hava ayrıştırma tesisleri buldukları ortamda başta hava kirliliği olmak üzere geri döndürülemez ekolojik yıkım yaratmaktadır. İzleme ve değerlendirme süreçleri tamamlanmış ve kesin kararı verilmiş bir ihtiyaç durumunda dahi hava ayrıştırma tesislerinin kurulması gereken son yerler ormanlar olmalıdır. Ormanlar, AKP iktidarı döneminde talan edilmiş, güzel olan, iyi olan her şeye düşman olan AKP iktidarı, başta ormanlar olmak üzere Türkiye ve dünya için etkisi yüzyıllarca sürecek ekolojik zararlara imza atmıştır. Bu hava ayrıştırma tesislerinin hangi bölgelerdeki ormanlık alanlar için öncelikli olduğu veya bu tesisleri kimlerin açabileceği bilgisi de net değildir. Geçmiş uygulamalara bakıldığında, ÇED raporlarına gerek duyulmadığına dair kararlar alındığı, ÇED raporları olduğu durumlarda dikkate alınmadığı, kanuna aykırı işler yapılsa da durdurulma kararlarına rağmen inşaatların imarların devam ettiği, deyim yerindeyse kervanın yolda düz olduğu ve doğanın rant uğruna katledildiği bilinen bir gerçektir. Getirilmek istenen bu düzenleme de yine belirli bir grup yandaşın sermayesini büyütmesini ve rant sağlamayı ekolojik dengeyi kalıcı olarak bozmak uğruna gerçekleştirmek üzere eklenmiştir.

Madde 5- 24 Ocak'ta meydana gelen 6.8'lik depremde Elazığ'da 37, Malatya'da 4 olmak üzere 41 kişi hayatını kaybetti, iki şehirde 25 binden fazla konut ise ağır hasar

gördü. Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un koordinasyonunda, Elazığ'da, 20 binden fazla konutun inşa edilmesi için çalışma başlatılmıştır. Çalışmalar kapsamında şu ana kadar bu konutların bir kısmı bitirilerek sahiplerine teslim edilmiştir. Önümüzdeki süreçte kurası çekilmeyen diğer etaplar içinde kura çekileceği ve hak sahiplerinin belirlenerek anahtarlarının verileceği aktarılmıştır. Bu süreçte evleri kullanılmayacak durumda olan yurttaşlar pandemide konteynır kentlerde yaşam mücadelesi vermek zorunda kalmıştır.

Tamamlanan binalar da depremedelerin ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikten uzaktır. Örneğin, depremden yoğun zarar gören Çatalçeşme Mahallesi sınırlarında 3 bin 500 konut inşaat edilmiştir. Bu yerleştirmelerin 1 yıl içinde tamamlanacağı vaat edilmiştir ama depremin üzerinden bir buçuk yıl geçmesine rağmen henüz değil yerleştirmeler inşaatlar dahi tamamlanmamıştır. Üstelik, yeni yapılan konutlar toplu konut mantığıyla yapıldığından eski toplumsal dokuya uygun şekilde de tasarlanmamıştır. Kentin kültürel ve tarihi dokusuna uymayan yapılar aynı zamanda depremden zarar gören halkın evleri esas alınarak da tasarlanmamıştır. Yüksek katlı binalara kura usulü yerleştirme uygulaması, yerinde dönüştürme ve iyileştirmeden çok uzak, olması gerekenden çok geç ve üstelik yerleşecek halkı yıllarca borçlandırarak yapılmıştır.

17 Ağustos 1999 ve 12 Kasım 1999'da meydana gelen depremlerin ardından ek vergilerin yanı sıra özel iletişim vergisi ve özel işlem vergisi adında yeni vergiler alınmaya başladı. Kamuoyunun "deprem dayanışma vergileri" olarak adlandırdığı vergiler, 26 Kasım 1999 tarihinde, "17.8.1999 ve 12.11.1999 tarihlerinde Marmara Bölgesi ve civarında meydana gelen depremin yol açtığı ekonomik kayıpları gidermek amacıyla bazı mükellefiyetler ihdası ve bazı vergi kanunlarında değişiklik yapılması hakkında kanun" ismiyle Resmi Gazete'de yayımlanan kararla uygulamaya konmuştur. Türkiye'de 1999 depreminden itibaren deprem vergisi alınması bir tarafa, İstanbul'da büyük bir deprem olacağı uzun süredir bilinmesine rağmen henüz bir hazırlık planı yoktur. Deprem doğal afettir ancak tedbir alınması ve deprem öncesinde, anında ve sonrasında depremin etkilerinin minimuma indirilmesi, depremedelerin ekonomik, sosyal, psikolojik, fiziksel iyi olma halinin garanti altında alınması sosyal devletin gereğidir. Türkiye'deki işleyiş her depremde ilanlar paylaşılıp bağış istemeye

dönmüştür, böyle bir devlet asla güven oluşturmamaktadır. 2011 Van depreminin ardından deprem vergileri nerede sorusuna dönemin Maliye bakanı Şimşek “Sonuçta bunlar 74 milyonun servetidir. Deprem vergisi adı altındaki vergiden çok sürekli hale gelmiş ÖTV vs. var. Bu vergiler bizim sağlığınıza gidiyor. Diyorsunuz ki bu çerçevede 44 milyar liralık vergi topladınız, nereye gitti. Sadece bir yıllık vatandaşın sağlığı için yaptığımız harcama 44 milyar lira. Bu, duble yollara gidiyor, demiryollarına, havayollarına, çiftçimize, eğitime gidiyor.” demiştir. Bu cümleler devletin hem deprem gerçekliğine hem hazinenin kullanımına yaklaşımını açıkça gözler önüne sermektedir.

Demokratik toplumun en önemli unsurlarından birisi aktif vatandaşların vergisine sahip çıkmasıdır. Yurttaşların neye ne kadar vergi ödediğinin yanında, kimin neye ne kadar ödemediği ve toplanan vergilerin nerelere harcandığı konusunda hesap sorabilmesi demokrasinin gereğidir. Bulduğumuz koşullarda şeffaf bilgi ve bütçe paylaşımı olmadığı gibi aktif vatandaşlık da komplocu bir paranoyayla kriminalize edilmektedir. Acilen bir deprem eylem planı hazırlanması elzemdir.

Getirilmek istenen bu düzenlemeyle 2020 yılında meydana gelen depremlerde, binaları zarar gören yurttaşlar için devletin konut kredisi açma ve bina yaptırma yükümlülükleri ile ilgili yapılacak iş ve işlemlerde olası mağduriyetlerin giderilerek hak kayıplarının söz konusu olmaması, afetzedelere eşit ölçüde yardım eli uzatılabilmesi ve uygulama birliği sağlanmasının amaçlandığı iddia edilmektedir. Ancak düzenlemeyle birlikte ilgili maddede “meydana gelen ve genel hayata etkili olan deprem afetleri nedeniyle” ibaresinin yerine “meydana gelen deprem afetleri sebebiyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde” ifadesi getirilmektedir. Bu kriterin ne denli uygulanabilir olduğu soru işaretleriyle doludur. Çünkü altını çizmemiz gerekir ki her ne hikmetse İzmir depreminde afet bölgesi kabul edilen bir alan olmamıştır. Kamuoyunda bu hususta güçlü itirazlar ve haklı eleştiriler vardır.

Öte yandan teklif, 2020 yılından önceki depremlerde “afet bölgesi olarak kabul edilen” yerleri kapsamaktadır ancak 2020 yılından sonra da depremlerin devam edeceği su götürmez bir gerçektir. Her bir deprem durumunda ayrı ayrı kanun çıkarmak zaman alacak, meclis yeniden meşgul edilecek ve daha da kötüsü çözüm için adım atılması

gecikecek ve bundan en çok da yurttaşlar etkilenecektir. Acilen bir deprem eylem planı hazırlanması ve kanunun genişletilmesi elzemdir.

Madde 6- 4/1/1961 tarihli ve 209 sayılı Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine “Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunun” ibaresinden sonra gelmek üzere “tabip ve eczacı unvanlı kadrolarında çalışanlar ile” ibaresi ve cümleye “yüzde 500’ünü,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunda görev yapan eczacılara yüzde 350’sini,” ibaresi eklenmiştir.

Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu personelinin başka kurumlara geçişini önlemek ve kurumsal hafızayı daim kılmak gerekçesiyle kurumda tabip ve eczacı olarak çalışanlara döner sermayeden ek ödeme yapılması öngörülmektedir. Çalışanların yaşam şartlarının daha da zorlaştığı günümüzde gelirin artması/ek ödemenin yapılması, çalışanlara fayda sağlamakla birlikte bu ve benzeri düzenlemeler yapılırken hem kurum içerisinde hem de diğer kurumlarda çalışan personellerin de gelir düzeylerinin dikkate alınması, çalışanlar arasında gelir uçurumuna sebep olacak, iş barışını ve gelir dağılımı adaletini bozacak düzenlemelerden kaçınılması gerekmektedir. Bu konuda dikkate alınması gereken bir diğer sorun ise aynı okullardan mezun olan, aynı işi yapan ve ortalama çalışma süreleri aynı olan çalışanların farklı statüde oldukları için farklı maaş almalarıdır. Bu eşitsizliğin giderilmesi, bütün çalışanlar arasında eşit işe eşit ücret politikasının uygulanması ve adaletin sağlanması gerekir. Düzenleme yapılırken bu düzenlemenin özellikle kamu çalışanlarını kamu dışında çalışmaya özendirmeyecek bir nitelikte olması gerekmektedir. Ek gelirin bütün emekçileri kapsayacak, en azından toplam ücreti yoksulluk sınırının üzerine çıkaracak şekilde yapılması uygun olacaktır.

Madde 10- Madde ile 3194 sayılı İmar Kanunu’nun amacına uygun olarak sağlıklı yerleşim alanları oluşturabilmek amacıyla bu alanlarda yapılacak meydan, otopark, çocuk bahçesi, yeşil alan, ibadet yeri ve benzeri yerler için, değer artışı karşılığında ortaklık payı kesintisi yapılabilmesi ve ayrıca toplam kesintinin yüzde 45 ile

sınırlanması düzenlenmektedir. Bu madde kapsamında yurttaşlara yeni mali külfetler çıkarılmasının yolu aralanmaktadır.

Madde 11- Çeşitli güvenlik bahaneleri gerekçe gösterilerek gözaltı, sorgulama vb. uygulamalar için ilave süre uzatımı, 25.7.2018 tarihinde OHAL yetkileri ile sağlanmıştı. Bu teklifle TMK'nın geçici 19 uncu maddesinde bulunan gözaltı sürelerinin maksimum dört gün olması ve iki defa uzatılabilmesi yetkisi 31 Temmuz 2024 tarihine kadar (3 yıl daha) uzatılmaktadır.

OHAL döneminde alınan yetki ile muhalifleri sindiren iktidar, aldığı yetkinin süresini uzatarak açık şekilde 20 Temmuz 2016 OHAL darbesinin sürdüğünü göstermektedir. “Darbe”yi apoletli kamu görevlilerinden alarak “sivil kamu görevlilerine” devreden, sisteme içrek hale getiren bu anlayış, darbe mekanizmasını sürekli güncel ve kendini yenileyen bir dinamige dönüştürmüştür. Uzun gözaltı gibi hukuk ve demokrasi dışı yöntemler ile demokratik yaşamı sekteye uğratan OHAL düzenlemelerinde ısrar, iktidarın Türkiye’yi istisna rejimi olarak yönetmekte ısrarını göstermektedir. 2021 yılı itibariyle, 15 Temmuz darbe girişimine karşı iktidarın gücünü tahkim eden ve kamu personel rejiminden tatalım kurumsal değişimlere kadar her alanda yeni bir rejim tesis etmek isteyen 20 Temmuz karşı darbe süreci devam etmektedir.

20 Temmuz’da ilan edilen OHAL’in yetkilerini OHAL sonrasına taşımak otoriterliğe uzanan bir hikâyenin göstergesidir. Bu hikâye aynı zamanda siyasetçiliğe işaret etmektedir. Toplumdan rıza alma kapasitesini yitiren tarihteki diğer otoriter iktidar örneklerinde olduğu gibi AKP de hukuku askıya alarak elde ettiği yetkilerle zor ve baskıya dayalı şekilde iktidarda kalmaktadır. Siyasetin toplumsal bir etkinlik olarak halktan rıza almaya dayalı olduğu kabul edilirse AKP iktidarının rıza üretme kapasitesi kalmamıştır. Bu iktidar siyasetçilik içerisinde hukuku askıya alarak hareket etmeye çalışmaktadır.

Madde 12- Madde ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Kanunu'na iki fıkra eklenmektedir. Bu fıkraların ilkinde göre Kurul Başkan ve üyeleri, görevde buldukları son iki yıl içinde gerçekleştirilen soruşturmalarda konusu olan sektörlerde görevden ayrıldıkları günden sonra iki yıl boyunca görev alamaz. İkinci fıkraya göre ise görevde oldukları son iki yıldaki soruşturmalarda raportör olarak görevlendirilen personel ile bu personelin gözetiminden sorumlu amirler, kurumdan ayrıldıkları tarihten itibaren iki yıl süreyle, soruşturmalarda konusu olan sektörde faaliyet gösteren tüzel kişilerde görev alamaz.

Madde her ne kadar rekabetin korunması hususunda olumlu bir düzenlemeye işaret etse de rekabetin korunması hususunda uzunca bir süredir devam eden düzenleme ve uygulamaların kapsamlı olarak elden geçirilmesi, rekabetin korunmasını sağlayıcı düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Asıl sorun Rekabet Kurumu'nun özerk konumunun ortadan kaldırılmış olmasıdır. Ülke ekonomisinde muazzam bir tekelleşme yaşanırken Rekabet Kurumu görevini yapmamaktadır. Şayet bir düzenleme yapılacaksa bu yapısal bir düzenleme olmalıdır. Rekabet Kurumu'nun özerkliği sağlanmalı, sadece özel sektörden değil siyasetten ve iktidardan gelecek baskılara karşı güçlendirilmelidir.

Madde 13- Madde 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 211 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenleme yapılmaktadır. Düzenleme ile; yükümlülerin, ticaret politikası önlemlerinden kaçınmak için kendi beyanlarıyla eşyanın gümrük kıymetini artırmalarını müteakiben ödenmiş veya tahakkuk ettirilmiş vergilerin geri verilmesi veya kaldırılması önlenerek, dünya piyasa fiyatlarından daha düşük fiyatlardan ithal edilen eşyaların gözetim uygulaması kapsamında izlenmesi ve ticaret politikası önlemlerinin etkisizleştirilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Türkiye'de verginin yüksekliğine işaret eden temel sorunları görmezden gelen bu düzenleme yerine ithal edilen araba, elektronik eşya vb. temel ihtiyaçlar üzerindeki muazzam vergi yükünün kaldırılmasına yönelik çalışmalar yapmak gerekmektedir.

Madde 14- 30.06.2021 tarihli ve 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile özel bütçeli bir kamu idaresi haline getirilen TÜİK, bu madde ile 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde bu doğrultuda gerekli değişikliklerin konusu yapılmaktadır.

İktidarın “uyduruk istatistikler” kurumu haline getirilen ve iktidarın iç gerilimlerinden ötürü yönetimi sürekli değiştirilen TÜİK’le ilgili yapılması gereken ilk düzenleme, bu kurumun tarafsız, doğru ve adil verileri paylaşmasını sağlayacak kamusal ve politik etik düzenlemeleridir.

Madde 15- Engellilere yönelik erişilebilirlik standartlarını sağlamak ve yükümlülüklerini yerine getirmek zorunda olup, yapılan denetim sonucu bunları yerine getirmediği tespit edilen “belediye ve kamu kurum ve kuruluşları ile umuma açık hizmet veren her türlü yapıların ve açık alanların malikleri ile toplu taşıma araçlarının sahiplerine” (5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’a eklenen geçici 3. maddeyle) 3 yılı geçmemek üzere süre verilmişti. Bu teklifle, verilen azami “3 yıllık” süre, “6 yıla” çıkartılmak istenmektedir.

Pandemide yandaş şirketlere yapılan garanti ödemelerini ertelemeyen, milyonlarca yurttaşımızın yaşamını etkileyen Kısa Çalışma Ödeneği, Ücretsiz İzin Ödeneği ve İşten Çıkarma Yasağı uygulamalarının süresini uzatmayan AKP iktidarı, yine “Covid-19 sebebiyle” diye başlayarak engelli yurttaşlarımıza dönük (hak temelli) yükümlülükleri erteleme yoluna gitmek istemektedir.

Bu madde teklifi, engelli yurttaşlarımızın bireysel, sosyal, ekonomik yaşamlarında ciddi etki ve sonuçlar doğurabilecek bir düzenleme içermektedir. Pandemi, temel hakların hayata geçirilmesine dönük yükümlülüklerin ötelenmesine gerekçe gösterilemez. Toplumun tamamını ilgilendiren, pandeminin yönetilememesinin yarattığı vaka sayıları ve can kayıpları ortadayken, engelli yurttaşlarımızın sağlık hizmetlerine erişiminde de kısıtlanma yaşamaları anlamına gelecek bu düzenleme kabul edilemez.

Açık ki bu madde teklifi, engelli yurttaşların pozitif haklarını önceleyen, hak temelli bir perspektiften tamamen yoksun bir bakış açısıyla hazırlanmıştır. Bu teklif, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un tanımlar kısmında da yer alan, "doğrudan ayrımcılık" ve "engelliliğe dayalı ayrımcılık" anlamına gelecek fiili durumlar yaratacaktır.

Covid-19 pandemisi, herkesi ve en çok da belirli toplumsal kesimleri olumsuz yönde etkilemiştir. Pandemi koşulları ve getirilen sokağa çıkma kısıtlamaları, hepimizde; engelli yurttaşlarımızın gündelik yaşamlarındaki deneyimleri bakımından empatinin ve farkındalığın arttığı, hak temelli bilincin güçlendiği bir süreç yaratabilirdi. Ne yazık ki bunun olmadığını görmekteyiz. Engelliler Hakkında Kanun'a eklenen geçici madde ile verilen 3 yıllık sürenin, artırılarak 6 yıla çıkartılmasının teklif edilmesinin başka bir izahatı yoktur. Öte yandan, sokağa çıkma kısıtlamalarının hayata geçirildiği pandemi süreci, eksikliklerin giderilebileceği bir imkân olarak da değerlendirilebilirdi. Bu teklifte olduğu gibi yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere verilen ertelemeler, yeni erteleme beklentilerini de doğuracaktır. Engelli yurttaşlarımızın sosyal hayata katılma, bağımsız yaşam becerileri kazanma, bağımsız yaşayabilmesine engel olacak herhangi bir düzenlemeyi kabul etmemiz mümkün değildir.

Bu bakımdan Covid-19 salgını sebep gösterilerek, engelli yurttaşlarımıza dönük erişilebilirlik standartlarının sağlanması gibi hak temelli yükümlülüklerin süresinin uzatılarak ertelenmesini kabul etmeyeceğimizi belirtmek isteriz. TBMM, milyonlarca engelli yurttaşımızın bireysel, sosyal, ekonomik yaşamını etkileyecek herhangi bir yükümlülüğün, ertelenmesine değil, bilakis derhal yerine getirilmesine çalışmalıdır.

Madde 16- İşsizlik Sigortası Fonu'nu bir kez daha sermayenin hizmetine sokmayı amaçlayan bu madde, kanun teklifinin komisyon görüşmelerinin son vakitlerinde kamuoyunun gözünden kaçırılırcasına teklif metnine eklenmiştir. Teklifte her bir işverene İşsizlik Fonu'ndan aktarılmak üzere 75 TL'lik kaynak tahsis edilmekte, yasaya aykırı bir biçimde İşsizlik Fonu bir kez daha AKP iktidar tarafından kullanılmak istenmektedir.

Pandemi süreci boyunca bütçeden halka en az yardımı yapan iktidar AKP iktidarıydı. Bu yetmezmiş gibi 1 Temmuz 2021 itibarıyla kısa çalışma ödeneği ve işten çıkarma yasağı iktidar tarafından uygulamadan kaldırıldı. Emek örgütleri, işçiler, sendikalar ve muhalefet partilerinin tüm ısrarına rağmen uygulama uzatılmayarak iktidar tarafından yüzde 1'in iktidar olduğu gerçeği bir kez daha tescil edildi.

AKP iktidarının yüzde 1'in iktidarı olduğunu komisyon üyemiz Garo Paylan'ın şu ifadeleri açıkça ortaya koymaktadır: “Daha on gün önce 1 milyonun üzerinde işçinin kısa çalışma ödeneğini kesmişsiniz, desteğini kesmişsiniz; şimdi diyorsunuz ki: ‘Ben patronlara destek vereceğim.’” Paylan'ın devamla belirttiği gibi “Herhâlde SSK’li 13 milyon işçimiz var, değil mi? ... 15 milyon, 75 lirayla çarptığınızda 12 milyar lira aylık...” destek İşsizlik Fonu’ndan işverenlere aktarılacaktır.

Yani bir yanda kitlesel işsizliğin önünü açan işten çıkarma yasağının kaldırılması, 30 milyon kişiye ulaşan yoksul sayısı, 10 milyonu aşan işsiz, milyonlarca icra dosyası; bir yandan da kepenk kapatan yüz binlerce esnafa pandemi sürecinde güvenceli tek destek vermeyen iktidar var. Ve bu iktidar bu düzenlemede de görüldüğü gibi, sermayeye İşsizlik Fonu üzerinden destek vermeye doyamıyor.

Bu sebeplerle teklif metnine son dakikada ve kamuoyunun gözünden kaçırılarak konulan maddenin çıkarılması gerekmektedir. Komisyon görüşmelerinde AKP iktidarına söylediğimiz sözü burada da yineliyoruz: “patronları teşvik etme alışkanlığını beş yıldır devam ettiriyorsunuz. Bu yanlış bir uygulama, işçinin fonundan patronları teşvik etmeyin ve maddeyi tekliften çıkarın.”

Madde 17- Bu madde teklifi, hemen her torba kanun teklifi görüşmesinde ısrarla yinelediğimiz “etki analizi” eksikliğinin ve AKP iktidarının, temsilcilerinin bir önceki düzenlemede “öngörü sıkıntısı” olarak itiraf ettiği, tekçi yönetim anlayışına içkin malullüğün ispatıdır.

25 Mart 2020 tarihinde yine bir torba yasa içinde Plan ve Bütçe Komisyonu’na getirilip, kanunlaşan (Kanun No. 7226) ilgili düzenleme; “öngörü sıkıntısı yaşamışız” açıklamasıyla, 2020 yılının Haziran ayında, yani üzerinden daha 3 ay geçmeden yeniden

düzenlenmek üzere Plan ve Bütçe Komisyonu'na sunulmuştu. Söz konusu madde bugün, bu teklifle yeniden düzenlenmektedir. (Sırasıyla; 25.3.2020 tarihli ve 7226 sayılı Torba Kanun, 18.6.2020 tarihli ve 7247 sayılı Torba Kanun ve iş bu torba kanun teklifi.)

25 Mart 2020 tarihindeki torba yasada, 5941 sayılı Çek Kanunu'na geçici madde eklenerek, karşılıksız çek keşide etmekten mahkûm olanların, tahliye tarihinden itibaren, çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini en geç 3 ay içerisinde ödemesi düzenlenmekteydi. Haziran 2020'de sunulan torba yasa teklifinde ise bu 3 aylık süre, 9 ay daha eklenerek "1 yıl" olarak düzenlendi. Bu madde teklifi ile önceki iki torba yasa ile yapılan 'değişiklik, bir kez daha değiştirilmektedir.'

Bu konudaki düzenleme Plan ve Bütçe Komisyonu'nda 25 Mart 2020 tarihinde ilk kez görüşüldüğünde, ödeme için verilen "3 aylık" sürenin yeterli gelmeyeceğini, derinlemesine görüşülüp, gerekirse sürenin uzatılması gerektiğini ifade etmiştik. Israrla sunduğumuz bu öneri kabul edilseydi, bu madde bugün, "3. kez" yeniden görüşülmek zorunda kalmayacaktı. Bu noktada, aynı düzenlemenin üç kez Plan ve Bütçe Komisyonu gündemine getirilerek, tekrar tekrar değiştirilmesi tek adam rejiminin trajedisidir.

Ülkemizdeki derin ekonomik krizin, Covid-19 pandemisiyle ve AKP iktidarının ekonomi yönetimiyle birlikte katmerlendiği, yurttaşlarımızın ödeme zorluğu içinde olduğu açıktır. Palyatif düzenlemelerin bu sorunu ortadan kaldırmayacağı da ortadadır.

HDP olarak, Covid-19 pandemisi koşullarında karşılıksız çek vermekten mahkûm olan ve çekin karşılığını alamadığı için mağdur olan tarafların, ödeme ve tahsil sıkıntısını gidermek amacıyla etki anali yapılmış olan, soruna esaslı çözüm getirecek, nitelikli bir düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Madde 19- "Tarım ve Orman Bakanlığından yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara yönelik getirilen cezanın yürürlük tarihinin 1/1/2022 tarihine ertelenmesi amaçlanmaktadır" gerekçesiyle açıklanan bu madde teklifi; AKP iktidarının topluma ve emekçiye dönük yabancılaştırmasının, sermaye ve kar odaklı bakış açısının ispatıdır.

Aynı zamanda, günlerdir ülke gündeminde olan, hakları ve emekleri için mücadele vererek itirazlarını dile getiren tütün üreticilerinin seslerine kulak tıkandığının ve bildiğini okumaya devam etmek istediğinin göstergesidir.

Tütün üreten çiftçilerin, mevcut yasada belirtilen hükümlere göre, yüksek oranda vergi yüküyle üretebilmesi, satış yapabilmesi ve kazanç sağlaması mümkün değildir. AKP, bu yasa aracılığıyla yine vergi gelirini; emekçiden, çiftçiden, kısacası üreterek ekmeğini kazanmaya çalışan yoksullardan toplamak niyetindedir.

1990'lı yıllarda ülkemizde 400 binin üzerinde tütün üreticisi vardı. Aileleriyle birlikte düşünüldüğünde, en az 2 milyon insanın geçimini sağlayan, ekmeği yediği bir alan söz konusuydu. Şimdi ise üretici sayısının 50 bine düştüğü görülmektedir. Doğru düzenlemelerle yönlendirilecek bir tütün piyasası, üretimin ve bu alandaki ekmeğin artmasını da beraberinde getirecektir.

Yapılması gereken, tütün üreticilerini cezalandıran bir düzenlemeyi revize ederek cezaları ertelemek değil, yerel ve uluslararası büyük şirket ve tekellerin önünü açarken, küçük tütün üreticisi ve çiftçiyi ezerek cezalandıran mevcut düzenlemenin derhal değiştirilmesidir. HDP olarak, mevcut yasanın kadük duruma getirilmesini, iş bu düzenlemedeki sürenin artırılmasını ve yerli tütün üreticilerinin, Çiftçi Kayıt Belgesi (ÇKS) ile %10-15 oranlarında bir vergi yüküyle tütün satabilecekleri, tütün piyasasını gerçek anlamda regüle ederek yerli bir hâle getirecek yasal düzenlemeler yapılmasını öneriyoruz.

Madde 20- Torba yasa içine iliştilererek “oldu bittiye” getirilmek istenen düzenleme, bu teklif içinde OHAL rejiminin uzatılmasını düzenleyen 3 maddeden biridir.

10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'da yer alan, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atanmasına ilişkin hüküm (md.19/2), 31 Temmuz 2018'de Resmî Gazete'de yayımlanan ve OHAL'i kalıcılaştıran 7145 sayılı Kanun'la 3 yıl uzatılmıştı.

Bu madde teklifi ile uygulama süresi 31 Temmuz'da sona erecek olan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun kayyım olarak atanmasına ilişkin OHAL hükmü, 3 yıl daha uzatılmaktadır.

AKP iktidarı, OHAL'i bir yönetim politikasına dönüştürmüş durumdadır ve OHAL hükümleri, torba yasalara eklenen bu ve benzeri tekliflerle kalıcılaştırılmaktadır. OHAL rejimi ve bu siyasi iktidarın karakteristiği hale gelen antidemokratik yönetim biçimi şeffaflığı ortadan kaldırmakta, yolsuzluğu barındıran ilişkilerin sorgulanmasını ve ortaya çıkarılmasını imkânsız hale getirmektedir. Hal böyleyken, yaratılan yoksuzluk halkası ülke ekonomisine dönük güvenirliliği tamamen yok etmektedir. Ekonomik krizin belirleyici bir sebebi de bu güvenilmezliğin varlığıdır. AKP, ülkeyi açıkça bir çökme ekonomisi ile yönetmektedir. Bu ve benzeri OHAL düzenlemeleri de bunu ortaya koymaktadır.

Madde 22- Türkiye İstatistik Kurumu, 30 Haziran 2021 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 76 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle Hazine ve Maliye Bakanlığı'yla ilişkili bir kamu idaresi olarak yeniden teşkilatlandırılmıştır. TÜİK, söz konusu kararnameden önce Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın bağlı kuruluşu olup genel bütçe içerisinde yer almaktaydı, değişiklik sonrası TÜİK, özel bütçeli kuruluşa dönüştürülmüştür.

Ekonomiye ilişkin birçok rakam; büyüme, işsizlik, enflasyon vb. TÜİK tarafından toplanan veriler üzerinden hesaplanmakta ve açıklanmaktadır. Ancak son zamanlarda TÜİK'in açıkladığı rakamlar piyasada yaşanan rakamların çok uzağında, gerçeklikten kopuk olmaktadır. TÜİK, genellikle, iktidarın çıkarlarına hizmet eder noktada olmuş, talimatla iş yapan bir yapıya bürünmüştür. Hatta bu süreçte TÜİK'in açıkladığı enflasyon rakamlarına duyulan güvensizlik sebebiyle bazı kuruluşlar ve öğretim üyeleri bağımsız enflasyonu araştırma grupları oluşturmuşlar ve kendi enflasyon oranlarını hesaplayacak mekanizmalar kurmuşlardır. Bu grupların TÜİK'in verilerine dayanarak yaptıkları hesaplar, TÜİK'in açıkladığı enflasyonun piyasada hissedilen, gerçek enflasyonun yarısı kadar olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu ve benzeri verilerin açıklanması ise piyasada TÜİK'e güvensizlik oluşturmuştur.

TÜİK'e duyulan güvensizliği ortadan kaldırmaya yönelik yapılan bu düzenlemenin ortaya olumlu sonuçlar çıkarmaması muhtemeldir çünkü güven tesisi ancak şeffaflığın, kuralların, hesap verilebilirliğin ve hukukun işlediği bir bütünlük içerisinde mümkündür. Ancak ne var ki iktidarın istekleri doğrultusunda hareket etmeyen bazı TÜİK başkanları tek bir kararnameyle görevden alınabilmişlerdir. Bu sebeple, dolaylı da olsa, iktidara bağlı veya ilişkili kuruluşların özgürce, siyasi müdahaleden bağımsız çalışma yapması, hareket etmesi pek de mümkün değildir. Ayrıca bu teknik değişikliği içinde yaşanan siyasal atmosferden bağımsız olarak ele almak da mümkün değildir. İktidarın yargıya dahi müdahalede bulunduğu günümüzde, kurum başkanının bizzat cumhurbaşkanı tarafından bir kararnameyle atanabildiği veya görevden alınabildiği bir yapı içerisinde 'özerkleşmesini' beklemek ancak iyi niyetli bir çabanın ürünü olabilir. Bu sebeple, yapılan değişiklik olumlu olmakla birlikte otoriterleşmiş bir siyasi yapının olduğu koşullarda şekli olmaktan öteye gidemeyecektir.

Madde 23- Madde ile kamu görevlilerinin görevden uzaklaştırılması, ihracı, rütbelerinin geri alınması gibi sözde ihtiyaç duyulan tedbirlerin süresinin 31.07.2021 tarihi itibarıyla üç yıl daha uzatılması istenmektedir. 2016 yılından bu yana OHAL şartları yasal hale getirilerek devam etmektedir.

İktidar yanlısı Süleyman Özışık'ın da bir haber kanalında ifade ettiği şekilde OHAL komisyonunda bulunan dosyaların ve kamu çalışanlarının hangi şartlarda işlerinden atıldıkları ve hangi şartlarda işe geri dönüşlerinin sağlandığı kamuoyunun malumudur. FETÖ Borsası olarak bilinen ve iktidar temsilcilerinin rüşvet olarak yaptıkları hukuksuz işlemleri itiraf eden bir dizi iddialar, Türkiye'de OHAL yetkilerinin uzatılarak iktidarın büyük bir çıkar çarkını da sürdürdüğünü göstermektedir.

Teklifte bulunan 11, 20 ve 23 numaralı maddeler Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na ve uluslararası hukuka doğrudan aykırıdır. Anayasanın temel ilkeleri başta olmak üzere temel insan hakları düzenlemeleri ve belgelerine aykırı olan bu düzenlemeler yürürlükte kaldıkça Türkiye demokratik bir hukuk devleti niteliğinde olamayacaktır. Bu düzenlemelere sırtını dayayan iktidar ise meşruluk sorunu yaşamaya devam edecek ve otoriter bir iktidar olarak tarihe not düşülecektir.

Madde 24- Burada asıl olan ve cevaplanması gereken sorular; ödül sistemine neden ihtiyaç duyulduğu, ödül mekanizmasının başka kimler için var olduğu, böyle bir ihtiyacın neden hasıl olduğudur. Memurlara ek gelir sağlama adına bu düzenleme olumlu olmakla birlikte bunun sadece gümrük memurlarını kapsamı yerinde değildir. Özellikle pandemi sürecinde, cansiperane görev yapan sağlık emekçilerinin, öğretmenlerin ve benzeri meslek grupları başta olmak üzere bütün kamu emekçilerinin bu türden bir düzenleme kapsamına alınması gerekir. Aksi takdirde bu durum kamuda sadece bazı kesimlere ayrıcalık getirecektir. Bu sebeple düzenlemenin daha yapısal olması gerekir.

Ayrıca ödülü belirleyen kriterlerin neler olacağını yanı sıra kimin ödül alacağına kim veya kimlerin nasıl karar vereceği de bir o kadar önem taşıyan hususlardır. Ödül sistemi işletilirken bazı siyasi görüşlerin öne çıkmasını engelleyecek ve çalışma barışını bozacak sorunların çıkmasını engelleyecek ve bu anlamda adaleti sağlayacak bir yapının kurulması da gereklidir. Aksi takdirde bu, suiistimal edilebilir bir mesele haline gelebilecektir. Bu sebeple çerçevenin hem herkesi kapsayacak şekilde genişletilmesi hem de bir yönetmelikle düzenlenmesi önemli ve gereklidir.

Erol Katırcıoğlu
İstanbul

Garı Paylan
Diyarbakır

Necdet İpekyüz
Batman

MUHALEFET ŞERHİ

09.07.2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/3740 esas numaralı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, yürürlük ve yürütme maddeleri ile 25 madde olarak teklif edilmiş ve 12-13.07.2021 tarihlerinde Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüştür. Komisyon görüşmeleri esnasında 2 yeni madde ilave edilmiş, 1 madde çıkarılmış ve sonunda 26 madde olarak Plan ve Bütçe Komisyonundan geçmiştir.

Torba kanun olarak bilinen uygulamanın bu Teklif için de geçerli olduğu görülmektedir. AK Parti iktidarı, yasama kalitesini düşüren bu yanlış yöntemi yerleşik bir uygulama haline dönüştürmüştür. Farklı uzmanlık alanlarına yönelik değişiklikleri içeren maddeler tek bir teklif içerisine sıkıştırılarak Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmektedir. Teklifin içeriğinde birkaç madde Plan ve Bütçe Komisyonunun; diğer maddeler ise farklı komisyonların uzmanlık alanına girmektedir.

Teklif; Adalet Komisyonu, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna alt komisyon olarak iletilmiştir. Belirlenen alt komisyonlardan her zaman olduğu gibi herhangi bir görüş gelmemiştir. Teklifin içerdiği değişikliklere göre bu komisyonlara ilave olarak İçişleri Komisyonuna da iletilmiş olması gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gelişmeler sonucunda uzmanlık alanına girmeyen ve toplumun çeşitli kesimlerini etkileyen konular hakkında karar almak zorunda bırakılmıştır.

Son dönemde Komisyonumuzda görüşülen tekliflerin oldukça kalitesiz şekilde hazırlandığı ve öylece dikkat çekmektedir. Maddelerin özensiz, anlaşılması zor ve farklı anlamlara gelebilecek şekilde yazıldığı görülmektedir. Her defasında bu konuda uyarılar yapmamıza rağmen gelen bu son teklif diğerlerini aratır niteliktedir. İçerdiği hususlar bir yana, hazırlanmış ve sunuş biçimi olarak son dönemde görüştüğümüz en kötü teklif olma niteliğindedir. Maddelerin kaleme alınışı dahi kanun yapma teknikleri açısından oldukça yetersizdir.

Teklif sahiplerinin Teklifte yer alan maddelere yeterince hâkim olmadığı, ilk imza sahibi tarafından yapılan sunumun özellikle madde gerekçelerini açıklama konusunda yetersiz olduğu görülmüştür. Görüşmeler esnasında sorulan soruların birçoğuna gerek teklif sahipleri gerekse bakanlıkların yetkilileri cevap verememiştir. Daha da vahimi çok isabetli ve makul sorulara cevap ver(e)meyenlerde herhangi bir mahcubiyet de görülmemiştir.

Bürokrasinin kapasitesinin ne kadar zayıfladığı kanun görüşmelerinde net bir şekilde görülmektedir. Birçoğu devlette hiç çalışmadan veya devlette çalışmış olsalar bile meşgul ettikleri makamın gerektirdiği donanıma sahip olmadan bakan yardımcılığı, kurum başkanlığı, genel müdürlük makamlarına gelenlerin bilgisizliği, devlet adabını bilmemesi, Meclis'in ne olduğunun farkında olmaması, çok rahat yanlış ve yanıltıcı bilgi verebilmesi, onları orada denetleyecek bir mekanizma olmaması, Ak Parti milletvekillerinin de zaman zaman bundan rahatsız olmasına rağmen onları savunmak zorunda kalması, Komisyon Başkanının Komisyonun itibarını koruma konusunda yeterince hassas olmaması son derece üzücüdür.

Teklifle birlikte Komisyona sunulması gereken etki analizinin yine hazırlanmadığı görülmektedir. Oysa, Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulan kanun tekliflerinin 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 14. maddesi uyarınca etki analizi olarak bilinen ek raporlarıyla beraber arz edilmesi gerekmektedir. Tarafımızca her gelen teklifte hatırlatılmasına rağmen teklif sahibi AK Parti milletvekilleri Kanunun gereği olarak sunulması gereken bu raporları Komisyona getirmekten imtina etmektedir.

Ayrıca çeşitli kanunlarla belirlenmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonuna düzenli olarak bilgilendirme yapması gereken kurumların bu görevlerini yerine getirmediği görülmektedir. Meclisimizin yasama faaliyetinin yanı sıra en önemli görevi idareyi denetlemektir. Kanunlar, kurumları Meclise hesap vermeye zorlayıcı şekilde düzenlenmiş ancak kanunların bu hükümleri çalıştırılmamaktadır. Bunda, idarenin hesap vermekten kaçmasının yanında Meclisi idare edenlerin Meclisin haklarına sahip çıkmamasının büyük rolü vardır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, kanunun verdiği yetkileri kullanarak denetim görevini de eksiksiz olarak yerine getirmeli ve Türk Milletine karşı sorumluluğuna sahip çıktığını göstermelidir. Komisyona bilgilendirme yapması gereken kamu kurumları için uygun bir takvim hazırlanarak görevlerini yerine getirmeleri sağlanmalıdır.

Teklifin Genel Üzerine Görüşler

Son dönemde Komisyon gündemine taşınan diğer kanun tekliflerinde olduğu gibi bu teklifte de daha önceden çıkarılan ancak uygulamada yaşanacak sorunlar sebebiyle ertelenmek zorunda kalınan maddeler ile uygulama süresi uzatılmak istenen maddeler olduğu görülmektedir. Bu durum; nitelikli iş yapma niyetinden ziyade mevcut durumu acele şekilde çözmeye yönelik tekliflerin kanunlaştırıldığını kanıtlamaktadır. Öyle ki, üzerinde yeterince çalışılmadan belirlenen geçerlilik sürelerinin sonu yaklaştığında yeniden uzatılmasına yönelik yeni teklifler getirilmektedir.

Bir sorunla karşılaşıldığında sebebi üzerinde çalışmak yerine yarattığı sonuç üzerinde durulup bu şekilde çözüm üretilmeye çalışılması, sorunu geçici olarak çözmekte fakat başka bir noktada yeni sorunlara sebep olmaktadır. Bu durumun mevcut teklif için de geçerli olup olmayacağı da belirsizdir.

Görüşülen kanun teklifi, birçok farklı konuda değişiklik içermekle beraber aslen 11,20 ve 23. Maddeleriyle kamuoyunda yer etmiştir. Olağanüstü Hal (OHAL) döneminin uygulaması olan üç hususun uygulanma süresinin “üç yıl” daha uzatılması amaçlanmaktadır. Terörle mücadelede kamu idarelerine kolaylık sağlamak amacıyla getirilen düzenlemelerin 15 Temmuz hain darbe girişiminden bugüne kadar geçen zaman içerisinde amacına ulaşması gerekirdi. Bu uzatmayla birlikte OHAL uygulamaları toplamda sekiz yıllık bir dönemi kapsayacaktır. Devletimizin terör örgütlerine karşı kendini koruma hakkının sonuna kadar arkasında olmakla beraber, 2016 Temmuz’dan bu yana yeteri kadar hızlı hareket edilmediği ve istenilen sonuca varılmadığı görülmektedir. Türkiye artık normalleşmeli, demokrasiye dönmelidir. Terörle mücadele en kuvvetli şekilde ama evrensel hukuk normları içerisinde yapılmalıdır.

Süre uzatımının erken seçim olmasa dahi 2023 yılında yapılacak olan seçimi kapsayacak olması ise ayrı bir sorunu meydana getirmektedir. OHAL yasalarının devam ettiği bir ortamda seçim yapılacak olması ülkemiz demokrasisi açısından yaralayıcı olacaktır. Bir anayasa değişikliği referandumu, bir milletvekilliği ve cumhurbaşkanlığı seçimi, bir yerel seçimi olağanüstü hal şartları içinde yapan Türkiye daha kaç seçimi daha böyle antidemokratik bir ortamda yapacaktır?

Bu tür uygulamalar ülke ekonomisine karşı güvensizliği artırmakta ve ekonomide belirsizliğe neden olmaktadır. Güvensizlik ve belirsizlik de risk primi olarak bize dönmektedir. Dünyanın en yüksek faizini veren ülkeler içinde olmamız başka nasıl açıklanabilir? Artık, ekonomimizdeki kırılmanın da bir milli güvenlik sorunu haline geldiği unutulmamalıdır.

Ülkemizin, hukukun üstünlüğü, demokrasi, insan hakları, özgürlükler, yolsuzluk gibi birçok uluslararası endekste patır patır alt sıralara gerilemesi nedensiz değildir. Ve bu durum ekonomiyi de derinden etkiler hale gelmiştir. Bunun bedelini yüksek enflasyon, yüksek işsizlik, adil olmayan gelir dağılımı ve fakirleşme olarak milletçe ödemekteyiz. Kişi başı milli gelirimiz yedi yıldır üst üste azalmaktadır. Cumhuriyet tarihi boyunca sadece 2. Dünya Savaşı sırasında dört yıl boyunca azalma yaşanmışken, son yedi yıldır azalan kişi başı milli gelire sahibiz. Türkiye, bu uygulamalardan vazgeçmediği sürece fakirleşmeye devam edecektir. Bu sebeple bir an önce normalleşmenin başlatılması gerekmektedir.

FETÖ ve PKK başta olmak üzere her türlü terör örgütüyle mücadele konusunda desteğimizi açıkça sunuyoruz. Hatta, bugüne kadar FETÖ'nün siyasi ayağıyla niye hiçbir mücadele yapmadığını da Hükümete soruyoruz.

FETÖ ile mücadelede toplumda yaratılan mağduriyetler de göz ardı edilmemesi gereken bir husustur. Kripto özelliği, Ak parti ile etle tırnak gibi olma hususiyetleri nedeniyle FETÖ ile mücadelenin en önemli silahı “adil yargılama” olmalıydı. Maalesef en büyük aksaklık da burada olmuştur.

OHAL Komisyonunda bekleyen on binlerce dosyanın da bir an önce sonuca kavuşturulması gerekmektedir. FETÖ ile bağlantısı olmayanları işlerine geri döndürülmesi konusunda OHAL Komisyonu cesur davranmalıdır.

Teklifte bunların dışında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Banka Meclisine devlet üniversitelerinde görev yapan öğretim görevlilerinin alınabilmesi ile ilgili olarak yeni bir düzenleme getirmektedir. Uzun yıllardır TCMB’de öğretim görevlileri görev alabilmekte ve herhangi bir soruna sebep olunmazken, son dönemde yaşanan iki atamanın meydana getirdiği sorunlar sebebiyle değişiklik hedeflenmektedir. Kanunların AK Parti iktidarı tarafından esnetilerek keyfi uygulamalar yapıldığı tüm kamuoyu tarafından bilinmektedir. Bu durum ise bir adım daha ileri giderek kişiye özel kanun teklifi hazırlanmasına sebep olmuştur.

Teklifte olumlu gördüğümüz ve desteklediğimiz maddeler de bulunmaktadır. Teklifte yer alan güvenlik korucuları ile Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunda görev alan tabip ve eczacıların özlük haklarında yapılacak olan iyileştirmeleri içeren maddeler tarafımızca desteklenmektedir. Geçtiğimiz yıl deprem yaşanan bölgeler için uygulanacak yardımları kolaylaştırmak üzere getirilen madde de tarafımızca olumlu görülmele beraber DASK poliçelerinin yaygınlaştırılması gerektiğini vurgulamaktayız. Aynı şekilde Rekabet Kurumu personeli için getirilen düzenlemeye destek olmakta ve engel olunmaya çalışılan uygulamaların başta EPDK olmak üzere diğer üst kurullar için de geçerli olması gerekliliğine dikkat çekmekteyiz.

Maddeler Üzerine Görüşler

4. Madde

Maddeyle orman içinde “hava ayırıştırma” tesisi kurulmasına izin verilmektedir. Bu madde, “orman alanında sınırı olan büyük sanayi kuruluşlarının işletme devamlılığı açısından önem arz eden hava gazı ayırıştırma tesisi ihtiyaçlarının tesise bitişik orman arazisi içerisinde yapılma

zorunluğu var” şeklinde savunulmuştur. Firma ismi vermemekle birlikte bir firmaya özel bir durum olduğu anlaşılmaktadır.

Sanayi kuruluşları için büyük öneme sahip olsa dahi orman arazilerimizin bu sebeple kullanıma açılması halihazırda içinde bulunduğumuz çevre sorunları tehdidini kuvvetlendirecektir. Ayrıca Teklifin bu statüde bulunan bir veya birkaç işletme için getirildiği anlaşılmaktadır. Bu tür adrese teslim düzenlemelerin yapıyor olması her sektörde her firmayı kendi istekleri konusunda iştahlandırarak ve neticede kamu yararı yerine kişi ve kuruluşların yararı gözetiliyor olacaktır.

İhtiyaç doğrultusunda olsa da kanun yaparken toplumun tamamının ortak çıkarını gözetmek gerekmektedir. Orman arazilerinin bu ve başka sebeplerle kullanıma açılmasına son vermek toplumun toplam faydası açısından daha yerinde bir karar olacaktır.

11, 20 ve 23. Maddeler

15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında, 20 Temmuz 2016 tarihinde Cumhurbaşkanlığı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunca ülke genelinde Olağanüstü Hal ilan edilmesine karar verilmiştir. Bu karar sonrasında OHAL kararı üçer ay aralıklarla 20 Temmuz 2016’dan 18 Temmuz 2018’e kadar yedi kez uzatılmıştır.

OHAL yetkileri, iktidarın yönetme tarzını farklılaştırmış ve bu kapsamdaki yetkilerin verdiği güç ile ülkemiz anayasal hukuk devleti ilkelerinden hızla ayrılmıştır. İktidar bu gücün yarattığı otoriter eğilimden vazgeçemeyerek OHAL’in olağanlaştığı bir süreci işletir hale gelmiştir. Bu doğrultuda 2018 yılında çıkarılan torba kanundaki düzenlemelerle OHAL’in bazı yetkilerinin kullanımı üç yıl daha uzatılmıştır.

Teklifin 11,20 ve 23. maddeleriyle OHAL yetkilerinin kullanımına dair uygulama süresinin 3 yıl daha uzatılması amaçlanmaktadır. Bu durum anayasal hukuk devleti ilkesinden daha da uzaklaşan bir Türkiye ortaya çıkaracaktır. OHAL yetkilerinin kullanımı, hukuk devleti ilkesi değerinde ciddi krizlere ve zorluklara sebep olabilecek koşullar meydana getirmektedir.

FETÖ’nün gerçekleştirdiği 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra ilan edilen olağanüstü hal şartlarında Partili Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçilmiştir. Devamında Anayasamızın özüne ve ruhuna aykırı olacak biçimde kanun hükmünde kararnamelele kişi hak ve hürriyetleri sınırlandırılmıştır.

Terör nedeniyle bazı şirketlere TMSF tarafından kayyum atanmaktadır. Ancak kayyum atanması işinin OHAL hükümleri çerçevesinde yapılması yerinde değildir. Artık ülkemizin normalleşmesi gerekmektedir. Ayrıca TMSF’nin esas kuruluş amacı da bu değildir. TMSF’nin yüzlerce şirketin yönetimi ile meşgul olması gerçek oduğundan sapmasına yol açabilecektir. Bunun yanında bir kişiye onlarca yönetim kurulu üyeliği verildiği de görülmektedir. Bir kişinin onlarca şirkete yöneticilik yapması fiilen mümkün değildir. Bu durum yöneticilik görevinin yeterince yerine getirilememesine yol açmaktadır. Bir kişinin birçok göreve getirilmesi aynı zamanda toplumda infiale de yol açmaktadır.

İYİ Parti olarak terörle sonuna kadar mücadele edilmesi gerektiğini her mecrada anlatmaktayız. Ancak özellikle memurların bu konuda mağdur edildiği de gözden kaçırılmamalıdır. Zira terör örgütleriyle bağlantısından somut delillerle emin olunmayan kişiler işinden edilirken, terör örgütü lideri Fetullah Gülen’e övgüler düzen bazı üst düzey bürokratlar ve Ak Partili siyasiler halen görevlerine devam etmektedir. Ak Partili bazı kişiler 17-25 Aralık süreci sonrasında dahi bu terör örgütüne her platformda destek olmuşlardır. Bu durum ilgili kişilerin

sosyal medya paylaşımlarından da görülmektedir. FETÖ ile mücadele sürecinde “Fetö Borsası” yoluyla parası olanlar soruşturmalardan kurtulmuş veya yurtdışına kaçmıştır. Bunun yanında zaten örgütün elebaşlarının yurtdışına kaçtığı sabittir. Örgütün siyasi ayağına ise hiç dokunulamamıştır. Yani örgütle bağlantısı bulunmayan bazı kişiler KHK’ler ile mağdur edilirken FETÖ bağlantısı olan iktidara yakın bir zümreye ise hiç dokunulmamaktadır. Kripto Fetöçüler bu yollarla ülkemizde mağduriyete yol açmaktadır. Söz konusu işleyiş FETÖ ile mücadeleyi itibarsızlaştırmaktadır. Örneğin Bank Asya’ya terörle bağlantısı bulunmaksızın para yatıran kimseler devlet memurluğundan ihraç edilirken aynı bankada genel müdürlük yapan bir kişi kamuda üst düzey bir göreve atanmıştır. Söz konusu bankada yöneticilik yapmış olanlar halen üst düzey görevlere getirilmektedir. Bu tür uygulamalar adaletsizliğe yol açtığı gibi ekonomik sorunlara da zemin hazırlamıştır. Bu sebeplerle Türkiye’nin normalleştirilmesi gerekmektedir.

Şüphesiz terörle mücadele edilmesi mutlak ve gereklidir. İYİ Parti, terörle mücadele için atılacak adımları sonuna kadar desteklemektedir. Ancak geldiğimiz noktada toplumda bir güvensizlik oluşturulmuş ve ciddi mağduriyetler yaratılmıştır. FETÖ ile mücadelenin yanlış yapılması, haksızlıkların olması, mağduriyetler yaratılması etkisi uzun dönem sürecek bir toplumsal sorununun tohumlarını ekmıştır. Sebep olunan mağduriyetlerin giderilmesi ve terör örgütleri ile mücadelenin hukuk normları çerçevesinde yapılması gerekmektedir.

OHAL şartlarının uzatılmasını amaçlayan maddelerin gerekçesi olarak “terörle mücadele” edilmesinin gösterilmesi, terörle mücadeleyi itibarsızlaştırmaktadır. Terörle mücadele edilmesinin önünde hiçbir kanuni engel yoktur. Devletimiz terörle mücadele konusunda gerekli güce ve kudrete zaten sahiptir. Güvenlik güçlerimiz terörle mücadele konusunda bugüne kadar nasıl destan yazdıysa bundan sonra da yazmaya devam edecektir.

16. Madde

Madde ile işveren için verilen asgari ücret desteği 2021 yılı için aylık 75 TL, günlük 2,5 TL olarak belirlenmektedir.

İşveren için verilen bu destek aynı zamanda istihdamı teşvik edici olduğundan tarafımızca uygun görülmektedir. Ancak, destek miktarı 2016 yılında 100 TL olup o günkü brüt asgari ücretin %6,1’ine tekabül ederken bugün belirlenen 75 TL %2,1’ine tekabül etmektedir. Bu sebeple destek miktarında güncelleme yapılması faydalı olacaktır. Bu konudaki desteğimize rağmen kaynağın İşsizlik Sigortası Fonu yerine Hazine olması gerektiği kanaatindeyiz. Fonda yüksek miktarda kaynak var gibi görünse de 2020 sonu beklentisi 145 milyar TL iken pandemi sebebiyle 100 milyar TL’nin altında kalmıştır. Yani tek bir krizle üçte biri kullanılmıştır. Bu sebeple Fondaki kaynakların bu hususta kullanılmaması yerinde olacaktır.

Öte yandan uygulanan bu teşviklerin sektör ayrımı olmaksızın genel olarak uygulanmasının yapılan araştırmalar sonucunda daha etkili olduğu görülmüştür. Bu sebeple Bakanlığın detaylı bir çalışma başlatarak teşviklerin etkinliği üzerinde sonuçlar çıkarması ve varsa yanlış teşvik politikalarından vazgeçmesi gerekmektedir.

18. Madde

Madde ile mevcutta Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından tasfiye edilecek olan Tasarruf Finansman Şirketlerinin, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından atanacak en az üç kişilik tasfiye komisyonu tarafından tasfiye edilmesi düzenlenmektedir.

Ancak belirtilen şirketlerin tasfiye edilmesi usulünün ne şekilde olacağı madde ile açık bir şekilde düzenlenmemiştir. Bu sebeple madde ile muğlaklık yaratılmış ve şaibeli tasfiye süreçlerinin yolu açılmıştır. AK Parti hükümetlerinde bugüne kadar yaşanan yolsuzluklar ve usulsüzlükler sebebiyle bu tür düzenlemelerin katı biçimde yapılması daha yararlı olacaktır. Madde bu hali ile kötüye kullanıma açık halde düzenlenmiştir.

Diğer taraftan, şirketlerin tasfiyesine karar verme yetkisi BDDK’da bırakılmışken, tasfiye sürecini yürütme yetkisinin TMSF’ye verilmesi sürecin sağlıklı işlemesine yol açacaktır.

Bunun yanında tasfiye ihtiyacı doğmuş şirketlerin hakkaniyete uygun ve şeffaf bir süreçle tasfiye edilmesi gerekmektedir. Hiçbir surette kötüye kullanıma mahal verilmeyecek biçimde gerekli yasal düzenlemelerin yapılarak bu şirketlerin tasfiye edilmesi yerinde olacaktır.

19. Madde

Madde ile Bakanlıktan yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar için öngörülen cezaların yürürlük tarihi bir kez daha ertelenmektedir.

Bu konuda yapılan düzenleme baştan yanlıştır. AK Parti iktidarı döneminde tütün piyasasının en büyük aktörü TEKEL özelleştirilerek piyasa tamamen yabancı firmaların eline bırakılmıştır. Bu özelleştirmeden sonra devlet ve üretici piyasadan soyutlanmıştır. Piyasa özelleştirme ile tamamen serbestleştirildiği için kendi kendini dengeye getirmesi daha doğrudur. Üretime ve satışa kısıtlamalar getirmek yerinde değildir. Bunun yerine piyasanın kalıcı bir çözüme ihtiyacı bulunmaktadır.

Kanun maddesinin yasalastığı tarihten bu yana sektördeki küçük tüccarlar mağdur olacaklarını sürekli dile getirmektedir. Cezaların yürürlük tarihinin ertelenmesini yerindedir, hatta daha uzun bir süreliğine ertelenmelidir. Erteleme süresi içinde de yurt içi üretimi artıracak şekilde sorun kalıcı olarak çözümlenmelidir. Meclisimiz bu sorumluluğu alarak sorunun tüm detaylarıyla çözüleceği bir çalışma yapmalı ve yeni bir teklif hazırlamalıdır. Bu sebeple erteleme süresinin daha uzun süre yapılması doğru olacaktır. Geçim kaynakları arasında tütün ticaretinin önemli yer tuttuğu başta Adıyaman olmak üzere birçok şehrimizde vatandaşlarımızın bu haklı isyanı iktidar tarafından duyulmak ve çözülmek zorundadır.

2021 yılında tütün ürünlerinden 65 milyar TL’si ÖTV, 15 milyar TL’si KDV olmak üzere 80 milyar TL vergi beklenmektedir. Türkiye’de kıyılmış sarmalık tütün üretiminin ve ticaretinin önündeki en büyük engel devletin aldığı bu verginin bir kısmından vazgeçmemesidir.

Tekliften Çıkarılan 10. Madde

Madde ile devlet üniversitelerinde görev yapan öğretim üyelerinin, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Banka Meclisinde, üniversitelerindeki görevlerinden istifa etmeden yer alabilmesine imkân tanınmaktadır.

Madde açıklanırken iki gerekçe sunulmuştur. Bunlardan biri, Merkez Bankasının akademik dünya ile ilişkisinin kesilmemesi; diğeri, akademisyenlerin banka meclisi görevi bittikten sonra üniversitesine geri dönebilmesine imkân tanınmasıdır.

Bu iki gerekçe de geçersizdir. Çünkü, Merkez Bankası Banka Meclisi üyeleri istediği üniversitede ücret almaksızın ders verebilmektedir. Bu konuda hiçbir sorun yoktur. Banka Meclisi üyelerinin görevi bittikten sonra üniversitelerine dönmeleri hususunda da hiçbir sorun yoktur.

Banka Meclisi üyelerinden öğretim üyesi olanların Banka ile ilişkilerinin kesilmesi halinde yükseköğretim kurumlarına kadro şartı aranmaksızın dönebilmeleri imkânı 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu (YÖK)’nun 60/b maddesiyle düzenlenmiştir.

Konu İYİ Parti olarak Komisyonda dile getirilmiş ve maddenin Tekliften çıkarılmasına ilişkin önerge verilmiştir.

Buna rağmen AK Parti ve MHP oylarıyla madde kabul edilmiştir.

Banka Meclisine atanan öğretim üyesinin üniversitedeki görevinden istifa etmemiş olması, bu personelin iki ayrı kurumda iki ayrı amire bağlı olması sonucunu doğuracaktır. Banka Meclisinde çeşitli yetkileri olacak üyenin başka bir kurumda başka bir amirin emrinde olması, alacağı kararları şaibeli kılacaktır. Bu durum Merkez Bankası bağımsızlığını zedeleyecektir.

Piyasalar açısından son derece kötü algılanacak bu anlamsız madde daha sonra AK Partili milletvekillerinin önergeleriyle Teklif metninden çıkarılmıştır.

Son derece haklı gerekçelere dayandırılarak yapılan açık izahata rağmen İYİ Parti önergesini reddeden AK Partili milletvekilleri, reddettikleri önergenin aynısını kendileri vermiş ve kabul etmişlerdir. Bu da Ak Partinin “ileri demokrasi” anlayışı olarak tarihe geçmiştir. Ayrıca AK Partili milletvekillerinin kimin iradesiyle ve hangi motivasyonla oy kullandıkları üzerinde durulması gereken bir diğer husustur.

Yukarıda detaylı şekilde gerekçelendirilen endişelerimiz sebebiyle söz konusu Teklif hakkında karşı oy kullanmaktayız.

Durmuş Yılmaz
Ankara

Erhan Usta
Samsun

ANKARA MİLLETVEKİLİ ORHAN YEGIN VE
45 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE
KARARNEMELERDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin altıncı fıkrasına ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu ücret ile 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinin (B) fıkrası kapsamında ödenen ek tazminat toplamının, içinde bulunulan yılın Ocak ayına ilişkin net asgari ücret tutarının (sadece kendisi için asgari geçim indirimi uygulanan) altında kalması halinde aradaki fark, ücret için öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde tazminat olarak ayrıca ödenir.”

MADDE 2- 11/4/1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San’atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 14-31/12/2011 ile 23/11/2015 tarihleri arasında dış protez laboratuvarlarında dış protez teknisyenleri ve dış protez teknikerlerine ait iş ve işlemlerde yardımcı olmak üzere, Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında düzenlenmiş olan protokol kapsamında eğitim almış olanlar dış protez laboratuvar sahibi ve mesul müdürü olmamak üzere, yardımcı personel olarak çalışabilir. Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar Sağlık Bakanlığınca belirlenir.”

MADDE 3- 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun mülga 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 4 - Hazine ve Maliye Bakanlığı; bu Kanuna dayanılarak çıkarılan karar, yönetmelik, tebliğler ve diğer genel ve düzenleyici işlemler uyarınca başvurusu alınacak, düzenlenecek veya onaylanacak her türlü izin veya belge ile Bakanlık tarafından geliştirilen bilgi sistemlerinin sistem kullanıcılarına sunumu kapsamında, her bir başvuru, izin, belge veya sistem sunumu için bir mali yıl içerisinde altı milyon Türk Lirasını geçmemek üzere yönetmelikte belirlenecek usul

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE
KARARNEMELERDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin altıncı fıkrasına ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu ücret ile 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinin (B) fıkrası kapsamında ödenen ek tazminat toplamının, içinde bulunulan yılın Ocak ayına ilişkin net asgari ücret tutarının (sadece kendisi için asgari geçim indirimi uygulanan) altında kalması halinde aradaki fark, ücret için öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde tazminat olarak ayrıca ödenir.”

MADDE 2- 11/4/1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San’atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 14- 31/12/2011 ilâ 23/11/2015 tarihleri arasında dış protez laboratuvarlarında dış protez teknisyenleri ve dış protez teknikerlerine ait iş ve işlemlerde yardımcı olmak üzere, Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında düzenlenmiş olan protokol kapsamında eğitim almış olanlar, dış protez laboratuvar sahibi ve mesul müdürü olmamak üzere, yardımcı personel olarak çalışabilir. Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar Sağlık Bakanlığınca belirlenir.”

MADDE 3- 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun mülga 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 4 - Hazine ve Maliye Bakanlığı; bu Kanuna dayanılarak çıkarılan karar, yönetmelik, tebliğ ve diğer genel ve düzenleyici işlemler uyarınca başvurusu alınacak, düzenlenecek veya onaylanacak her türlü izin veya belge ile Bakanlık tarafından geliştirilen bilgi sistemlerinin sistem kullanıcılarına sunumu kapsamında, her bir başvuru, izin, belge veya sistem sunumu için bir mali yıl içerisinde altı milyon Türk lirasını geçmemek üzere yönetmelikte belirlenecek usul

(Ankara Milletvekili Orhan Yegin ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

ve esaslar çerçevesinde ücret almaya yetkilidir. Bu tutar, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.”

MADDE 4- 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesine “doğalgaz,” ibaresinden sonra gelmek üzere “hava ayırıştırma,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 5- 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun geçici 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına “Elazığ İli Merkez, Sivrice,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Alacakaya, Arıcak,” ibaresi, “23/2/2020 tarihinde,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Malatya İli Arapgir, Arguvan, Doğanşehir, Hekimhan, Kuluncak, Pütürge İlçeleri ve çevresinde 5/6/2020 tarihinde,” ibaresi eklenmiş, fıkra yer alan “14/6/2020 tarihinde meydana gelen ve genel hayata etkili olan deprem afetleri nedeniyle” ibaresi “14/6/2020 tarihinde, Erzincan İli Tercan İlçesi ve çevresinde 14/6/2020 ve 15/6/2020 tarihlerinde, Van İli Saray, Özalp ve Gürpınar İlçeleri ve çevresinde 25/6/2020 tarihinde, Bitlis İli Hizan İlçesi ve çevresinde 7/8/2020 tarihinde, Erzincan İli Tercan İlçesi ve çevresinde 28/10/2020 tarihinde, İzmir İli Aliağa, Balçova, Bayındır, Bayraklı, Bergama, Bornova, Buca, Çeşme, Çiğli, Dikili, Foça, Gaziemir, Güzelbahçe, Karabağlar, Karaburun, Karşıyaka, Kemalpaşa, Kiraz, Konak, Menderes, Menemen, Narlıdere, Seferihisar, Selçuk, Tire, Torbalı, Urla İlçeleri ile Aydın İli Kuşadası İlçesi ve çevresinde 30/10/2020 tarihinde, Siirt İli Kurtalan İlçesi ve çevresinde 3/12/2020 tarihinde, Elazığ İli Baskil, Karakoçan, Kovancılar, Maden Merkez, Palu, Sivrice İlçeleri ve çevresinde 27/12/2020 tarihinde meydana gelen deprem afetleri sebebiyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 6- 4/1/1961 tarihli ve 209 sayılı Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ve esaslar çerçevesinde ücret almaya yetkilidir. Bu tutar, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.”

MADDE 4- 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesine “doğalgaz,” ibaresinden sonra gelmek üzere “hava ayırıştırma,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 5- 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun geçici 26 ncı maddesinin birinci fıkrasına “Elazığ İli Merkez, Sivrice,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Alacakaya, Arıcak,” ibaresi, “23/2/2020 tarihinde,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Malatya İli Arapgir, Arguvan, Doğanşehir, Hekimhan, Kuluncak, Pütürge İlçeleri ve çevresinde 5/6/2020 tarihinde,” ibaresi eklenmiş, fıkra yer alan “14/6/2020 tarihinde meydana gelen ve genel hayata etkili olan deprem afetleri nedeniyle” ibaresi “14/6/2020 tarihinde, Erzincan İli Tercan İlçesi ve çevresinde 14/6/2020 ve 15/6/2020 tarihlerinde, Van İli Saray, Özalp ve Gürpınar İlçeleri ve çevresinde 25/6/2020 tarihinde, Bitlis İli Hizan İlçesi ve çevresinde 7/8/2020 tarihinde, Erzincan İli Tercan İlçesi ve çevresinde 28/10/2020 tarihinde, İzmir İli Aliağa, Balçova, Bayındır, Bayraklı, Bergama, Bornova, Buca, Çeşme, Çiğli, Dikili, Foça, Gaziemir, Güzelbahçe, Karabağlar, Karaburun, Karşıyaka, Kemalpaşa, Kiraz, Konak, Menderes, Menemen, Narlıdere, Seferihisar, Selçuk, Tire, Torbalı, Urla İlçeleri ile Aydın İli Kuşadası İlçesi ve çevresinde 30/10/2020 tarihinde, Siirt İli Kurtalan İlçesi ve çevresinde 3/12/2020 tarihinde, Van İli Tuşba İlçesi ve çevresinde 15/12/2020 tarihinde, Elazığ İli Baskil, Karakoçan, Kovancılar, Maden Merkez, Palu, Sivrice İlçeleri ve çevresinde 27/12/2020 tarihinde meydana gelen deprem afetleri sebebiyle genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 6- 4/1/1961 tarihli ve 209 sayılı Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine

(Ankara Milletvekili Orhan Yegin ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

“Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunun” ibaresinden sonra gelmek üzere “tabip ve eczacı unvanlı kadrolarında çalışanlar ile” ibaresi ve cümleye “yüzde 500’ünü,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunda görev yapan eczacılara yüzde 350’sini,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 7- 209 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 5- Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşları, götürü bedel üzerinden sağlık hizmeti sunmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile protokol yapmaya, kamu kurum ve kuruluşları da söz konusu protokoller doğrultusunda götürü bedel üzerinden sağlık hizmeti bedeli ödemeye yetkilidir. Bu şekilde hizmet verilmesine ve götürü bedelin tespit edilmesine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak yapılacak protokollerde belirlenir. Götürü bedel üzerinden sunulan hizmetler için ilgili kurumlara ayrıca fatura ve dayanağı belge gönderilmez.”

MADDE 8- 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun ek 4 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 9- 1163 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 10- 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “Hayır dernekleri” ibaresi “Devlet üniversitelerindeki öğretim üyeliği ile hayır dernekleri” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Devlet üniversitelerindeki öğretim üyelerinden Banka Meclisi üyeliğine seçilenlere bu maddenin beşinci fıkrası uyarınca yapılacak ödeme dışında kadrolarına bağlı aylık ve diğer ödemeler kapsamında herhangi bir ad altında ödeme yapılmaz.”

MADDE 11- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesinin yedinci fıkrasının ikinci cümlesine “önceki değerinden az olmaması kaydıyla,” ibaresinden sonra gelmek üzere “daha önceki imar uygulamalarında yapılan terk veya kesintiler dikkate alınmak suretiyle” ibaresi ve maddeye yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunun” ibaresinden sonra gelmek üzere “tabip ve eczacı unvanlı kadrolarında çalışanlar ile” ibaresi ve cümleye “yüzde 500’ünü,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunda görev yapan eczacılara yüzde 350’sini,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 7- 209 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 5- Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşları, götürü bedel üzerinden sağlık hizmeti sunmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile protokol yapmaya, kamu kurum ve kuruluşları da söz konusu protokoller doğrultusunda götürü bedel üzerinden sağlık hizmeti bedeli ödemeye yetkilidir. Bu şekilde hizmet verilmesine ve götürü bedelin tespit edilmesine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak yapılacak protokollerde belirlenir. Götürü bedel üzerinden sunulan hizmetler için ilgili kurumlara ayrıca fatura ve dayanağı belge gönderilmez.”

MADDE 8- 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun ek 4 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 9- 1163 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 10- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesinin yedinci fıkrasının ikinci cümlesine “önceki değerinden az olmaması kaydıyla,” ibaresinden sonra gelmek üzere “daha önceki imar uygulamalarında yapılan terk veya kesintiler dikkate alınmak suretiyle” ibaresi ve maddeye yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(Ankara Milletvekili Orhan Yegin ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

“24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanunun 10 uncu maddesi kapsamında yapılan uygulamalarda; umumi hizmet alanları için yapılan her türlü terk ve kesintinin, parselasyon planındaki düzenleme ortaklık payı kesintisinden az olması durumunda önceki terk ve kesintilerin oranını parselasyon planındaki düzenleme ortaklık payı oranına tamamlayan fark kadar düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılabilir. Yapılan bu kesinti tamamlayıcı mahiyette olup mükerrer uygulama olarak değerlendirilmez. Ancak toplam kesinti oranı her halükarda %45’i geçemez.”

MADDE 12- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun geçici 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç yıl” ibaresi “altı yıl” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 25 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Kurul Başkan ve üyeleri, üyeliklerinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle, görevden ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde bu Kanun kapsamında gerçekleştirilen soruşturmaların konusu sektörlerde faaliyet gösteren tüzel kişilerde görev alamaz ve bu nitelikteki gerçek ve tüzel kişileri bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili idari süreçlerde Kurum nezdinde temsil edemez. Bu fıkra hükmüne uymayanlara 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinde belirtilen ceza verilir.

Görevden ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde soruşturmada raportör olarak görevlendirilen meslek personeli ile bu süre içinde 43 üncü madde uyarınca anılan personelin gözetiminden sorumlu daire başkanı ve ilgili başkan yardımcısı, Kurumdan ayrılmalarından itibaren iki yıl süreyle, ilgili soruşturmaların konusu olan sektörlerde faaliyet gösteren tüzel kişilerde görev alamaz ve bu nitelikteki gerçek ve tüzel kişileri bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili idari süreçlerde Kurum nezdinde temsil edemez.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanunun 10 uncu maddesi kapsamında yapılan uygulamalarda; umumi hizmet alanları için yapılan her türlü terk ve kesintinin, parselasyon planındaki düzenleme ortaklık payı kesintisinden az olması durumunda, önceki terk ve kesintilerin oranını parselasyon planındaki düzenleme ortaklık payı oranına tamamlayan fark kadar düzenleme ortaklık payı kesintisi yapılabilir. Yapılan bu kesinti tamamlayıcı mahiyette olup mükerrer uygulama olarak değerlendirilmez. Ancak toplam kesinti oranı her halükarda %45’i geçemez.”

MADDE 11- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun geçici 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç yıl” ibaresi “altı yıl” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 25 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Kurul Başkan ve üyeleri, üyeliklerinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle, görevden ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde bu Kanun kapsamında gerçekleştirilen soruşturmaların konusu sektörlerde faaliyet gösteren tüzel kişilerde görev alamaz ve bu nitelikteki gerçek ve tüzel kişileri bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili idari süreçlerde Kurum nezdinde temsil edemez.

Görevden ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde soruşturmada raportör olarak görevlendirilen meslek personeli ile bu süre içinde 43 üncü madde uyarınca anılan personelin gözetiminden sorumlu daire başkanı ve ilgili başkan yardımcısı, Kurumdan ayrılmalarından itibaren iki yıl süreyle, ilgili soruşturmaların konusu olan sektörlerde faaliyet gösteren tüzel kişilerde görev alamaz ve bu nitelikteki gerçek ve tüzel kişileri bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili idari süreçlerde Kurum nezdinde temsil edemez.

Beşinci ve altıncı fıkralara aykırı hareket edenlere 2/10/1981 tarihli ve 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinde belirtilen ceza verilir.”

(Ankara Milletvekili Orhan Yegin ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 14- 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun 211 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci paragrafına “kasten yaptığı bir tahrifat” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya ticaret politikası önlemlerine tabi eşyanın gümrük kıymetinin yükümlünün kendi beyanı ile arttırılması” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 15- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malı Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı Cetvelin 35 inci sırası bu Cetvelden çıkarılmış ve ekli (II) sayılı Cetvelin “B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER” bölümüne aşağıdaki 43 üncü sıra eklenmiştir.

“43) Türkiye İstatistik Kurumu”

MADDE 16- 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinin altıncı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “üç yılı” ibaresi “altı yılı” şeklinde değiştirilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 13- 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun 211 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci paragrafına “kastan yaptığı bir tahrifat” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya ticaret politikası önlemlerine tabi eşyanın gümrük kıymetinin yükümlünün kendi beyanı ile arttırılması” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 14- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malı Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı Cetvelin 35 inci sırası bu Cetvelden çıkarılmış ve ekli (II) sayılı Cetvelin “B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER” bölümüne aşağıdaki 43 üncü sıra eklenmiştir.

“43) Türkiye İstatistik Kurumu”

MADDE 15- 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinin altıncı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “üç yılı” ibaresi “altı yılı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 16- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 85- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında haklarında uzun vadeli sigorta kolları hükümleri uygulanan sigortalıları çalıştıran işverenlerce;

a) 2020 yılının aynı ayına ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde prime esas günlük kazancı 147 Türk lirası ve altında bildirilen sigortalıların toplam prim ödeme gün sayısını geçmemek üzere, 2021 yılında cari aya ilişkin verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının,

b) 2021 yılı içinde ilk defa bu Kanun kapsamına alınan işyerlerinden bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısının,

2021 yılı Ocak ilâ Aralık ayları/dönemi için günlük 2,50 Türk lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutar, bu işverenlerin Kuruma ödeyecekleri sigorta primlerinden mahsup edilir ve bu tutar İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanır. Ancak (a) bendinde belirtilen prime esas günlük kazanç tutarı 6356 sayılı Kanun hükümleri uyarınca toplu iş sözleşmesine tabi özel sektör işverenlerine ait işyerleri için 294 Türk lirası olarak esas alınır.

(Ankara Milletvekili Orhan Yegin ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bu madde kapsamında destekten yararlanılacak ayda/dönemde, 2020 yılı Ocak ilâ Aralık ayları/döneminde aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında uzun vadeli sigorta kollarından en az sigortalı bildirim yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısının altında bildirimde bulunulması halinde bu madde hükümleri uygulanmaz.

Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad ve unvan altında ya da bir iş birimi olarak açılması veya yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi İşsizlik Sigortası Fonu katkısından yararlanmak amacıyla muvazaalı işlem tesis ettiği anlaşılan veya sigortalıların prime esas kazançlarını 2021 yılı Ocak ila Aralık ayları/dönemi için Kuruma bildirmedikleri veya eksik bildirdikleri tespit edilen işyerlerinden İşsizlik Sigortası Fonunca karşılanan tutar, gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte geri alınır ve bu işyerleri hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz. Ancak, ilgili ayda 2021 yılına ait aylık brüt asgari ücretin onda birini geçmeyecek tutarda eksik prime esas kazanç bildirim yapıldığının tespiti durumunda Kurumca yapılacak ihtar üzerine on beş günlük süre içinde söz konusu eksikliği gideren işyerleri hakkında bu madde hükümleri uygulanmaya devam eder.

İşverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili 2021 yılı Ocak ilâ Aralık aylarına/dönemine ait aylık prim ve hizmet belgelerini veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerini yasal süresi içerisinde vermediği, sigorta primlerini yasal süresinde ödemediği, denetim ve kontrolle görevli memurlarca yapılan soruşturma ve incelemelerde çalıştığı kişileri sigortalı olarak bildirmedikleri veya bildirilen sigortalının fiilen çalışmadığı durumlarının tespit edilmesi, Kuruma prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunması hâllerinde bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendine ilişkin hükümler uygulanmaz. Ancak Kuruma olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarını 6183 sayılı Kanunun

(Ankara Milletvekili Orhan Yegin ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

48 inci maddesine göre tecil ve taksitlendiren işverenler bu tecil ve taksitlendirme devam ettiği sürece anılan fıkra hükmünden yararlandırılır. Bu maddenin uygulanmasında bu Kanunun ek 14 üncü maddesi hükümleri uygulanmaz.

Birinci fıkranın (a) bendinin uygulanmasında, bir önceki yılın aynı ayına ilişkin olarak aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi verilmemiş olması halinde bildirim yapılmış takip eden ilk aya ilişkin aylık prim ve hizmet belgesindeki veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesindeki bildirimler esas alınır. 2020 yılından önce bu Kanun kapsamına alınmış ancak 2020 yılında sigortalı çalıştırmamış işyerleri hakkında birinci fıkranın (b) bendi hükümleri uygulanır.

Sigortalı ve işveren hisselerine ait sigorta primlerinin Devlet tarafından karşılandığı durumlarda işverenin ödeyeceği sigorta priminin İşsizlik Sigortası Fonunca karşılanacak tutardan az olması hâlinde sadece sigorta prim borcu kadar mahsup işlemi yapılır.

3213 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi uyarınca ücretleri asgarî ücretin iki katından az olamayacağı hükme bağlanan “Linyit” ve “Taşkömürü” çıkarılan işyerlerinde yer altında çalışan sigortalılar için birinci fıkranın uygulanmasında (a) bendi uyarınca belirlenecek günlük kazanç 392 Türk lirası olarak ve 2020 yılının aynı ayına ilişkin Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen prim ödeme gün sayısının yüzde 50’sini geçmemek üzere, 2021 yılında cari aya ilişkin verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde bildirilen sigortalılara ilişkin toplam prim ödeme gün sayısı dikkate alınır.

Bu madde hükümleri, 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde sayılan kamu idarelerine ait kadro ve pozisyonlarda 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için uygulanmaz.

4734 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde sayılan idareler tarafından ilgili mevzuatı uyarınca yapılan ve sözleşmesinde fiyat farkı ödeneceği öngörülen hizmet alımlarında, ihale dokümanında personel

(Ankara Milletvekili Orhan Yegin ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

sayısının belirlendiği ve haftalık çalışma saatinin tamamının idarede kullanılmasının öngörüldüğü işçilikler için birinci fıkraya uyarınca İşsizlik Sigortası Fonu tarafından karşılanacak tutarlar bu idarelerce işverenlerin hak edişinden kesilir.

2021 yılı Ocak ilâ Aralık aylarına/dönemine ilişkin yasal süresi dışında Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde veya Hazine ve Maliye Bakanlığına verilecek muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinde kayıtlı sigortalılar için bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Türkiye İş Kurumunun görüşleri alınmak suretiyle Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 17- 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanununun geçici 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) 5 inci maddede tanımlanan ve 30/4/2021 tarihine kadar işlenen suçtan dolayı mahkûm olanların cezalarının infazı durdurulur. Hükümlü 30/6/2022 tarihine kadar çek bedelinin bu fıkra da değişiklik yapan Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmeyen kısmının onda birini alacaklıya ödemek zorundadır. Kalan kısmını 30/6/2022 tarihinden itibaren ikişer ay arayla on beş eşit taksitle ödemesi durumunda mahkemece, ceza mahkûmiyetinin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına karar verilir. 30/6/2022 tarihine kadar çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birinin ödenmemesi halinde alacaklının şikâyeti üzerine mahkemece hükmün infazının devamına karar verilir. Hükümlü taksitlerden birini süresi içinde ilk defa ödemediği takdirde ödemediği bu taksit, sürenin sonuna bir taksit olarak eklenir. Kalan taksitlerden birini daha ödemediği takdirde alacaklının şikâyeti üzerine mahkemece hükmün infazının devamına karar verilir. Bu fıkraya hükümleri, 30/4/2021 tarihine kadar işlenmiş ve yargılaması devam eden suçlar bakımından, çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birinin 30/6/2022 tarihine kadar ve bu fıkra da belirtilen taksitlerin süreleri içinde alacaklıya ödenmesi koşuluyla, infaz aşamasında uygulanabilir.”

MADDE 17- 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanununun geçici 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) 5 inci maddede tanımlanan ve 30/4/2021 tarihine kadar işlenen suçtan dolayı mahkûm olanların cezalarının infazı durdurulur. Hükümlü 30/6/2022 tarihine kadar çek bedelinin bu fıkra da değişiklik yapan Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ödenmeyen kısmının onda birini alacaklıya ödemek zorundadır. Kalan kısmını 30/6/2022 tarihinden itibaren ikişer ay arayla on beş eşit taksitle ödemesi durumunda mahkemece, ceza mahkûmiyetinin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına karar verilir. 30/6/2022 tarihine kadar çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birinin ödenmemesi halinde alacaklının şikâyeti üzerine mahkemece hükmün infazının devamına karar verilir. Hükümlü taksitlerden birini süresi içinde ilk defa ödemediği takdirde ödemediği bu taksit, sürenin sonuna bir taksit olarak eklenir. Kalan taksitlerden birini daha ödemediği takdirde alacaklının şikâyeti üzerine mahkemece hükmün infazının devamına karar verilir. Bu fıkraya hükümleri, 30/4/2021 tarihine kadar işlenmiş ve yargılaması devam eden suçlar bakımından, çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birinin 30/6/2022 tarihine kadar ve bu fıkra da belirtilen taksitlerin süreleri içinde alacaklıya ödenmesi koşuluyla, infaz aşamasında uygulanabilir.”

(Ankara Milletvekili Orhan Yegin ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 18 - 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanununun 50/A maddesinin ikinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde ve üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “tasfiye komisyonu” ibaresi “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu” şeklinde değiştirilmiştir.

“(2) Kurul tarafından tasfiyesine karar verilen şirketler, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından atanacak en az üç kişilik tasfiye komisyonu tarafından tasfiye edilir. Tasfiye komisyonu üyeleri ile bu kişiler tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler 5411 sayılı Kanunun 127 nci maddesine tabidir.”

“(4) Faaliyet izni kaldırılarak tasfiyesine karar verilen şirketler hakkında 5411 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin ikinci, yedinci, dokuzuncu ve onuncu fıkraları, 108 inci, 109 uncu, 110 uncu, 132 nci, 133 üncü, 134 üncü, 137 nci, 138 inci, 140 ncı, 141 inci ve 142 nci madde hükümleri kıyasen uygulanır. Faaliyet izni kaldırılarak tasfiyesine karar verilen tasarruf finansman şirketlerinin varlıklarının yükümlülüklerini karşılamadığının tespiti halinde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulu kararına istinaden tasfiye komisyonu mahkemen, bu şirketlerin iflasını talep edebilir. Hakkında iflas kararı verilen tasarruf finansman şirketinin iflas tasfiyesinde 5411 sayılı Kanunun 106 ncı maddesi kıyasen uygulanır. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulu, bu maddede düzenlenen tasfiyeye ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 19- 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 123 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “1/7/2021” ibaresi “1/1/2022” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20- 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç yıl” ibaresi “altı yıl” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21- 16/4/2020 tarihli ve 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin üçüncü cümlesinde yer alan “üç ay” ibaresi “altı ay” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 123 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “1/7/2021” ibaresi “1/1/2022” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19- 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç yıl” ibaresi “altı yıl” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20- 16/4/2020 tarihli ve 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin üçüncü cümlesinde yer alan “üç ay” ibaresi “altı ay” şeklinde değiştirilmiştir.

(Ankara Milletvekili Orhan Yegin ve
45 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 21- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına “Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Türkiye İstatistik Kurumu,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 22- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 35 inci maddesinin (A), (B), (C), (Ç), (D) ve (G) fıkralarında yer alan “üç yıl” ibareleri “altı yıl” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 23- 3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- Gümrük hizmetleri ve kaçakçılıkla mücadele görevleri kapsamında, 39 uncu maddede belirtilen personelden;

a) Devletin ekonomik menfaatleri, doğal ve kültürel miras, çevre ve toplum sağlığı ile kamu güvenliğinin korunmasında yüksek hizmetleri görülenler, fiilen almakta oldukları aylık tutarlarının iki katından beş katına kadar,

b) Olağanüstü durumlarda yaşamını ortaya koyarak büyük yararlıklar gösterenler, fiilen almakta oldukları aylık tutarlarının altı katından yirmidört katına kadar,

3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla para verilerek ödüllendirilebilir. Bunlardan sözleşmeli olarak istihdam edilenlere verilecek ödül tutarı, aynı unvanlı kadroda çalışan ve hizmet yılı aynı olan emsali personel esas alınarak belirlenir. Bu madde gereğince verilecek ödüllere ilişkin teklif ve değerlendirme işlemleri ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığınca müştereken hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 24- Bu Kanunun;

a) 15 inci, 18 inci ve 21 inci maddeleri 30/6/2021 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

b) 16 ncı maddesi 7/7/2021 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

c) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 25- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 22- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına “Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Türkiye İstatistik Kurumu,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 23- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 35 inci maddesinin (A), (B), (C), (Ç), (D) ve (G) fıkralarında yer alan “üç yıl” ibareleri “altı yıl” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- (1) Gümrük hizmetleri ve kaçakçılıkla mücadele görevleri kapsamında, 39 uncu maddede belirtilen personelden;

a) Devletin ekonomik menfaatleri, doğal ve kültürel miras, çevre ve toplum sağlığı ile kamu güvenliğinin korunmasında yüksek hizmetleri görülenler, fiilen almakta oldukları aylık tutarlarının iki katından beş katına kadar,

b) Olağanüstü durumlarda yaşamını ortaya koyarak büyük yararlıklar gösterenler, fiilen almakta oldukları aylık tutarlarının altı katından yirmi dört katına kadar,

3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla para verilerek ödüllendirilebilir. Bunlardan sözleşmeli olarak istihdam edilenlere verilecek ödül tutarı, aynı unvanlı kadroda çalışan ve hizmet yılı aynı olan emsali personel esas alınarak belirlenir. Bu madde gereğince verilecek ödüllere ilişkin teklif ve değerlendirme işlemleri ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığınca müştereken hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 25- Bu Kanunun;

a) 14 üncü, 19 uncu ve 22 nci maddeleri 30/6/2021 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

b) 15 inci maddesi 7/7/2021 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

c) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 26- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.